

TERCHOVÁ

To Slovensko naše... FOTO Marián Zajac

Tridsiatka

Prežili ste ťažkú krízu? Pripravte sa na reprízu! Keď sme na titulnej strane vlašajšieho vianočného čísla obecných novín uverejnili tento aforizmus ako sentenciu roka, nikto z redakcie netušil, aká krízová smršť čaká (nielen) Slovensko v nasledujúcich dvanástich mesiacoch. Globálnu koronakrízu rýchlosťou blesku vystriedala kríza hospodárska, inflačná, energetická, migračná, surovinná, koalíčná, geopolitická (o všadeprítomnej morálnej a hodnotovej kríze radšej taktne pomlčím)... Spúšťačom všetkého uvedeného i neuvedeného bola a, žiaľbohu, stále ostáva krvavá vojna v susednej Ukrajine, ktorú už desať mesiacov sledujeme akoby v priamom prenose.

Hoci sa toho na nás zo všetkých sveta strán valí viac ako je zdravé a uňosné, istotne má i na stránkach zakrátko tridsaťtriročných Terchovských novín význam pripomenúť, že Slovenská republika slávi okrúhle 30. jubileum vzniku. Veru, tridsať liet utieklo ako voda. Parafrázujúc klasika, utieklo, ako keby bičom plesol – aj to tak bolelo. Pred 30 rokmi jedni oslavovali, druhí smútili, ďalší prijali rozdelenie federálneho Česko-Slovenska s obavami, rozpakmi či zmiešanými pocitmi. Zrod samostatnej republiky víťalo v prvých minútach prvého dňa roku 1993 na Námestí SNP v Bratislave niekoľko desiatok tisíc ľudí, iní tak urobili na rôznych ďalších miestach nového štátu.

Mnohých Slovákov ale nechal zánik federácie ľahostajnými, lebo im vtedy zrejme ešte nedoplo, čo sa vlastne udialo. A stalo sa čosi prevratné: Slovensko začalo písať svoj nový letopočet, ba politicky vstúpilo do roku nula, lebo prvýkrát v histórii mohlo o vlastnom osude rozhodovať samo. Ako to už zvykne bývať, človek si adekvátne uvedomí dejinný zlom až s istým časovým odstupom. Hádám trochu prekvapuje, že naznačená zákonitosť platí aj o kronikároch slovenských obcí. Niektorí z nich totiž Silvester 1992 aj 1. január 1993 vo svojich záznamoch buď celkom obišli, ničím nevyznačili, alebo odbili jednou suchopárnou vetou odpísanou z novín...

Prvého januára 1993 odvysielal Slovenský rozhlas pôsobivú úvahu spisovateľa Ladislava Ťažkého. Autor ju začal slovami: „Buď pozdravené, novorodeniatko – Slovensko

naše! Dobré ráno! Vitaj medzi štátmi sveta! Predstav sa im!“ Čochvíľa uznalo suverénnu Slovenskú republiku takmer 70 krajín. Prejde ale iba niekoľko mesiacov a mladým štátom začnú otriasať politické turbulencie. Zakladateľská garnitúra urobí viacero neuvážaných krokov, časom začne vŕšiť chybu za chybou, zlyhanie za zlyhaním a Slovensko sa stane div že nie „škaredým káčatkom Európy“. Bude musieť prejsť dlhých desať rokov, kým si zlepši svoj obraz v zahraničí natoľko, aby ho prijali aj do vybranejšej spoločnosti. No a potom to konečne prišlo: vstup do Severoatlantickej aliancie (NATO, 29. 3. 2004), vstup do Európskej únie (1. 5. 2004), vstup do schengenského priestoru (21. 12. 2007), vstup do eurozóny (1. 1. 2009), predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade Európy (druhá polovica roka 2016)...

Isteže, na zlé rýchlo a radi zabúdame. V historickej pamäti sa jagajú len hviezdne okamihy zo života ľudských spoločenstiev. Medzi také bezpochyby radíme aj polnoc z prelomu rokov 1992 – 1993, keď slovenský národ dospel k vlastnej štátnosti a vznikla zvrchovaná, demokratická Slovenská republika – dnes rešpektovaný i spoľahlivý člen Európskeho spoločenstva. Tridsiate výročie konštituovania rozhodne predstavuje silný argument na jeho dôstojnú reflexiu i oslavu.

„Boh má tisíc mien a jedno z tých mien je Život. Kto slúži Životu, ten slúži Bohu“ – uviedol voľakedy katolícky kňaz, politický väzeň a patrón bezdomovcov Anton Srholec. Citované slová nás môžu naplňovať radosťou, lebo v ich svetle niet na svete neveriacich. Všetci, ktorí o sebe hrdo tvrdia, že sú ateisti, len odmietajú systém vytvorený ľuďmi. Ak však iba raz v živote podali niekomu pohár vody, intuitívne tým prejavili úctu k Životu, prejavili tým úctu k Bohu. Platí tak, že modlitba môže byť vyjadrená nielen slovami a myšlienkou, ale i konaním. Terchovcom a všetkým ľuďom dobrej vôle želim do nového roku v ich konaní, aby vedeli prijať veci, ktoré nemôžu zmeniť, aby mali odvahu zmeniť veci, ktoré zmeniť môžu, a múdrosť, aby ich od seba dokázali rozpoznať. Milostiplné, pokojné, zdravé a šťastné Vianoce, priatelia.

Peter Cabadaj

GRAFICKÁ ÚPRAVA
Bc. Adriána Ondrušová

ADRESA REDAKCIE
MKS Terchová, tel.
č. 041/5695 129,
0911 924 189,
mks@terchova.sk
Obecný úrad Terchová,
tel. č. 041/5695 138,
terchova@terchova.sk

EVIDENČNÉ ČÍSLO
3548/09

ISSN 1338-8827

Vyšlo v decembri 2022

VYDANÉ
S FINANČNOU
PODPOROU OBCE
TERCHOVÁ

VYDÁVA
Miestne kultúrne
stredisko Terchová,
ul. sv. Cyrila a Metoda
č. 96, 013 06 Terchová

IČO VYDAVATEĽA
00364886

ŠÉFREDAKTOR
Ján Miho ml.

REDAKCIA
Katarína Halapiová,
Alena Cingelová,
Bc. Adriána Ondrušová

REDAKČNÁ RADA
Mgr. Peter Cabadaj,
Rudolf Patrnčík,
Ing. Marián Zajac,
Ing. František Kadaš,
František Mucha,
Mgr. Renáta Opalková

JAZYKOVÁ ÚPRAVA
Mgr. Peter Cabadaj

TLAČ
Varínska tlačiareň,
Varín

Obsah

2	ÚVODNÍK Tridsiatka	24	UDIALO SA Fragmenty okamihu Petra Chmelu Martinská svadba Milí priatelia Dedovizeň Ocenený Jozef Mičo Ocenenie	43	KRÍŽOVKA
	FARSKÉ LISTY Program svätých omší a podujatí v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda v Terchovej počas vianočného ob- dobia 2022/2023 Duchovný punc šlachetnosti svä- tého Martina Životné jubileum otca biskupa Viliama Judáka Oslavy sv. Martina Terchová 2022 Spomienky Misijná púť Medžugorie – Berat – Ochrid	26	RECENZIA Vášeň zvaná film	44	SKAUTING V TERCHOVEJ Päť rokov naplnených zmysluplnými aktivitami
8	SERIÁL Kaplnky a kríže v Terchovskej krajine (LIII., LIV., LV.)	27	REMINISCENCIA Dvadsaťročná história Behu na Poludňový Grúň	46	ROZHOVOR Na začiatku bol skorocel
10	OBEČNÝ ÚRAD INFORMUJE Vážení spoluobčania, milí Terhovci Nástenný kalendár Terchová 2023 Juraj Ondruš novým zástupcom starostu Terchovej Prvá obecná pečať z roku 1822 Voľby do orgánov samosprávy obce Terchová 29. ok- tóbra 2022 Referendum 2023	28	OSOBNOSTI TERCHOVEJ (92.) Alojz Kováč-Bubák	48	HUMOR – SATIRA – IRÓNIA Silvestrovským atramentom
14	MEDAILÓN Najkrajšie roky prežil v Terchovej (Rozprávanie o pátro- vi Jozefovi Šabovi) K nedožitému jubileu Slavomíra Chmelu	30	POVEŠŤ Jánošík na zábave v zámku	50	RECEPTY NA TENTO ČAS Atmosféra hotelových Vianoc
18	SERIÁL Jánošíkovská tradícia (5.) Jánošík v Klenovci	31	PRIŠLO NA NAŠU ADRESU Dar obci Terchová	52	ZŠ S MŠ ADAMA FRANTIŠKA KOLLÁRA Zo života školy
21	NEKROLÓG Zomrela Dana Zátopková Október – Mesiac úcty k starším	32	CSS TERCHOVÁ INFORMUJE Obohatenie areálu Zaslúžia si našu lásku, nehu a pozornosť... Sviatok sv. Martina	54	NAŠI VO SVETE Panter v kockovanom
22	PREČÍTALI SME SI Kláštorné pivovary na Slovensku	34	REFLEXIA Hviezdne nebo	55	ŠPORT Terchovská tenisová liga 7. ročník Terchovského polmaratónu Nohy, čln a babeta na tra- se Terchová – Praha a späť Majsterka sveta Klaudia Tanczos Bratia Repáňovci v slovenskej špičke Po futbalovej jeseni
		35	UDIALO SA Odznalo na Symbolickom cintoríne vo Vrátnej Desiate výročie vyhlásenia sv. Jána Pavla II. za patróna horských záchranárov na Slovensku Čiarosvet jubilanta Rada Vojteka SAD Žilina oceňovala svojich vodičov Spomínanie budúcnosti		
		38	DO VAŠEJ POZORNOSTI CD Šťastné a Nebeské... Koledy spod Rozsutca (Hudobný aj vizuálny zážitok) Šťastné a Nebeské... Terchovské kamene Pavla Ďurča Vtedy pred 101 rokmi Dobrá vec spája dobrých ľudí		

Sentencia roka
NECH KLESNE
NAŠA ŽIVOTNÁ
ÚROVEŇ, NECH
PADNEME NA
HUBU, NECH
ZDRAŽIE
VŠETKO, NECH
SA ZVÝŠIA CENY
HOCIČOHO –
VÔBEC NIČ SA
NEDEJE. MY SME
SA TOTIŽTO
ROZHODLI ŽIŤ
NA SLOVENSKU
ZA KAŽDÚ
CENU!

Anonym

KRESBA Milan Opalka
Noviny Terchová, 1990.

Program svätých omší a podujatí v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda v Terchovej počas vianočného obdobia 2022/2023

Dátum	Deň	Liturgické slávenie	Čas sv. omší a podujatí
24. 12. 2022	Sobota	Štedrý deň	6:30 sv. omša 24:00 Polnočná sv. omša zo sviatku Narodenia Pána
25. 12. 2022	Nedeľa	Narodenie Pána	6:30 sv. omša 8:30 sv. omša 9:00 sv. omša – Domov dôchodcov 10:30 sv. omša 16:00 Jasličková pobožnosť 18:00 sv. omša
26. 12. 2022	Pondelok	sv. Štefana, mučeníka	6:30 sv. omša 8:30 sv. omša 9:00 sv. omša – Domov dôchodcov 10:30 sv. omša
31. 12. 2022	Sobota	sv. Silvestra	6:30 sv. omša 16:00 sv. omša s ďakovnou po- božnosťou na konci roka 23:30 – 24:00 tichá adorácia v kostole s požehnaním
1. 1. 2023	Nedeľa	Panny Márie Bohorodičky, Nový rok	6:30 sv. omša 8:30 sv. omša 9:00 sv. omša – Domov dôchodcov 10:30 sv. omša 18:00 sv. omša

Duchovný punc šlachetnosti svätého Martina

V Terchovej stál od roku 1731 kostol zasvätený sv. Martinovi. A hoci dnes o tomto kostole hovoríme v minulom čase, meno jeho patróna i v súčasnosti nesie terchovská farnosť, kaplnka v Centre sociálnych služieb, ako aj tá v bočnej lodi Diecéznej svätyne sv. Cyrila a Metoda. Svätomartinská tradícia zostáva živou i vďaka oslavám sv. Martina, ktoré sa v obci a farnosti každoročne konajú 11. novembra.

Dobrota svätého Martina z Tours, biskupa, bola známa už jeho súčasníkom. Ľudia vtedy i dnes obdivujú šlachetnosť jeho srdca. Až natoľko, že Tours už stáročia patrí popri Ríme, Jeruzaleme či Santiagu de Compostela k najnavštevovanejším pútnickým miestam kresťanského sveta.

Mnohé kostoly a kláštory na celom svete nesú meno svätého Martina. Len vo Francúzsku je 3 602 farností, ktoré sú mu zasvätené. V Ríme je slávna bazilika minor San Martino ai Monti, ktorú založil pápež Symach. Svätý Benedikt postavil na vrchu Monte Cassino kostol zasvätený sv. Martinovi. V dolnej časti Baziliky sv. Františka v Assisi je tiež kaplnka nazvaná podľa sv. Martina. Pri Palerme, vďaka sv. Gregorovi Veľkému, vzniklo opátstvo San Martino delle Scale. V zahraničí sú najznámejšie opátstva sv. Martina v Maďarsku v Panonhalme (označované ako „vrch sv. Martina“), tiež v štáte Washington a v Berone v Nemecku.

Dobrota tohto svätca isto fascinovala aj našich predkov, a nielen preto, že pochádzal z územia, ktoré máme na dosah ruky. Kto by nepoznal Donnerovu sochu v bratislavskej katedrále, či niektorý zo 143 chrámov a kaplniek zasvätených Martinovi na Slovensku? Medzi nimi sú i dva katedrálne chrámy – v Bratislave a Spišskom Podhradí. Ba máme po ňom pomenované aj mesto.

V ľuďoch všetkých čias a zemepisných širok vzbudzuje sv. Martin všeobecné sympatie. Meno Martin, odvodené od mena antického boha vojny (malý Mars), vybral pre svojho syna jeho otec – pohanský vojak. Avšak „malý Mars“, ktorý sa počas života vyznačoval bojovnou, strhujúcou spiritualitou, stelesňuje dnes populárne hodnoty: spontánnu veľkodušnosť, sociálne cítenie, horlivosť pre evanjelizáciu najopustenejších, obranu slabých a pomoc trpiacim. K tomu sa pridáva skutočne žitá askéza, prostota a sila charakteru, otcovská starostlivosť o mnohých, spojenie práce a modlitby počas celého dlhého života zasväteného Bohu cez blížnych. Toto všetko charakterizuje vzácneho svätca.

Všimnime si na sv. Martinovi aj to, že je jeden z prvých vyznávačov. Nebol teda mučeník, ale prezentuje nový typ praktického kresťana v heroickom stupni, ktorému Cirkev priznala titul svätosti – a teda aj liturgickú úctu. Sviatok sa slávi 11. novembra. Ide o deň biskupovho pohrebu v roku 397 a prakticky začiatok jeho gloriifikácie. Cirkev po rokoch nepriazne a prenasledovania získala aj na Slovensku slobodu. Skončil sa čas prenasledovania, ale neprestalo obdobie vyznávačov. Cirkev sa nemôže zriecť tohto posolania ani dnes. Aj u nás na Slovensku musí byť Cirkvou „svätých Martinov“ – Cirkvou

vyznávačov, Cirkvou, ktorá slúži. Martin nás tak pozýva rásť v hodnote, ktorej nebude vo svete nikdy dosť. Lebo len obetavou láskou sa premieňa svet – v nás i okolo nás. Z hľadiska večnosti, ako nám to dokazuje obľúbený svätec dobrého srdca, nie je zbytočné nič, čo je vykonané z lásky. Boh si totiž vzal tvár človeka – tvár ľudí, s ktorými prichádzame do kontaktu, preto sa s ním môžeme stretnúť prostredníctvom nich. Vianočné obdobie, do ktorého vstupujeme, nám k tomu ponúka veľa príležitostí.

V tomto duchu všetkým čitateľom novín Terchová viňujem a vyprosujem milostiplné vianočné sviatky a požehnaný nastávajúci rok 2023.

Mons. Viliam Judák
nitriansky diecézny biskup

Životné jubileum otca biskupa Viliama Judáka

Dňa 9. novembra 2022 oslávil otec biskup Viliam Judák pekné životné jubileum – 65 rokov. Rodákovi z neďalekej Harvelky pri tejto príležitosti síce s malým omeškaním, ale o to srdečnejšie želáme v mene čitateľov i redakcie novín Terchová veľa zdravia, šťastia, Božieho požehnanja a nech ho Dobrý Pastier ochraňuje a správa v biskupskej službe jemu zvereneného ľudu.

-red-
FOTO František Mucha

SPOMIENKA

ODIŠIEL SI CESTOU, KTOROU
MUSÍ ÍŠŤ KAŽDÝ SÁM A DVERE
SPOMIENOK SI NECHAL
OTVORENÉ DOKORÁN.

DŇA 14.1.2023 UPLYNIE 15
ROKOV ČO NÁS OPUSTIL
NÁŠ OTEC A MANŽEL

ONDREJ CINGEL

S ÚCTOU A MODLITBOU
SPOMÍNA CELÁ RODINA

OSLAVY SV. MARTINA Terchová 2022

SV. MARTIN – PATRÓN
TERCHOVSKEJ FARNOSTI
A PRVÉHO KOSTOLA
Z ROKU 1731

PIATOK 11. november 2022

Centrum sociálnych služieb

Terchová

9.00 h

HISTÓRIA JE SVEDKOM DOBY

Odhalenie informačnej tabule

10.00 h

SLÁVNOSTNÁ SV. OMŠA

11.00 h

KULTÚRNY PROGRAM

účinkuje: Chór

12.00 h

SLÁVNOSTNÝ OBED

NEDEĽA 13. november 2022

Diecézna svätynia svätých

Cyrila a Metoda

10.30 h

SLÁVNOSTNÁ SV. OMŠA

11.30 – 17.30 h

VÝROČNÁ FARSKÁ POKLONA

17.30 h

ZÁVEREČNÁ POBOŽNOSŤ

S POŽEHNANÍM

Spríevodné podujatie:

ZŠ s MŠ A. F. Kollára v Terchovej

SV. MARTIN OČAMI NAŠICH

DETÍ (výstava)

www.terchova.sk

www.terchova.fara.sk

www.cssterchova.sk

SPOMIENKA

ČAS PLYNIE, ROKY UBIEHAJÚ,
ALE KRÁSNE SPOMIENKY NA
VÁS V SRDCI ZOSTÁVAJÚ.

DŇA 30. 6. 2022 SME SI
PRIPOMENULI 30. VÝROČIE
ÚMRTIA NÁŠHO OTCA

ADAMA JANKOVA

A 3. 11. 2022 PIATE VÝROČIE
ÚMRTIA NAŠEJ MAMY

ANNY JANKOVEJ

S LÁSKOU A ÚCTOU SPOMÍNAJÚ
DCÉRY S RODINAMI.
KTO STE ICH POZNALI,
VENUJTE IM S NAMI MODLITBU
A TICHÚ SPOMIENKU

SPOMIENKA

S HLBOKÝM ŽIALOM, ALE
ODOVZDANÍ DO BOŽEJ VÔLE
SI TENTO ROK PRIPOMENIEME
SMUTNÉ VÝROČIA ÚMRTIA

ANNY RYBÁROVEJ

RODENEJ PACVOŇOVEJ
1 ROK

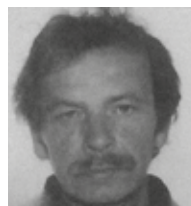
JÚLIE PACVOŇOVEJ

15 ROKOV

JÁNA PACVOŇA

20 ROKOV

S LÁSKOU A ÚCTOU NA
NICH SPOMÍNAJÚ RODINY
VALLOVCOV, BERGELOVCOV,
RYBÁROVCOV, PETROVIČOVCOV
A CELÁ OSTATNÁ RODINA

SPOMIENKA

ODIŠIEL SI CESTOU,
KTOROU IDE KAŽDÝ SÁM,
LEN BRÁNA SPOMIENOK
OSTALA DOKORÁN...
TEN KTO ŤA POZNAL,
SI SPOMENIE,
A TEN, KTO ŤA MAL RÁD,
NIKDY NEZABUDNE.

DŇA 21. NOVEMBRA
UPLYNULO 10 ROKOV,
ČO NÁS NAVŽDY
OPUSTIL NÁŠ DRAHÝ

JANKO FONDRAK

S LÁSKOU A ÚCTOU
SPOMÍNAJÚ MANŽELKA,
MAMA, SESTRA
A OSTATNÁ RODINA

SPOMIENKA

DŇA 2. NOVEMBRA 2022 NÁS
VO VEKU 92 ROKOV NAVŽDY
OPUSTILA MILOVANÁ MAMA,
STARÁ A PRASTARÁ MAMA

MARGITA CHOVANCOVÁ

VO FEBRUÁRI 2023 SI
PRIPOMENIEME 35 ROKOV,
ČO SME SA ROZLÚČILI
S NAŠÍM OTCOM

JÁNOM CHOVANCOM

S ÚCTOU A LÁSKOU NA
NICH SPOMÍNA CELÁ
SMÚTIACA RODINA

Misijná púť Medžugorie – Berat – Ochrid

V sobotu 1. októbra 2022 sme sa v podvečerných hodinách vydali z Terchovej na farskú misijnú púť. Misijnú preto, lebo naše cesty viedli aj krajinami a hraničnými priechodmi, cez ktoré bežné turistické spoločnosti nechodia. Hoci som ich mal osobne prejsť, či už autom, alebo motorkou, predsa len autobus so 46 pútnikmi je niečo iné.

Medžugorie

Prvé pútnické zastavenie bolo Medžugorie v Bosne a Hercegovine. Ráno v nedeľu o 9.00 h sme dorazili pred hlavný Kostol sv. Jakuba. V jednej z bočných kaplniek sme hneď mali rannú sv. omšu, po ktorej prišlo na rad ubytovanie a oddychnutie si po nočnej ceste. V Medžugorí bolo nádherné slnečné počasie, príjemné na prechádzky a navštívenie pútnických miest v okolí. Navštívili sme tu spoločne miesto zjavenia Podbrdo, pomodlili sa Krížovú cestu na horu Križevac. Samozrejme, bol aj dostatok času na vlastný osobný program, modlitbu či spoločné posedenie pri kávičke.

Berat

S Pannou Máriou sme sa v utorok 4. októbra podvečer rozlúčili a vydali sa na menej známu cestu smerom do Albánska – do mesta tisícich okien, ako zvykne byť označovaný Berat. Musím s pokorou priznať, že tohto úseku cesty som sa obával najviac. Nevedel som totiž, čo sa bude diať na hraniciach, ako dlho budeme čakať a aké dlhé budú kontroly. Vravil som si: Bože, je to v Tvojich rukách... Neviem, či sme sa všetci tak dobre modlili alebo koľko anjelov išlo pred nami, ale prechod cez hranice do Čiernej Hory a potom do Albánska bol bez najmenších problémov. Naši vodiči, ktorí boli s nami, mali veci dôkladne vypísané a pripravené. Tento veľmi seriózny a profesionálny prístup sa určite oplatil.

Skoro ráno v stredu 5. októbra už boli naši pútnici na kávičke v meste Berat a ja som zháňal kľúče od kaplnky, kde sme mali rannú sv. omšu. Po nej nasledovalo pokojné presunutie sa k hradu nad mestom, kde sme navštívili kostol – Katedrálu Nanebovzatia Panny Márie; sú v nej uložené relikvie sv. Gorazda, ktorý bol žiakom svätých Cyrila a Metoda. Svätý Gorazd pochádzal z okolia Nitry, z lokality Gorazdov, ktorá je súčasťou dnešnej obce Močenok. Spolu so sv. Cyrilom a Metodom a ich pomocníkmi svätými Klimentom, Naumom, Angelárom a Sávom patrí do skupiny svätcov označovaných ako „svätých sedemopočetníkov“. Osobne som veľmi šťastný, že sa nám to naozaj podarilo. V kostole sme sa všetci pomodlili, urobili spoločné fotografie a pozreli si výstavu nádherných ikon. Vzápätí sme sa krátko prešli

po nádhernom meste, ktorého historická časť je od roku 1961 pamiatkovo chránená.

Ochrid

Na obed sme sa už presúvali do môjho obľúbeného pútnického miesta – k sv. Klimentovi do Ochridu. Cesta do Macedónska trvala necelé tri hodiny. Hneď za hranicami sme v Macedónsku navštívili Kláštor Usnutia Panny Márie, kde bola možnosť vidieť do skál vytesané príbytky mníchov a pustovníkov. Navštívili sme aj krásny malý kostolík z 13. storočia. V Ochride sme pobudli do soboty 8. októbra a ponavštevovali všetky dostupné chrámy, zvlášť Kostol sv. Klimenta Ochridského a neďaleký Kláštor sv. Nauma. Bolo to skutočné duchovné i telesné pookratie.

Zo Skopje domov

V sobotu poobede sme sa vydali na cestu domov. Vo večerných hodinách sme prechádzali hlavným mestom Severného Macedónska – Skopje. Urobili sme si tam veľmi krátku prestávku. Doslova sme preleteli hlavným námestím, zastavili sa na mieste, kde kedysi stál rodný dom sv. Matky Terezy, doplnili zásoby a vyrazili na nočnú cestu domov.

Cesta ubiehala veľmi pokojne, nemali sme žiadne veľké prestojky na hraniciach so Srbskom a potom Maďarskom. Až sa mi to zdalo veľmi, veľmi čudné, ako ľahko a rýchlo sme prechádzali cez hranice... Domov do Terchovej sme dorazili v nedeľu poobede. Keďže bola nedeľa, mali sme ešte spoločnú sv. omšu v našom kostole ako veľké poďakovanie za tak nádhernú a bezpečnú púť, ktorú nám bolo dopriať absolvovať.

Chcem sa z celého srdca poďakovať všetkým pútnikom za skvelé spoločenstvo, ktoré sme vytvorili, za trpezlivosť, spoluprácu a pomoc pri organizovaní tejto púte. Myslím si osobne, že sa nám púť vydarila a mnohým páčila. Nech Panna Mária, svätý Gorazd, Kliment, Naum orodujú za nás a vyprosujú hojnosť Božích milostí pre našu farnosť.

TEXT a FOTO páter Pavol Hudák, SVD

Pred Chrámom sv. Klimenta v Ochride

Kaplnky a kríže v Terchovskej krajine (LIII., LIV., LV.)

Kaplnky, kríže – Božie muky, sochy svätých či zvonice sú hojne rozosiate po celom terchovskom chotári. Popri cestách, v osadách, na kopcoch, pri domoch... Dodávajú miestam, na ktorých sa nachádzajú, ďalších rozmer. Ten človek pochopí, až keď sa na tom mieste zastaví, zamyslí, porozhliada a pomodlí. Tak ako zbožný terchovský umelec, ktorý v priebehu storočí roztrúsil svoje kamenné, drevené i železné artefakty po Terchovskej krajine, aby vydal svedectvo o dobe, v ktorej žil, a zanechal posolstvo pre súčasnosť. Preto sme sa rozhodli na stránkach obecných novín mapovať a približovať tieto zaujímavé miesta ako príspevok k lepšej orientácii a poznaniu našej – terchovskej histórie..

V tomto čísle si bližšie predstavíme Kaplnku Svätej rodiny na Ploštínách, Kaplnku Panny Márie na Májovej ulici a kríž na drevnici v osade Holúbkovia.

Kaplnka Svätej rodiny na Ploštínách

Túto originálnu kaplnku na mohutnom a košatom buku pred osadou Ploštiny pod vrchom Pupov som objavil pri svojich potulkách Terchovskou krajinou len tento rok. Všimnúť si ju a pomodliť sa pri nej môžu aj turisti, respektíve cykloturisti, lebo popri kaplnke vedú vyznačené trasy. Keď som sa chcel o nej dozvedieť viac od Gustáva Rybára, ktorý v osade v lete býva, odporučil mi manželov **Máriu (rodenú Stašovou) a Bernarda Marunovcov**. Ochotne nám poskytli zaujímavé informácie – a dozvieme sa aj niečo viac...

„Pred dvoma rokmi sme začali hľadať osadu Ploštiny, kde sa narodila stará mama Anna Rybárová (nar. 1903). V tomto nádhernom prostredí prežila najkrajších 17 rokov života. Potom sa v roku 1920 vydala do Terchovej za Jána Staša. Starosti o rodinu, keď manžel odišiel na zárobky do Francúzska, boli náročné i neuveriteľné. Bolo treba opatrit deti a tiež pracovať na poli, kde musela stará mama zvládnuť aj mužskú prácu. Nebolo času vracáť sa do

FOTO Mária Marunová

rodnej osady. Nikdy sme tam so starou mamou neboli. Až teraz, keď aj my pociťujeme ťarchu rokov, chceli sme spoznať osadu, v ktorej sa stará mama narodila. Maličkú osadu sme našli na treť pokus. Nepočítali sme s tým, že až tak ďaleko a vysoko od centra Terchovej žili a pracovali ľudia. Bol to zaiste neľahký život.

V osade sa najmä v letných mesiacoch zdržiava Gustáv Rybár, ktorý tam žije v rodnej chalupe. Práve on nám ukázal rodný dom našej starej mamy. Veľmi nás potešilo, že ešte stále stojí. Stará mama prežila život plný obety a odriekania pre svojich najbližších. Veľmi sme im za to vďační a preto sme spolu s manželom chceli, aby na znak úcty, ktorú k nim prechovárame, ostala pamiatka v podobe maličkej kaplnky v mieste ich rodiska. Kaplnka je na svojom mieste od apríla 2022. Posvätil ju náš syn Peter Maruna – farár v Tekovských Nemciach neďaleko Hronského Beňadika – a je zasvätená Svätej rodine. Zhotovená je z oceleového plechu, povrchovo upraveným hnedým nástrekom a náterom.

Kaplnka má rozmery 45 x 45 centimetrov s hĺbkou 15 centimetrov. Okrasná poloblúková strieška je z toho istého materiálu. Na jej vrchu je umiestnený svietiaci odnímateľný krížik. Kaplnka nemá dverka, ale predné sklo zabezpečené dvoma plechovými príchytkami (je odnímateľné). Vo vnútri kaplnky sa nachádza drevený kríž so srdcom Pána Ježiša, prebodnutým trňovou korunou. Pôvodne tam na začiatku bola soška sv. Jozefa v náručí s malým Ježiškom, vysoká 30 centimetrov a farebne upravená. Malo to symbolizovať pracovitost starej mamy Anny a ľudí z osady, keďže sv. Jozef je patrónom robotníkov. Avšak sv. Jozef je aj neodmysliteľnou súčasťou Svätej rodiny, v ktorej nechýbal vzťah k zodpovednej práci; zároveň išlo i o miesto prijatia a lásky. Toto aj dnes veľmi potrebujú súčasné rodiny, preto sme dovnútra umiestnili súsošie Svätej rodiny. Voľné miesto vo vnútri kaplnky je vyplnené ozdobnými kvetmi.

Kaplnka je primontovaná na najväčšom buku pred osadou, nad ňou je strieška, ktorá ju chráni pred snehom a dažďom. Hoci je maličká, veríme, že mnohí ľudia prechádzajúci turistickým chodníkom sa na chvíľu zastavia, pomodlia a odpočinú na lavičke pri kaplnke, ktorú zhotovil majster Ľudovít Synák. On nám pomohol aj s jej inštaláciou. Lavičku a väčšiu striešku vyrobil Gustáv Rybár. Obom ochotným majstrom sme vďační a vyslovujeme im úprimne Pán Boh odpláť.

Tento článok sme napísali na žiadosť pána podstarostu Mariána Zajaca, ktorý v katastri Terchovej mapuje kríže a kaplnky a uverejňuje ich v Terchovských novinách. Za túto Bohu milú činnosť mu vyslovujeme taktiež úprimne Pán Boh odpláť!

Pani Mária Marunová ešte pridala pre čitateľov spomienku na neter starej mamy Anny Rybárovej, na rehoľnú sestru Archangelu Rybárovú (1924 – 1997), členku spoločnosti Milosrdných sestier sv. Vincenta de Paul (satmárky), o ktorej sme písali v novinách Terchová č. 4/2021 (s. 8 – 9).

Spomienka na rehoľnú sestričku Archangelu Rybárovú

„Sestrička pri jednej návšteve u nás doma spomínala na bolestný čas, keď museli rehoľné sestry opustiť kláštor. Vtedajšia

šťatna moc ich násilne odviezla na práce do fabriky v severných Čechách, kde ona pracovala pri výrobnom páse. Nepamätám si podrobnosti, na akú výrobu bola spomínaná fabrika zameraná. Išlo ale o prácu celkom odlišnú od tej, ktorú vykonávala dovtedy. Starala sa totiž o chorých a nevládných. Práca, na ktorú bola potrebná jej súcitná láska k svojim blízkym, jej naplnila. Jednotvárna práca pri páse vo fabrike bola pre ňu neuveriteľne vyčerpávajúca. Až taká vyčerpávajúca, že prosila svojho Pána, aby jej dal vedieť, či vie, ako pri tejto práci trpí. Prosila pri modlitbe, aby sa Biblia, ktorú mala pred sebou, otvorila na strane, ktorú si sama vybrala. Stalo sa. A keď sa tak stalo aj druhýkrát, pocítila nesmiernu radosť, že Pán je s ňou v každej chvíli jej života. Nakoniec všetko dobre dopadlo a sestrička bola šťastná, že aj túto tvrdú skúšku zvládla.

Teraz, keď už sestrička Archangela nie je medzi nami, zaiste prosí Pána o posilu pre všetkých, čo majú prácu, ktorá ich vyčerpáva,“ zakončila spomienku pani Mária Marunová. Ďakujeme.

Kaplnka Panny Márie na Májovej ulici

Mariánskymi farbami, čiže modrou a bielou, upúta pozornosť pekne zrenovovaná kaplnka na drevenom dome so súpisným číslom 440. Májová ulica, súčasť centra obce, je jednou zo spojnic Vyšného konca s hlavnou cestou vedúcou cez Terchovú. Kaplnku vysokú 80, širokú 30 a hlbokú 20 centimetrov zrenovoval tohto roku Pavol Komačka, ktorý býva s rodinou na uvedenej adrese. On dal aj odporúčanie na strýka **Filipa Komačku**, ktorý nám o kaplnke vďačne poskytol zaujímavé informácie.

„V roku 1949 sme sa sťahovali s rodičmi Jozefom a Paulínou, rodenou Vallovou, do novej drevenice – aj so staršími bratmi Kamilom a Jozefom. Dovtedy sme bývali u Jozefa Staňa – Tabačka, ktorý mal mlyn Pod Oblazom a otec u neho robil strojníka. V lete chodil aj s mládkou. Vtedy ešte na dome kaplnka nebola. Pamätám sa ale, že keď som bol v roku 1954 ako deväťročný na prvom svätom prijímaní, od fotili ma pred domom, na ktorom už kaplnka bola. Odkiaľživa mala modrobielu farbu, ako prvé terchovské futbalové dresy... Škoda, že som túto fotku nenašiel, ale možno ju ešte nájdem. Fotil ma doktor Čech, ktorý robil v Terchovej zubára; on mal aj prvé auto v dedine. Napriek svojmu menu to bol Slováč, býval u susedov Dikošovcov, kde mal i ambulanciu. Neskoršie ju mal v dome, kde bývala rodina Bernarda Patrničiaka.“

Kaplnka, v ktorej sa nachádza približne 30 centimetrová soška Panny Márie, je zospodu podpätá približne metrovou poličkou. V lete sa po stranách kaplnky dávali aj kvety v kvetináci – najčastejšie muškáty. Vnútri kaplnky vyplňa priestor ružičkový oblúk ponad Pannu Máriu.

Kríž na drevenici v osade Holúbkovia

Žiaľ, o tomto starom a originálnom kríži už musíme hovoriť v minulom čase. Stará drevenica s popisným číslom 852 totiž ustúpila v roku 2020 novostavbe rodinného domu. Pri demontáži sa už nepodarilo zachrániť kríž s do dreva vyrezaným korpusom Krista od neznámeho ľudového rezbára. Škoda, lebo podľa slov

Ladislava Holúbka bol o uvedený kríž zo strany ľudí veľký záujem. Približne 50 centimetrový kríž bol pripevnený medzi horným okrajom okien na drevený doskový obklad čelnej strany drevenice. Okrasné lemovanie vytvorilo nad krížom oblúk, pod krížom bol zas vyrezaný malý oblúk symbolizujúci vrch Golgoty. Na jeho úpäti, po obidvoch stranách kríža, stáli na malých podstavcoch malé keramické sošky Panny Márie. Pozadie kríža bolo natierané na modro. Viac nám už ale prezradil **Ladislav Holúbek**, ktorý pochádza z osady Holúbkovia. Ďakujeme mu za ochotné sprostredkovanie zaujímavých informácií.

„V uvedenej drevenici býval Ján Holúbek (1882 – 1969) s manželkou Annou, rodenou Cingelovou, ktorá zomrela v roku 1953, a dcérou Agnešou (1922 – 1979). Jána Holúbka volali aj „kostelník“, lebo robil kostolníka. Ktovie, možno ten krížik vyrezal práve on... Ich dcéra v záвете venovala drevenicu s pozemkom nám, lebo sme boli susedia i rodina. Škoda, že pri demontáži drevenice som nebol doma. Krížik by sme určite zachránili. Bol pekný, starosvetský a pýtalo sa ma naň veľa ľudí,“ uzavrel svoje rozprávanie s dávkou nostalgie Ladislav Holúbek.

TEXT a FOTO Marián Zajac

PRÍHOVOR STAROSTU OBCE

Vážení spoluobčania, milí Terchovci

Od komunálnych volieb ubehli dva mesiace a vír každodenných povinností sa opäť rozbehol na plné obrátky. Preto je dobré a osožné, že prichádzajú dni vianočných sviatkov, počas ktorých je predsa len človek inak nastavený. Viac priestoru počas nich venujeme svojej rodine, blízkym, ale aj sebe samému. S koncom roka rekapitulujeme, hodnotíme a trošku aj pozeráme dopredu, čo príde, čo nás čaká a neminie. Verím, že tento čas využijeme na načerpanie nových telesných i duševných síl, a takto posilnení rozbehneme rok 2023, ktorý so sebou prináša nové výzvy.

V úvode som spomínal komunálne voľby. Ešte raz sa vám chcem na tomto mieste, milí Terchovci, úprimne poďakovať za vaše hlasy, ktorých väčšina rozhodla o tom, že som obhájil starostovský post. Veľmi si túto podporu vážim a sľubujem, že s ňou budem nakladať najlepšie, ako viem. Chcem zablahoželať všetkým zvoleným poslancom a tým, ktorí sa na starostovskú stoličku a do obecného zastupiteľstva nedostali, chcem popriať v osobnom i pracovnom živote všetko najlepšie. Verím v dobrú spoluprácu so všetkými, ktorým na Terchovej záleží, pretože na vlastnej koži som v uplynulom štvorročnom mandáte pocítil, že len spolupráca širokého a schopného tímu dokáže najmä v ťažkých časoch, takpovediac, zázraky.

Som si vedomý, že nie všetko sa podarilo podľa predstáv, že mnohí môžu mať na určité veci kritickejší pohľad, ale som presvedčený, že vďaka spoločnému úsiliu, veľkej obetavosti a vynaloženej energii Terchová čas pandemickej, ekonomickej či energetickej krízy zvládla – a naďalej zvládla – dôstojne a so čťou. V takomto duchu som po voľbách dostával mnoho gratulácií a prianí, za ktoré tiež ďakujem. Za všetky by som na tomto mieste uviedol slová Jána Miha z Chotára, človeka, ktorý s Terchovou všetličo zažil a na mnohé veci sa už pozerá z nadhľadu. Páčia sa mi, stotožňujem sa s nimi, preto si väčšiu časť z nich dovoľím zacitovať: „Pred nami sú ďalšie štyri roky, čo nie je až taká dlhá doba do ďalších volieb. Všetci máme veľké priania, plány, požiadavky, či už osobné, rodinné, obecné, farské... Aby sa to vo veľkej miere podarilo a splnilo, stačí málo. Iba jeden druhému žičiť, tešiť sa z úspechu iného

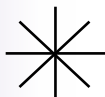
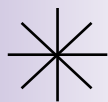

spoluobčana, podať ruku, usmiať sa na seba, nehľadať chyby, neohovárať. Keď sa rodine podarí mať schopných jednotlivcov, ktorí si navzájom prajú a pomáhajú, je to úspešná rodina. Keď sa podarí režisérovi filmu dať dokopy viac dobrých hercov, vznikne z toho fantastický film. Keď v orchestri hrá veľa výborných muzikantov, celý orchestr je kvalitný. Keď sa firme podarí získať odborníkov alebo remeselníkov, a sú jej verní dlhé roky, je z toho úspešná firma. Keď sa trénerovi športového klubu podarí zosúladiť výborné individuality, vytvorí úspešný klub. Takto by som mohol pokračovať. Úspech sa tvorí z talentu, skúseností, rozumu, z energie a vitality. Dobré je spájať mladú, strednú i staršiu generáciu. To platilo, platí aj bude platiť v každej dobe. Veď história Terchovej nám dokazuje, že i po rokoch sa tu oceňujú ľudia, niektorí aj in memoriam, ktorí pre dobro obce veľa vykonali a obetovali. Nech to tak funguje i naďalej, veď keď nás vo svete chvália, nechvália starostu, poslancov, ale nás všetkých – občanov Terchovej.“

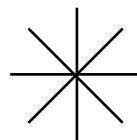
To boli slová Jána Miha, ktoré som mal a mám, viac menej, na jazyku a v mysli aj ja na začiatku obnoveného starostovského mandátu. Prajem si, aby sa naplnili, aby sme naozaj tímovo vedeli hľadať a nachádzať riešenia v prospech obce, lebo to, čo tu po nás zostane, raz niekto preberie a môže zveľaďovať ďalej.

Jozef Dávidík
FOTO František Mucha

V mene svojom, ako aj v mene poslancov obecného zastupiteľstva a zamestnancov obce chcem zaželať všetkým obyvateľom, návštevníkom a priaznivcom Terchovej pokojné, radostné a požehnané prežitie vianočných sviatkov a v novom roku 2023 veľa zdravia a šťastia.

**Jozef Dávidík
starosta obce**

Nástenný kalendár Terchová 2023

Nástenný kalendár Terchová 2023, ktorý vyšiel pred niekoľkými týždňami, je venovaný 10. výročiu zápisu prvku Terchovská muzika do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO (Baku, 5. december 2013). Popri čierobielych a farebných fotografiách, reprodukciami výtvarných diel a dokumentoch reflektuje interesantnú tému terchovskej muziky aj textová časť. Vydavateľom diela sú Obec Terchová a Varínska tlačiareň. Osobitne treba zdôrazniť, že ide o už šiesty reprezentačný tematický nástenný kalendár v sérii, čím sa zrejme nemôže pochváliť žiadna iná slovenská obec.

-red-

Juraj Ondruš novým zástupcom starostu Terchovej

Od 25. novembra 2022 je vo funkcii zástupcu starostu Terchovej Mgr. Juraj Ondruš, ktorý svoj doterajší profesionálny život (od roku 1995) spojil s pôsobením v Horskej záchrannnej službe. V rokoch 2009 až 2022 bol riaditeľom Oblastného strediska HZS Malá Fatra.

Jurajovi Ondrušovi prajeme v zodpovednej funkcii veľa zdravia, šťastia, trpezlivosti a správne rozhodnutia.

-red-

OBECNÝ ÚRAD INFORMUJE

Prvá obecná pečať z roku 1822

Priamy písomný doklad o použití prvej obecnej pečate pochádza z roku 1822, teda presne pred dvesto rokov. Pečať zobrazovala svätého Martina na koni, ako dáva časť svojho plášťa žobrákovi. Rámcoval ju latinský nápis Sigillum pagi Terchová 1822 (Pečať obce Terchová 1822). Naši historici ale oprávnené predpokladajú, že obecná pečať Terchovej, na ktorej bol vyobrazený sv. Martin – patrón starého kostola –, sa používala už oveľa skôr pred rokom 1822.

Pečať Terchovej z roku 1822.
Reprodukcia Marián Klapáta

-zaj-

Voľby do orgánov samosprávy obce Terchová 29. októbra 2022

	Volebný obvod číslo			Spolu	Percentuálny počet získaných hlasov
	1	2	3		
	OcÚ Terchová	ZŠ Gregušovia	Biely Potok Hotel Diery		
Počet oprávnených osôb vo volebnom okrsku zapísaných do zoznamu voličov	1 646	1 022	606	3 274	
Počet voličov, ktorí sa zúčastnili na hlasovaní	805	483	274	1562	
Počet voličov, ktorí odovzdali obálku	805	483	274	1562	
Počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby do obecného zastupiteľstva	782	471	270	1523	
Počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby starostu obce	788	474	273	1535	
Percentuálna účasť	48,91	47,26	45,21	47,71	

Starosta	Por. číslo	Meno a priezvisko kandidáta	Volebný obvod číslo			Súčet	%
			1	2	3		
			OcÚ	ZŠ	BP		
	1	Jozef Dávidík	334	274	111	719	46,84
	2	Michal Krištofík, Ing.	217	139	95	451	29,38
	3	Juraj Ondruš, Mgr.	237	61	67	365	23,78

Poslanci obecného zastupiteľstva - Terchová	Por. číslo	Meno a priezvisko kandidáta	Volebný okrsok		Súčet	%
			1	2		
	2	Martin Dikoš, Mgr.	160	167	327	21,47
	10	Juraj Ondruš, Mgr.	137	178	315	20,68
	16	Erika Zatlukalová, Mgr.	121	126	247	16,22
	9	Jaroslav Ondruš	83	135	218	14,31
	14	Vladimír Švec	114	92	206	13,53
	3	Martin Hanuliak, JUDr.	82	123	205	13,46
	5	Michal Krištofík, Ing.	98	103	201	13,20
	15	Juraj Vallo	81	100	181	11,88
	7	Milan Moravčík	68	90	158	10,37
	6	Ľudmila Martinusíková, Ing.	74	77	151	9,91
	1	Miroslav Dávidík	51	93	144	9,46
	8	Vladimír Moravčík, Mgr.	63	72	135	8,86
	4	Lukáš Jaroščíak, PharmDr.	69	57	126	8,27
	11	Alexandra Ondrušová	62	52	114	7,49
	12	Ján Rehtorík	38	62	100	6,57
	13	Jozef Rogoň	48	48	96	6,30

Struháren	Por. číslo	Meno a priezvisko kandidáta	Volebný okrsok		Súčet	%
			3	4		
Poslanci obecného zastupiteľstva	10	Marián Zajac, Ing. Mgr.	102	110	212	13,92
	6	Marcela Mažgútová	68	98	166	10,90
	1	Jozef Dávidík	72	92	164	10,77
	8	Danka Rybárová, Mgr.	76	70	146	9,59
	9	Alena Tichá	77	66	143	9,39
	5	Ladislav Maruna	66	64	130	8,54
	7	Peter Repán	74	55	129	8,47
	3	František Kadáš, Ing.	35	38	73	4,79
	2	Radovan Dávidík, Ing.	23	31	54	3,55
	4	Euboslav Kavulák	3	6	9	0,59

Poslanci obecného zastupiteľstva Biely Potok	Por. číslo	Meno a priezvisko kandidáta	Volebný okrsok		Súčet	%
			5			
Poslanci obecného zastupiteľstva Biely Potok	4	Jozef Lacek	108		108	7,09
	2	Tomáš Dikoš	106		106	6,96
	5	Marián Lacúch	87		87	5,71
	7	Kristína Lúčanová, Bc.	76		76	4,99
	9	Ivana Sekerková, Mgr.	70		70	4,60
	8	Ján Rehtorík	65		65	4,27
	3	Dávid Krištofik	63		63	4,14
	6	Monika Lacúchová	56		56	3,68
	1	Katarína Berešiková	42		42	2,76

KRESBA Milan Opalka
Noviny Terchová, 1990

Referendum 2023

Referendum sa koná v sobotu 21. januára 2023 v čase od 07.00 do 22.00 h v piatich okrskoch.

Spôsob voľby

Volič môže voliť na území Slovenskej republiky

- vo volebnom okrsku, v ktorého zozname voličov je zapísaný, alebo
- v ktoromkoľvek volebnom okrsku na základe hlasovacieho preukazu.

Volič môže voliť mimo územia Slovenskej republiky poštou, ak

- nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a bol na základe žiadosti zapísaný do osobitného zoznamu voličov;
- má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, v čase referenda sa zdržiava mimo jej územia a o voľbu poštou požiada obec, v ktorej má trvalý pobyt.

Bližšie informácie na www.terchova.sk

-Ocú-

Najkrajšie roky prežil v Terchovej (Rozprávanie o pátrovi Jozefovi Šabovi)

Páter Jozef Šabo pri Terchovskom betleheme

Bezprostredne po Nežnej revolúcii sa mnohí idealisti naplno oddávali eufórii z nadobudnutej náboženskej a politickej slobody. Úžasnú erupciu uvoľnenej energie, tvorivosti a nápadov pretavili v Terchovej aj do všestranného osvetlenia a hlavne aktualizovania nadčasového odkazu misie svätých Cyrila a Metoda – patrónov miestneho kostola.

Rozhodne musíme v tejto súvislosti uviesť, že terchovský kostol je najväčším chrámom na území Slovenska zasväteným solúnskym bratom, slovanským apoštolom a spolupatrónom Európy. Snaha oduševnených Terchovcov bola postavená na neochvejnom presvedčení, že cyrilo-metodská idea nikdy neprestala žiť

v kresťanských a národných dejinách Slovenska a Slovákov. Účinne sa prejavovala ako živý prameň viery a nádeje, ktorý generácie predkov povzbudzoval v krajne zložitých časoch ich dejinných osudov.

Prečo to vlastne spomínáme? Vznik Cyrilometodských dní v Terchovej, ktorých historický prvý ročník sa konal 29. 6 – 1. 7. 1990, je neodmysliteľne spätý s charizmatickou osobnosťou kňaza, rehoľníka, trpiteľa za vieru, publicistu a honorárneho kanonika pátra Jozefa Šaba SVD. Ako mimoriadne činný, kreatívny a všestranne rozhladený duchovný správca terchovskej farnosti pôsobil v kraji legendárneho Jánošíka dvadsať rokov a zanechal tam trvalé stopy. K tomu sa ale dostaneme neskôr.

Vysviacka v Poľsku

Biografia pátra Jozefa Šaba prezrádza, že na tento svet prišiel 9. novembra 1926 v Obyciach pri Zlatých Moravciach, kde študoval na Štátnom slovenskom reálnom gymnáziu (zmaturoval až po vojne v Bratislave). Dňa 21. augusta 1947 vstúpil v Nitre do Spoločnosti Božieho Slova (SVD), rehoľné sľuby zložil 4. septembra 1948, vzápätí nasledovalo štúdium filozofie vo Vidinej pri Lučenci.

Nástup totalitného ateistického komunistického režimu vo februári 1948 a likvidácia rehoľných spoločností (1950) brutálne zasiahli aj do života mladého verbistu Jozefa Šaba. Ťažko fyzicky pracoval na viacerých miestach v Čechách. Hnaný túžbou dokončiť teologické štúdiá vedno s priateľom Róbertom Borikom v júli 1958 ilegálne utiekli cez Rysy do Poľska. Na základe rozhodnutia pátra provinciála tam dokončil štúdium, zložil skúšky, prijal nižšie a vyššie svätenia a ordináciu v Hniezdne (21. 5. 1960). Vysviacka sa konala v kaplnke biskupa Lucjana Biernackého. Plánovaný útek do Švédska už ale Jozefovi Šabovi nevyšiel; bol zatknutý a 16. októbra 1962 internovaný

v Ústrednej väznici č. 1 vo Varšave. Začiatkom septembra 1964 ho poľské orgány eskortovali do Československa. Opätovne nasledoval súd a pobyt v niekoľkých žalároch, ktorý ukončila amnestia. Možnosť vykonávať aktívnu dušpastiersku činnosť prišla až koncom 60. rokov.

Ako kaplán pôsobil Jozef Šabo v Bánovciach nad Bebravou a Nitre – Hornom meste, odkiaľ v júli 1975 odišiel do Terchovej. Hoci dostal štátny súhlas a nastúpil do verejnej pastorácie, sledovaniu zo strany Štátnej bezpečnosti (ŠtB) neunikol ani v Jánošíkovom kraji... Nepatrilo totiž k prerozšimým kňazom, mal byť v službách Vatikánu, navyše bol zaradený medzi osoby udržiavajúce styky s poľskými verbistami.

Uvítanie na terchovský spôsob

Pastoračnú misiu v Terchovej začal páter Šabo oficiálne 25. júla 1975. „Dva dni pred svojím nástupom do Terchovej,“ spomínal po rokoch, „som prišiel s jedným miništrantom zistiť situáciu ohľadne nasťahovania sa do farskej budovy. Najprv som vošiel bočným vchodom do kostola, odkiaľ práve vychádzala istá staršia žena. Zistil som, že o chvíľku sa vrátila a veľmi zbožne sa modlila v prvej lavici. Až po nejakom čase môjho pôsobenia táto žena prišla sa mi akoby ospravedlniť, že vtedy, keď som po prvýkrát prišiel, si myslela, že som cigán. Bála sa, aby som niečo neukradol, preto ma pozorovala (bol som na dovolenke a prišiel som opálený skutočne ako cigán...). Mňa to neurazilo, ba opačne, urobil som si dobrý dojem o ľuďoch, ktorí majú taký zmysel pre ochranu spoločného majetku. Iný dobrý dojem som získal asi týždeň po svojom príchode do Terchovej. Vracal som sa autom zo Žiliny a v Stráži vrazilo do mňa iné auto. Ešte v ten istý večer sa to dozvedeli niektorí Terchovci a behom dvoch dní mi doviezli opravený automobil. Pokrivené časti boli vymenené alebo zalakované. Táto úžasná, ochotná pomoc bola pre mňa veľkou vzpruhou na začiatku vlastnej pastoračnej práce.“

Trň v oku ŠTB

Neprehliadnuteľné aktivity, kreativita, úžasná energia a popularita činorodého správcu farnosti medzi veriacimi boli doslova trňom v oku Okresnej správe Zboru národnej bezpečnosti (ZNB) – oddeleniu ŠtB v Žiline. Z archívnych dokumentov vieme, že na „aktívneho terchovského kňaza bol od roku 1979 vedený spis preverovanej osoby s krycím označením 'KASPEREK'... Vo zväzku odboru zameraného na boj proti vnútornému nepriateľovi sa konštatovalo, aby sa začala uskutočňovať kontrolná činnosť záujmovej osoby Šaba z agentúrno-operatívnych opatrení s cieľom ich následného využitia. K týmto úlohám bol poverený operatívny pracovník 3. oddelenia pre cirkvi a sekty major Ondrej Boroš, ktorý prostredníctvom tajných spolupracovníkov získal poznatky o činnosti kňaza Šaba v Terchovej.“ Medzi konfidentmi ŠtB registrujeme, žiaľ, aj niekoľkých farárov z blízkeho okolia...

Bohatú činnosť agilného Jozefa Šaba zložky Štátnej bezpečnosti označovali od roku 1981 ako reakčnú, lebo bol údajne napojený na Vatikán a mal negatívny vzťah k prorežimnému Združeniu katolíckych duchovných Pacem in terris, ktoré vzniklo začiatkom sedemdesiatych rokov. Typickou ukážkou podlosti, gaunerstva a zákernosti ŠtB bola „kauza“ Terchovský betlehem, ktorý vraj dekan Šabo predal za 30 tisíc korún do Poľska. Zisk si mal údajne rozdeliť s jedným zo zhotoviteľov diela... Čoskoro ale vyšlo najavo, že ide o nehoráznosť, do neba volajúcu lož!

Bezohľadnej Štátnej bezpečnosti prekážala aj Jasličková pobožnosť, „ktorá v decembri 1983 prilákala okolo šesťsto ľudí a vystúpila na nej terchovská muzika bratov Muchovcov. Priebeh pobožnosti bol charakterizovaný ako jedinečná propagácia náboženstva, za ktorou stáli Jozef Šabo s Rudolfom Patrnciakom“. Ateistický komunistický režim chcel do budúcnosti zabrániť realizácii obdobných

akcií s „nežiaducimi prejavmi náboženského ovplyvňovania“. Chýrna Jasličková pobožnosť tak „bola v rokoch 1984 – 1985 zakázaná“... Mimochodom, 25. decembra 1987, na sviatok Božieho narodenia, si ju prišlo do Kostola svätých Cyrila a Metoda v Terchovej pozrieť cca 1200 veriacich!

Sledovanie pátra Jozefa Šaba bolo zo strany bezpečnostných zložiek ukončené až v máji 1988. Kňazovi sa však mala i „naďalej venovať operatívna pozornosť v rámci objektového zväzku s označením 'RIMANIA', čo bola akcia zameraná na zahraničnú organizáciu Palatinus, ktorá podporovala nelegálnu činnosť cirkvi v Československu.“

Cyrlometodské dni

Ako už bolo naznačené v úvode tohto príspevku, páter Jozef Šabo v roku 1990 kardinálne prispel k vzniku Cyrlometodských dní v Terchovej, ktoré úspešne jestvujú doteraz. Neskôr, po takmer dvoch deceniách, k tomu uviedol: „Každý človek rád spomína na časy a udalosti, ktoré v ňom zanechali trvalé stopy radosti, šťastia a pocitu z dobre vykonanej práce. Často hovoríme, že časom sa na všetko zabudne, a predsa i 20 rokov je dosť dlhá doba na zabudnutie alebo oživenie. Dôkazom sú aj Cyrlometodské dni v Terchovej, ktoré sa hlboko zapísali nielen do dejín terchovskej farnosti, ale tiež do srdca a mysle všetkých, čo ich prežívali. Teším sa, že to bola práve Terchová, ktorá ako prvá na Slovensku i vo vtedajšom federálnom štáte vycítila príležitosť uvoľnenia politického tlaku na Cirkev a chopila sa výzvy usporiadať veľkolepé oslavy svätých Cyrila a Metoda za účasti širokej verejnosti... Každý vonkajší prejav akýchkoľvek podujatí sa musí najprv „uvariť“ v srdciach nadšencov, a až potom „konzumovať“ verejnosťou. Pamätám si, ako veľmi ma trápila nevedomosť o svätých Cyrilovi a Metodovi už v školách. Z mladších žiakov málokto vedel, komu je zasvätený kostol v Terchovej, o svätých Cyrilovi a Metodovi sa vedelo veľmi málo, pretože ani v učebniciach nebolo o nich veľa napísané. Pri stretávaní sa s aktivistami – najmä Rudkom Patrnciakom a Petrom Cabadajom – sme často riešili tento problém, ale vtedajšie politické pomery boli nežičlivé. Prišiel však rok 1989 a skúsili sme „šťastie“... Chcem popriať všetkým, čo pokračujú v rozvíjaní tejto tradície, aby sa nedali odradiť rôznymi výrokmi „závistníkov“. Osobne si vysoko vážim prácu v prospech tohto podujatia a obdivujem, že každým rokom zanietenejšie usporiadatelia viac a viac obohacujú Cyrlometodské dni o nové prvky či prejavy súčasného umenia.“ (2009)

Integrálnou súčasťou bohatého multižánrového obsahu Cyrlometodských dní boli popri svätých omšiach a duchovných programoch od ich začiatku aj koncerty klasickej hudby, vernisáže expozícií výtvarného umenia, odborné semináre, divadelné a muzikálové predstavenia, slávnostné prezentácie terchovských knižných titulov, premietanie filmov, folklór... Cyrlometodské dni v Terchovej sú textovo aj obrazovo zdokumentované v piatich samostatných knižných pamätniciach, ktoré vyšli k jubileám podujatia. Jedným dychom k nim treba pripojiť viacero filmových dokumentov, rozsiahlu panelovú výstavu zhotovenú pri príležitosti tridsiateho výročia akcie (2020), dva zborníky z medzinárodných konferencií, sériu bulletinov a katalógov... Všetky tlačoviny zostavil a zredigoval terchovský rodák Peter Cabadaj. Hádám ani nejestvuje slovenské duchovné a kultúrno-spoločenské podujatie, ktoré je takto komplexne reflektované a zdokumentované.

Mnohorozmerná činnosť

Dvadsaťročné účinkovanie v rázovitej obci pod Rozsutcami bolo bezpochyby vrcholom kňazskej dráhy Jozefa Šaba. Sám to okomentoval výrokom: „Cítim som sa tak, ako keby som sa v Terchovej narodil.“ Pátrova obdivuhodne mnohoraká činnosť zásadným spôsobom formovala najnovšiu éru duchovného i kultúrneho života v Jánošíkovom kraji. Mierou vrchovitou prispel k modernizácii a estetickému umocneniu interiéru a exteriéru

Kostola svätých Cyrila a Metoda, osobitnú pozornosť venoval systematickej práci s deťmi a mládežou. Pod jeho silným charismatickým a inšpiračným vplyvom vyrástli z radov pátrových dlhoročných miništrantov viacerí kňazi a misionári Spoločnosti Božieho Slova – Miroslav Lysičan, Peter Dikoš, Martin Poživenec, Václav Mucha, Róbert Hanuliak, Martin Cingel, Peter Maruna. Ako nápaditý, kreatívny správca farnosti stál pri zrode myšlienky pôsobiacej a mimoriadne vyhľadávanej Jasličkovej pobožnosti (1975), unikátneho Terchovského betlehema (1977), spomínaných Cyrilometodských dní (1990), mal veľké porozumenie pre ľudové tradície, kultúru a folklór, systematicky uverejňoval svoje texty v obecných novinách Terchová (vznikli v marci 1990 ako vôbec prvé dedinské periodikum na území vtedajšieho federatívneho štátu)...

Drahým Terchovcom adresoval ich niekdajší „pánko“ aj tieto povzbudivé slová: „Chcem byť optimistom aj v dnešných ťažkých časoch a verím terchovskému ľudu, že súčasné prekážky sú len skúškou a prípravou na lepší život. Zmäčkosť, pohodlnosť sa najlepšie odstraňujú určitým nedostatkom materiálnych hodnôt, pričom každá duchovná kríza nás učí hľadať nové formy spoznávania seba i svojho okolia. Som presvedčený, že náš ľud si zachová vlastný svojráz, tradíciu dobrých zvykov a spozná, že k spravodlivému blahobytu sa dôjde len spoločným úsilím, zjednoteným na základoch morálky, humanity a vzájomnej bratskej lásky.“

Vedecká monografia

Pastoračnú misiu v Terchovej ukončil dôstojný pán dekan Jozef Šabo 30. júna 1995. Odišiel na Kalváriu do Nitry, kde prevzal provinciálny ekonomický úrad; od 1. októbra 2000 bol súčasne farárom vo Svätoplukove. Do Jánošíkovho kraja sa vracal pravidelne a veľmi rád. Štvrtého 4. augusta 1995 mu bolo v rámci svätej omše v miestnom chráme udelené Čestné občianstvo Terchovej, 11. novembra 2009 získal Cyrilo-metodskú knihu, dielo akademického sochára Milana Opalku, za „výnimočný prínos k šíreniu univerzálneho odkazu solúnskych bratov, slovanských apoštolov a spolupatrónov Európy“. Zomrel 25. júla 2010 v Nitre, kde je pochovaný medzi spolubratmi verbistami na Cintoríne sv. Cyrila a Metoda na Cabajskej ceste.

Koncom roka 2021 uzrela svetlo sveta zásluhou trnavského vydavateľstva ANIMA vedecká monografia Páter Jozef Šabo SVD: Životný príbeh tajne vysväteného kňaza. Autormi hodnotného knižného diela, ktoré je cenným vkladom do spisby tejto proveniencie, sú historici Dominik Šabo a Mirosław Szumilo z Poľska. Vďaka ich poctivému a konzekventnému historickému, respektíve biografickému výskumu sa môže čitateľ dozvedieť mnoho objavných faktov, informácií a kontextov spojených s osobnosťou pátra Jozefa Šaba.

Epilóg

V dňoch 3. – 5. júla 2022 sa konalo v Terchovej tri-dsiate tretie pokračovanie Cyrilometodských dní. Opakovane zaznelo, že už hneď ich prvý ročník priniesol niečo výnimočné a jedinečné. Terchovci ako vôbec prví zorganizovali na Slovensku i vo vtedajšej federácii „podujatie novej generácie“, ktoré sa otvorene, sebavedomo, kultivovane a atraktívne zároveň prihlásilo k duchovným hodnotám európskeho kultúrneho dedičstva. Možno si to vtedy zainteresovaní ani neuvedomovali, ale ďalší vývoj potvrdil, že ich iniciatíva prispela nielen k prehĺbovaniu viery, národného povedomia a vlastenectva, ale tiež európskej identity. Vďaka neúnavnému obetavému úsiliu a šľachetnosti agilných jednotlivcov Terchová odolala náporu všakovakých pseudotrendov i odstredivých tendencií a dokázala si prirodzene udržať svoj vlastný vysoký cyrilo-metodský kredit. Istotne nie je náhoda, že opäť ako jediná na Slovensku! Organizátori podujatia mali vždy na zreteli, že svätý Cyril a Metod,

spolupatróni Európy, sú jasným dôkazom a potvrdením faktu, že na pomyselné stavbe monumentálnej európskej duchovnosti je nezanedbateľná časť muriva aj naša – slovenská. Toto nám roky rokúce zdôrazňoval a vštepoval do sŕdc nezabudnuteľný páter Jozef Šabo, SVD.

Peter Cabadaj

(Viera a život, č. 5/2022)

FOTOARCHÍV MKS Terchová

Vladimír Kompánek: Vianoce II. (olej na plátne, okolo roku 1995; v súkromnej zbierke)

Vianočná

V jedličke vôňa pokory.
Betlehem – hviezda lásky.
Viera nám srdce otvorí
a strhne všetky masky.

Z neho prichádza Boží Syn,
prichádza Láska sama.
By na seba vzal ťarchu našich vín,
On synom človeka sa stáva.

Už v žiari hviezd, mesiaca
rozžala láska sviatky –
jak svieca horiaca
sú otcovia i matky.

I deťom svietia očka už –
všetci sme malé deti,
chlapec i žena, dievča, muž,
keď v srdci láska svieti.

Do rúčky rúčku stúlime,
srdce do srdca hladko,
už nenecháme na zime
to naše Jezuliatko.

Svetloslav Veigl

(24. 12. 1915 – 17. 2. 2010)

K nedožitému jubileu Slavomíra Chmelu

Bol zanietým športovcom, horolezcom, speleológom, folkloristom, majstrom tanca, fotografom, filmovým dokumentaristom, publicistom a organizátorom. Osemnásteho augusta 2022 uplynulo 90 rokov od jeho narodenia. Reč bude o Slavomírovi (Slavovi) Chmelovi, ktorý je významne spojený aj s Terchovou a Jánošíkovým krajom.

Majster športu

Pochádzal z moravského mestečka Chropyně a od detských liet sa intenzívne venoval športu – gymnastike, hokeju a od roku 1950 dlhodobo horolezectvu. Keď mal 22 rokov, trvale zakotvil v Žiline, kde rozvinul obdivuhodne mnohostrannú činnosť. Ako príslušník slovenských horolezeckých tímov absolvoval niekoľko náročných prvovýstupov, viedol expedície na Kaukaz, Pamír, do Sahary (Hoggar), Álp, Fanských hôr a inde. Udelenie titulu majster športu (1968) bolo najvýznamnejším ocenením jeho aktívnej horolezeckej kariéry, dosiahnutých výsledkov a úspechov.

Mimoriadne úsilie a energiu venoval Slavomír Chmela propagácii a zabezpečovaniu rozvoja horolezeckého športu v domácich podmienkach. Každoročne neúnavne organizoval Horolezecké dni v Porúbke, bol spoluzakladateľom Horolezeckej školy IAMES so sídlom vo Vysokých Tatrách (v rokoch 1964 a 1967 – 1975 ju ako riaditeľ viedol), členom Slovenskej speleologickej spoločnosti, založil jaskyniarsku skupinu (1980)...

Oceňovaný filmár

Bohatá fotografická a filmová tvorba Slavomíra Chmela je spojená s tromi kontinentmi – Európou, Afrikou a Áziou. V roku 1978 začal systematicky točiť v neprístupných jaskynných komplexoch. Celkovo nakrútil vyše 400 dokumentárnych snímok, reportáží, odborných a popularizačných filmov z oblasti speleológie, horolezectva, prírodných krás, krajinných útvarov, ochrany životného prostredia, ekológie, historických pamiatok (Rozprávanie o Moravskom krase, Hrad opäť ožil!, Chceš vidieť draka?, Jaskyňa nad Vyvierackou, Liskovská jaskyňa, Otcova jaskyňa, Blázni v podzemí, Jaskyňa Zlá diera, Dvojáka tvár Punkvy, 40. Jaskyniarsky týždeň, Tajomstvo Amatérskej jaskyne, Labský traverz a iné).

Blízka mu bola aj tematika ľudovej kultúry, tradičných remesiel a folklóru, čo potvrdzujú cenné filmové dokumenty ako **Terchovské korbáčiky**, **Terchovskí košíkari** (oba 1987), **Redikanie**, **Terchovskí rezbári** (oba 1988), **Fero Mucha** (1989), **Majstri drotári** (2007)... Dokumentárny film o muzikantovi, spevákovi a výtvarníkovi Ferovi Muchovi bol premietnutý 29. júla 2022 v Kultúrnom dome Andreja Hlinku v Terchovej v rámci bohatého programu jubilejného 60. ročníka medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni.

Viacere Chmelove snímky boli ocenené nielen vo vtedajšom Československu a potom na Slovensku, ale tiež zahraničí. Dovedna ide o úctyhodných 148 rozličných cien a uznaní! Medzi úspešné diela patrí napríklad aj krátkometrážny filmový dokument *Sme super!* (2006), ktorý vtipnou, satiricky trefnou formou otvorene poukazuje na bezohľadné likvidovanie zelene v Žiline, ako i na ďalšie necitlivé zásahy do životného prostredia.

Učil vážiť si hory

Blízky priateľ, kolega a spolupracovník Dušan Mrmus pri príležitosti Chmelových 85. narodenín v jubilejnom článku uviedol: „*Ja osobne, a môžem to povedať i za svojich priateľov od lana, mu určite vďačím za všetko, čo pre nás spravil ako predseda Horolezeckého oddielu v Žiline. Naučil nás vážiť si hory a bezpečne sa pohybovať pri dosahovaní ciela. Zásluhou jeho osobnosti a manažérskych kvalít sme určite patrili v 70. rokoch medzi úspešné oddiely v Československu – organizovaním malých horolezeckých expedícií do svetových horstiev.*”

Všestranné aktivity Slavomíra Chmela, ktorý zomrel 21. januára 2021 v Žiline vo veku 88 rokov, ocenil okrem iných subjektov aj Zbor Žilincov, a to udelením prestížneho titulu *Genius loci Solnensis*.

Peter Cabada
FOTOARCHÍV autor

Fraňo Štefunko: Zbojnícka fontána (Martin, 1941)

Jánošíkovská tradícia (5.)

Istotne netreba zdôrazňovať, že prvok Jánošíkovská tradícia, ktorý bol vlani zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska, má bezprostrednú spojitosť s Terchovou, jej ľudovou kultúrou, umením a folklórom. Historický vývin a konkrétne prejavy ocenennej tradície mapuje náš seriál. Piaty diel je venovaný hudobnému i tanečnému zrkadleniu atraktívnej témy, „obtrieme“ sa však aj o jej silný gastronomický rozmer.

Klasická hudba

Prvým významnejším opusom tejto proveniencie bola kantáta *Svadba Jánošíkova* (1922), ktorú na text Jána Botta zložil Ján Levoslav Bella – zakladateľská osobnosť národnej hudby a autor prvej slovenskej opery. V roku 1934 mala premiéru opera *Jánošík*, dielo českého hudobného skladateľa a libretistu v jednej osobe Aloisa Hábu. Tvorca bol voľne inšpirovaný rovnomenou drámou Jiřího Mahena.

Neporovnateľne známejšia a úspešnejšia slovenská opera *Juro Jánošík* vznikla o dvadsať rokov neskôr; premiéra sa konala 10. novembra 1954 v Slovenskom národnom divadle. Hudobný skladateľ európskeho formátu Ján Cikker ju skomponoval v duchu (vtedy) dominantného folklorizmu. Štylizovanú ľudovú hudbu najvýraznejšie premietol do postavy zbojníka-muzikanta. Podľa Cikkera je opus Juro

Jánošík „výsledkom dlhoročnej túžby skonkretizovať chlapčenské predstavy o tomto legendárnom ochrancovi chudobných. I ja som hľadal jeho poklady v Kremnických horách a Harmaneckých jaskyniach. V čase štúdiá na konzervatóriu v Prahe som si napísal aj libreto. Chvalabohu, len libreto! Potom, ako utekali roky, začali chlapčenské romantické predstavy dostávať vážnejší charakter. Časom sa Jánošík pre mňa stal zosobnením vlastného názoru na sociálnu spravodlivosť, pravdu a slobodu. Nadobudol som pritom presvedčenie, že poklad, ktorý po sebe zanechal, nie je zakopaný pod starými jedľami v zemi, ale v mravnej sile, ktorú zosobnil a zanechal nasledovníkom.“

Opera *Juro Jánošík* zaznamenala úspech i v Čechách, kde ju našťudovali a uviedli divadlá v Plzni, Brne a Liberci. Réžisér Jozef Zachar nakrútil v roku 1987 televíznu verziu diela (exteriéry boli snímané aj v zbojníckovej rodnej obci).

Muzikál

Bezpochyby najznámejším i najúspešnejším muzikálom sa stala inscenácia *Na skle maľovaná*. Autormi pôvodného libreta a hudby boli Poliaci Ernest Bryll a Katarzyna Gärtnerová. Svetová premiéra sa konala roku 1970 vo Varšave. Slovenské národné divadlo malo tento kultový muzikál v repertoári takmer tridsať rokov. Spolu odohrali herci, speváci a tanečníci úctyhodných, vždy beznádejne vypredaných 648 predstavení! Titulnú rolu vo všetkých stvárnil nezabudnuteľný Michal Dočolamanský.

Slávny titul Na skle maľované mala istý čas v repertoári aj Nová scéna v Bratislave, aktuálne Divadlo Jonáša Záborského či Detské kočovné divadlo DRaK z Prešova. Veľký divácky úspech dosiahol muzikál Mestského divadla v Žiline s mierne pozmeneným názvom *Maľované na skle*. Inscenácia – kľúčovo spáta so skladateľom Pavlom Cabadajom a spevákom Jarom Gažom (obaja vyrástli na jánošíkovskej legende a majú korene v Terchove, kde prvý menovaný žije) – ponúka zaujímavú bigbítovú úpravu diela. Žilinské divadlo naštudovalo aj hru *Michaely Zakuťanskej Jánošík 007*. Satirický opus, v ktorom herci hrajú a spievajú, možno žánrovo označiť ako politický kabaret.

Legendárny zbojnícky kapitán inšpiroval tiež vznik prvej slovenskej inscenácie súčasného cirkusu. Predstavenie s názvom *Younák* (2017) je neobvyklou fúziou divadla, klauniády, akrobacie, živkej muziky a folklóru.

Balet

Interesantne prenikol jánošíkovský fenomén do oblasti baletného umenia. Paradoxne, najprv v Čechách, a to vďaka hudobnému skladateľovi, režisérovi a dirigentovi Václavovi Kašíkovi, ktorý napísal aj libreto k svojmu baletu v ôsmich obrazoch *Jánošík* (1951).

Slovenská baletná verzia príbehu nášho najslávnejšieho zbojníka pochádza z roku 2010. *Zuzana Mistríková* (libreto) a *Ondrej Šoth* (libreto, choreografia, réžia) zrealizovali v Státnom divadle v Košiciach atraktívne 80-minútové predstavenie v pätnástich obrazoch, bez prestávky a so silným medzinárodným obsadením. Vzrušujúci príbeh ukončili tvorcovia bujarou zábavou pod symbolickou šibenicou, kde tancujú všetci účinkujúci a dokonca i vyzvaní jednotlivci z obecnstva. Symbolika je nad slnko jasná: Jánošík zostáva žiť v myšliach ľudu ako legenda.

E-theatre, databáza profesionálneho divadla na Slovensku prístupná verejnosti na webových stránkach Divadelného ústavu v Bratislave, registrovala k 31. marcu 2021 päťdesiatdva inscenácií, v ktorých účinkuje postava slávneho terchovského rodáka. Medzi najnovšie opusy radíme predstavenie bratislavského divadla Aréna s názvom *Jánošík – príbeh vraha*? Premiéra diela sa konala 7. decembra 2020. Hru napísal a režíroval Jakub Nvota.

Gastronómia

Hoci historický Jánošík žil 25 rokov a zbíjal iba jeden a pol roka, legendárny Jánošík žije už tri storočia! Istotne nielen pisateľa tohto textu legendy vždy priťahovali a emočne dojímali. Preto mnohí veria, že zbojnícky kapitán alebo – ak chcete – hajtmán „hôrnych chlapcov“ dokáže robiť psie kusy aj 309 rokov po svojej smrti. Dôkaz? Terchovský „štátny sviatok“, nazvaný Jánošíkov dni, bol v nedávnej minulosti dvakrát vyhlásený za divácky najväčšiu kultúrnu akciu na Slovensku. Jestvujú o tom príslušné certifikáty. A ľudia chodia v masovom meradle naďalej.

Miernou okľukou sme sa dostali ku gastronómii. Veď ktorý návštevník Jánošíkovho kraja by pohrdol kulinárskymi delikatesami na zbojnícky spôsob? Recepty týchto chutných pokrmov boli často dedené a plynule prechádzali z generácie na generáciu (možno vznikali aj pri ohníčkoch v kolibách salašov). Viacero jedál, realizovaných v kotlíkoch alebo na ražni nad ohňom, bezprostredne súvisí s jánošíkovskou legendou. Uznávaná kulinárka, autorka kuchárskych kníh a rodáčka z Terchovej Oľga Chudovská zozbierala recepty tejto proveniencie. Dva z nich zverejňujeme, lebo si veľmi dobre uvedomujeme, že nielen čítaním je človek živý...

Jánošíkov ražň

Kilogram bravčového stehna, soľ, mleté čierne korenie, dve cibule, 200 g údenej slaniny, 100 g údenej klobásy, 100 g bravčovej masti, 100 g strúhaného syra (môže byť aj oštiepok).

Mäso nakrájame cez vlákna na menšie hrubšie plátky; mierne ich naklepeme, osolíme a okoreníme.

Fotografia z premiéry opery Jána Cíckera *Jánošík* (Slovenské národné divadlo, 1954)

Očistenú cibuľu so slaninou i klobásou nakrájame na plátky. Pripravené mäso, cibuľu, slaninu a klobásu striedavo napichujeme na „ražníky“ (kovové ihly alebo špajdle) a na bravčovej masti ich zo všetkých strán opečieme. Každú hotovú porciu posypeme strúhaným syrom. Vhodnou prílohou sú varené zemiaky a zeleninový šalát.

Jánošíkov mešec

Kilogram bravčového stehna, 500 g bravčových a hovädzích odrezkov, soľ, mleté čierne korenie, rasca, muškátový kvet, 200 g údenej slaniny, 150 g bravčovej masti.

Mäso nakrájame na rovnako veľké plátky, ktoré jemne naklepeme. Z odrezkov si pripravíme masu ako na fašírky, osolíme a okoreníme ju, pridáme ešte trochu rasce. Na plátky rozdelíme zomleté mäso v tvare guľky, plátky uzavrieme aj s plnkou do podoby mešca a zviažeme niťou. Tatko pripravené mešce osolíme, okoreníme a vložíme na opraženú cibuľu. Prudko opečieme, podlejeme vodou a domäkka udušime. Šťavu vydušime na tuk, poprášime múkou, zalejeme vodou a dušíme. Do precedenej omáčky vložíme na drobné kocky pokrájanú opraženú slaninu. Môžeme podávať s varenými zemiakmi.

Záverom kapitoly

Dosýta sme najedení a v rámci siesty môžeme taktne zopakovať, že hlasovaním divákov prenikol Jánošík do finálovej desiatky televíznej ankety RTVS o Najväčšieho Slováka (2019). Ako zaznelo z úst jeho obhajcu na slávnostnom zverejnení výsledkov ankety, terchovský rodák bol medzi finalistami jedinou historickou osobnosťou, po ktorej sú pomenované funkčné a divácky mimoriadne obľúbené akcie. A to nielen na

Balet Jánošík (Štátne divadlo Košice, 2010)

Slovensku (Medzinárodný folklórny festival Jánošíkove dni v Terchovej, rok vzniku: 1963), ale i v Čechách (Medzinárodný festival slovenského folklóru Jánošíkov dukát v Rožnově pod Radhoštěm, rok vzniku: 1999)!

Sumarizujúc konštatujeme, že folklórne, literárne, etnografické, názvoslovné, výtvarné, hudobné, tanečné, gastronomické a iné prejavy zrkadliace jánošíkovskú tradíciu evidujeme na troch kontinentoch – menovite v týchto 18 krajinách (abecedne): Argentína, Austrália, Česko, Francúzsko, Holandsko, Chorvátsko, Kanada, Litva, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Rumunsko, Rusko, Slovensko, Spojené štáty americké, Srbsko, Švajčiarsko a Ukrajina.

Peter Cabadaj
FOTOARCHÍV autor

Plagát k predstaveniu Na skle maľované (Slovenské národné divadlo, 1974)

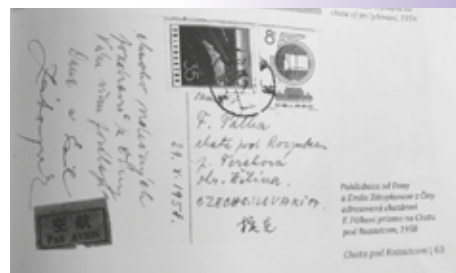

Jánošík v Klenovci

Výtvarné dielo s týmto názvom nám poslala múzejníčka, hudobná vedkyňa a pedagogička PhDr. Marianna Bárdiová, PhD. Obraz namaľoval jej manžel PaedDr. Miroslav Bárdi – výtvarník, dlhoročný vysokoškolský učiteľ na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vlni mu vyšla kniha Nárečie v obci Čerenčany alebo Radosť z poznania tohto nárečia (2021). Zaujímavú spojitost s legendárnym zbojníckym kapitánom z Terchovej, opísanú v čerenčianskom nárečí, nájdete čitateľ v uvedenej hodnotnej publikácii na strane 81. Odtiaľ tiež vieme, že obraz Jánošík v Klenovci venoval Miroslav Bárdi mestu Klenovec, kde Jánošíka lapili.

-red-

K vytvoreniu kompozície Jánošík v Klenovci inšpirovala maliara skutočnosť, že rodina Bárdiovcov žila od 17. storočia v Kokave a Klenovci, kde sa v tom čase príležitostne pohyboval aj slávny zbojník Juraj Jánošík. A tak nie je vylúčené, že si spolu mohli posedieť pri pohárku v chýrnej klenovskej krčme Martina Mravca – alias zbojníka Tomáša Uhorčíka...

Zomrela Dana Zátopková

V úctyhodnom veku 97 rokov zomrela 13. marca 2020 v Prahe olympijská víťazka, dvojnásobná majsterka Európy, svetová rekordérka a trinásťnásobná majsterka Československa v hode oštepom Dana Zátopková. Spoločne s manželom – legendárnym bežcom, štvornásobným olympijským víťazom, osemnásťnásobným svetovým rekordérom a dvojnásobným najlepším športovcom sveta Emilom Zátopkom – tvorili azda najznámejší a najpopulárnejší športový manželský pár na svete. Dokonca sa narodili v rovnaký deň aj rok! Manželský sľub preto zákonite spečatili, v deň svojich dvadsiatich šiestich narodenín, 19. septembra 1948. Ich životné partnerstvo bolo pevným zväzkom famózných športovcov a vzácných ľudí, ktorí trvalo vyznávali autentické myšlienky a hodnoty olympizmu. Statočne dokázali prekonať nielen príkoria a zákernosť komunistického režimu po roku 1968, ale i skutočnosť, že nemohli mať potomkov...

Dana a Emil Zátopkovci veľmi často a radi chodievali do Terchovej, respektíve Jánošíkovho kraja. Obľúbili si najmä (už nejestvujúcu) Chatu pod Rozsutcom. Spájalo ich dlhoročné kamarátstvo s vtedajším prevádzkovateľom zariadenia (chatárom) Františkom Pálkom, ktorému posielali pohľadnice zo svojich ciest po exotických krajinách. Priateľské vzťahy udržiavali aj

s fotografom a dlhoročným náčelníkom Horskej služby Malá Fatra Eugenom Weinerom a jeho manželkou.

Charizmatickí Zátopkovci boli tiež známi zmyslom pre situačný humor a iróniu. Pani Dana to potvrdila napríklad aj karikatúrou, ktorou obohatila vtipný plagát na „rozširovanie cestovného ruchu“ na Chate pod Rozsutcom (1957).

Češť pamiatke Dany Zátopkovej!

-pc-

Poznámka: Uverejnené reprodukcie pochádzajú z knihy Útulne a chaty. Malá Fatra. Turistické objekty postavené do roku 1949 (DAJAMA, 2019, s. 63 – 64).

Október – Mesiac úcty k starším

Po troch rokoch, presnejšie 16. októbra 2022, sa naši terchovskí seniori mohli opäť spoločne stretnúť pri príležitosti Mesiaca úcty k starším v RIC Terchovec. Napriek prestávke spôsobenej v rokoch 2020 a 2021 pandemickou situáciou sa potvrdilo, že o toto podujatie, ktoré tradične pripravuje Obec Terchová vedno so sociálnou komisiou, je v radoch našich dôchodcov veľký záujem. Pozvaní sa okrem pohostenia mohli potešiť i zabaviť kultúrnym programom, ktorý pripravila Ťažká muzika spoločne s Jankou a Zuzkou Patrnčiakovými. Naši seniori si domov odniesli aj hodnotné darčeky v podobe originálneho terchovského kalendára na rok 2023, nového cédečka Ťažkej muziky, spomienkových a propagačných predmetov viazucich sa na jubilejný šesťdesiaty ročník Jánošíkových dní.

-OcÚ-

FOTO František Mucha

Kláštorné pivovary na Slovensku

Špeciálne prázdninové vydanie konzervatívneho denníka Postoj uverejnilo v lete 2022 príspevok Pavla Rábaru s názvom Kláštorné pivovary na Slovensku / Ktoré rehole kedysi varili u nás pivo a kto by to mohol oživiť? Súčasťou rozsiahlejšieho textu je i rozhovor s Petrom Cabadajom – autorom prvej knižnej monografie o histórii slovenského pivovarníctva.

POSTOJ: Čo vás viedlo k napísaniu knihy o histórii nášho pivovarníctva?

Peter Cabadaj: Vo všeobecnosti sa traduje, že slovenské pivovarníctvo má v porovnaní s českým slabú tradíciu a dejinný význam. Keď sa ale dôkladnejšie oboznámime s bohatstvom našich archívov a oprášime viacero starších i novších štúdií, zistíme niečo iné. Na teritóriu dnešného Slovenska totiž od dávnych vekov jestvovali všetky relevantné predpoklady, umožňujúce plnohodnotný rozvoj pivovarníctva a jeho neodmysliteľných súčastí (kvalitná surovinná základňa, drevná hmota, technologický aspekt, odbytové možnosti...). Uvedené aj neuvedené faktory ma inšpirovali k napísaniu vôbec prvej monografie o slovenskom pivovarníctve (2000), ktorá je zasadená do širších významových korelácií. Optikou rozličných dokumentov, reálií, bohatého obrazového materiálu, historického pozadia, komparácie s vývojom v susedných krajinách, dobových špecifik a konkrétnych faktov som sa pokúsil zhodnotiť interesantný dejinný proces zrodu, rozvoja, slávy i pádov, no hlavne prirodzeného etablovania sa pivovarníctva do kontextu slovenského hospodárskeho-spoločenského a kultúrneho života. Apropos, kniha Slovenské pivovarníctvo v toku času je dnes medzi zberateľmi mimoriadne cenným titulom...

POSTOJ: Kedy môžeme hovoriť o prvom navarení piva na Slovensku? Bolo to v kláštore?

Peter Cabadaj: Nemáme najmenšie pochybnosti o tom, že výroba piva bola na Slovensku známa už v najranejšom stredoveku. Počas 9. storočia vznikla na Veľkej Morave služobnícka organizácia výrobcov, ktorí buď produkovali určité typy tovarov, alebo zabezpečovali vládnucej vrstve presne vymedzený rozsah služieb. Aktívne medzi nimi pôsobila aj korporácia vyrábajúca rozmanité druhy nápojov – vrátane piva.

POSTOJ: V ktorom období zažilo kláštorné pivovarníctvo najväčší rozmach? Kedy došlo k zániku tejto činnosti?

Peter Cabadaj: Pripomeniem, že vôbec prvý kláštorný pivovar založil v roku 529 sv. Benedikt na hore Monte Cassino. Množstvo kláštorných pivovarov vzniklo v priebehu 9. a 10. storočia tak v Bavorsku, ako i na území dnešnej Českej republiky. Na Slovensku postupne vznikali od 11. storočia. Historickým faktom navždy zostane, že v procese rozvoja slovenského pivovarníctva zohrali dôležitú rolu cirkevné inštitúcie – a v ich rámci najmä benediktínske kláštory. Zmienku si rozhodne

Peter Cabadaj

zaslúžia Svätobeňadický kláštor, Zoborský kláštor, Bratislavská kapitula či kláštor v Malých Slepčanoch. Osobitne treba spomenúť kláštor v Panonhalme, ktorý mal svoje majetky aj na území dnešného Slovenska.

Pitie piva bolo v stredovekých dobách prirodzeným spoločenským javom a jeho pravidelná konzumácia nerobila žiadny problém svetským ani duchovným autoritám. Ilustruje to aj skutočnosť, že vidiecki kňazi bežne prijímali od veriacich v rámci takzvaných štolárnych poplatkov (poplatky za cirkevné úkony) aj pivo. Za všetky príklady uvediem aspoň jeden: v Lefantovciach boli farníci na začiatku 14. storočia povinní odovzdať svojmu duchovnému správcovi za slúženie zádušných omší, pri príležitosti vysvätenia náhrobného kameňa alebo kríža nad hrobom okrem chleba, kurčata a syra i džbán piva... Interesantný je tiež písomný záznam o tom, že v roku 1297 udelila vrchnosť cirkevnému bratstvu 24 spišských kňazov privilegium variť pivo.

Najväčší rozmach zažilo kláštorné pivovarníctvo na Slovensku v 14. až 16. storočí. Týka sa to i vidieckeho prostredia, čo dokumentujú aj početné písomné záznamy. Stagnáciu a postupný úpadok registrujeme od začiatku 17. storočia, k definitívnemu zániku prišlo zhruba v polovici 19. storočia. Viaceré indicie ale naznačujú, že varenie piva v malých objemoch (pre vlastnú spotrebu) ešte istý čas pretrvalo.

POSTOJ: Ktoré rehoľné rády sa najviac spájajú s varením piva na našom území? Ktoré miesta boli vyčýrené (ak to tak možno nazvať) pivom z kláštora?

Peter Cabadaj: V predošlej odpovedi som už naznačil, že pivo v kláštoroch varili hlavne benediktíni (kláštory v Hronskom Beňadiku, Bratislave, Malých Slepčanoch, Zoborský kláštor). Z iných rádov spomeniem kartuziánov, o ktorých vieme, že v Červenom Kláštore produkovali pivo a medovinu, premonštrátov (Kláštor pod Znievom) a jezuitov (Vyhne, Kláštor pod Znievom).

POSTOJ: Išlo o komerčnú záležitosť alebo varili skôr pre vlastnú spotrebu?

Peter Cabadaj: Možno hovoriť o kombinácii oboch faktorov, hoci dominovala vlastná spotreba.

POSTOJ: O aké pivo išlo?

Peter Cabadaj: Aj keď sa zachovali skromné záznamy o príprave a varení piva v kláštoroch, nie je možné z nich presne určiť, o aké pivo išlo, ako chutilo.

Dobový pohľad na Benediktínsky kláštor v Hronskom Beňadiku

Napríklad Panonhalský kláštor (aj s majetkami na Slovensku) ročne pripravoval pivo zo 600 okovov a 70 až 80 vedier sladu (okov: pevná nádoba na vodu s objemom 53 až 68 litrov). Samotnú fázu varenia moku už však mali „pod palcom“ špecialisti – kláštorní slád-kovia, ktorí kreatívne uplatňovali vlastné receptúry.

POSTOJ: Momentálne žiadna rehoľa na našom území neprodukuje pivo. Ak by ste mali povedať svoj názor, kto má z historického pohľadu k tomu najbližšie, respektíve kde a od koho by ste to očakávali?

Peter Cabadaj: Hádám nezaškodí, keď uvediem, že v súčasnosti registrujeme existenciu malých kláštorných pivovarov v Belgicku, vo Francúzsku či Švajčiarsku (pivovar pri kláštore Fischingen). V susednej Českej republike ožili premonštráti kláštorný pivovar pri Želivskom kláštore (obec Želiv na Vysočíne). Doma na Slovensku sú kláštorné pivovary už len súčasťou histórie. Nič nenasvedčuje tomu, že by niektorý z rádov oživil tradíciu varenia piva. Historicky k tomu majú u nás najbližšie benediktíni. Očakávať ale od nich, že sa po stáročiach vrátia k tejto činnosti, by bolo iluzórne. Mňa osobne teší, že Múzeum Červený Kláštor bude podľa dostupných informácií vyrábať aj pivo a medovinu. Ako som už uviedol, túto činnosť kedysi vykonávali v Kláštore kartuziáni (14. – 16. storočie).

POSTOJ: Chceli by ste záverom ešte niečo doplniť?

Peter Cabadaj: Ako zaujímavosť uvediem, že kláštorné pivovarníctvo preniklo aj do anonymnej po latin-sky napísanej stredovekej literárnej tvorby. Pijanská lyrika patrí spolu s ľubostnou poéziou k najpopulárnejším anonymným dielam, ktoré sa na Slovensku od druhej polovice 14. do druhej polovice 19. storočia zapisovali do rukopisných kódexov, spevníkov a zborníkov. Za všetky literárne texty spomeniem aspoň poučno-zábavnú skladbu Na arcibiskupa z roku 1711, v ktorej neznámy autor vzdáva formou piesne svoj hold pivu. Nemožno vylúčiť, že autorom diela je niekto z prostredia kláštorného pivovarníctva.

*Chváľte Bakcha, Bakcha chváľte,
a nás pivečkom obdarte!
Nech je s nami pivo, nech je na večný čas,
aby sprostý smäd viac netrápil nás!
Od východu slnka až do noci
nech sa len tým pivom zaoberám v srdci!
To by som chcel veru každú chvíľu piť,
hoci by som peniaz posledný už mal utrátiť.
Keď ma totiž dáke bremená tu moria,
iba pitie piva potešenie prináša mi zhora.*

(úryvok)

Pavol Rábara
(Postoj)

Kláštorné pivovarníctvo (kresba)

Fragmenty okamihu Petra Chmela

Ako sme už avizovali v jesennom čísle našich novín, rady päťdesiatnikov nedávno rozšíril aj fotograf, televízny režisér a scenárista Peter Chmela, s ktorým obec Terchová dlhodobo spolupracuje na propagácii svojich kultúrnych a duchovných aktivít. Do konca januára 2023 má jubilant v Západoslovenskom múzeu v Trnave výstavu fotografií Fragmenty okamihu. Nasledujúci príspevok je kombináciou niekoľkých krátkych textov a vyjadrení, ktoré zazneli na vernisáži výstavy (1. 10. 2022).

Výstava Petra Chmela Fragmenty okamihu obsahuje 100 fotografií z Trnavy, iných miest Slovenska a dokonca aj z Ameriky (Florida). Zastúpené sú tiež snímky drevorezieb so sakrálnym charakterom. Autor, ktorého miestni poznajú hlavne ako bývalého riaditeľa Mestskej televízie Trnava, o svojich fotografiách povedal, že „majú človeka priviesť k zastaveniu a zamysleniu sa nad smerovaním života“.

Terchová sa mu páči

Dlhoročná riaditeľka Mestskej knižnice Hlohovec Helena Pekarovičová výstavu Fragmenty okamihu zhodnotila takto: „Skvelý talentovaný fotograf vedie nás do hĺbky kostolov. Fotografiou nakreslil krásu, ktorú videl. Nájdete tu aj pamiatky zapísané v UNESCO, či hrady a náladové fotografie z prírody.“ Podľa Andrei Kleimannovej majú „vystavené fotografie v sebe ducha, génus loci. Autor v nich zachytil myšlienku, hlavne tam, kde je svetlo a tieň.“

Riaditeľka Západoslovenského múzea v Trnave Martina Bocánová na vernisáži výstavy v otváracom príhovore okrem iného uviedla: „Sú tu fotografie zamerané na urbanizmus, sú tu fotografie, ktoré môžu vzbudiť emócie, spomienky či vízie do budúcnosti, naučiť nás vidieť svet krásny.“

Peter Chmela má ako filmár na svojom konte približne 30 dokumentárnych titulov odvysielaných v RTVS, natočil tri filmy o Trnave, intenzívne spolupracuje s obcou Terchová. Na vernisáž jeho výstavy prišli aj predstavitelia samospráv, pozvanie prijal i starosta Terchovej Jozef Dávidík, ktorý tvorcovi odovzdal vrchnú časť terchovského kroja – vybíjanú vestu. Iný Terchovec Rudolf Patrňák, ktorý zahral na fujare, o autorovi povedal: „Prišiel do Terchovej a povedal, že Terchová sa mu páči... Folklórny festival, tradície, kultúrna činnosť. Ponúkol nám možnosť spolupráce ohľadom propagácie obce.“

DVD s filmami o Trnave

Súčasťou programu vernisáže bolo aj uvedenie DVD s Chmelovými filmami o Trnave. „Krstným otcom“ diela je bývalý dlhoročný primátor „slovenského Ríma“ Štefan Bošňák, ktorý výstavu Petra Chmela komentoval slovami: „Urobil kus peknej roboty. Trnava mu prirástla k srdcu. Aj tie ostatné momentky stoja za pozretie a zamyslenie sa.“

Spomenuté DVD malo i „krstnú mamu“ – bola ňou už spomínaná riaditeľka Západoslovenského múzea

v Trnave Martina Bocánová. Keďže filmovanie je stále dominantnou aktivitou Petra Chmela, pozval si na vernisáž svojej výstavy aj riaditeľa TV NOE pátra Leoša Ryšku: „Poznáme sa. Peter prichádza s novými námetmi a táto výstava ponúka možnosť učiť sa dívať Božím pohľadom.“

Záverom ešte odcitujeme zo slov samotného Petra Chmela. „Som rád, že mi pani riaditeľka umožnila zrealizovať výstavu. Verím, že si každý návštevník nájde tú svoju fotografiu. Na Slovensku máme toľko krásnych zákutí, že nám ich okolitý svet môže závidieť.“

Výstava fotografií Fragmenty okamihu potrvá v Západoslovenskom múzeu v Trnave do konca januára 2023.

Vinš priateľovi

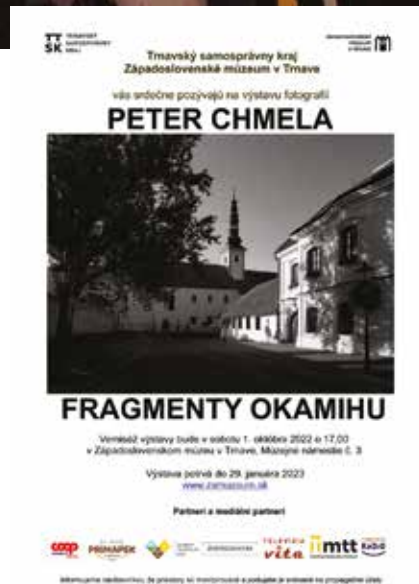
Jubilantovi Petrovi Chmelovi síce s oneskorením, ale o to srdečnejšie vinšujeme k jeho augustovým abrahámovinám hojnosť Božích milostí, pevné zdravie, trvalé rodinné šťastie, veľa životnej energie a tvorivých nápadov. Ad multos annos, milý náš priateľ a vzácny spolupracovník!

-red-

FOTOARCHÍV Peter Chmela

Momentka z vernisáže výstavy Fragmenty okamihu. Sprava: Rudolf Patrňák, Jozef Dávidík, autor Peter Chmela

Martinská svadba

Bývajú v Martine a rozhodli sa, že v Terchovej počas osláv svätého Martina, 11. 11. 2022 o 11. hodine v obradnej sieni našej obce, uzavrú manželstvo. Aj sa tak stalo. Ženích Michal Mičo a nevesta Veronika Liščinská si preto dátum svojej svadby so štyrmi jednotkami budú ľahko pamätať. Želáme im teda spoločný život na jednotku!

-red-

FOTO František Mucha

Milí priatelia,

veľmi som poctený, že ste ma pozvali na jubilejný 60. ročník Jánošíkových dní. Pestrosť a najmä úroveň každého programu boli veľkou poctou dlhoročnej festivalovej tradície.

No tento ročník bol, myslím, najnáročnejší aj na prípravu a hlavne realizáciu. Organizátori festivalov na Slovensku by sa mohli od vás učiť, ako má reálne vyzeráť jubilejný festival!

Fakt ste poskočili do vysoko reprezentatívnej úrovne, a to nielen organizačne, ale i umelecky. Ste aj vzorom, ako si viete uctiť vašich rodákov – a to je úžasné. Aj toto chýba mnohým podobným podujatiam na Slovensku. Žiaľ, od istého času aj Folklórnemu festivalu vo Východnej. Niektoré osoby z nového tímu organizátorov FFV (od roku 2011) majú veľmi nesprávne názory na Jánošíkove dni v Terchovej. Radšej by sa mali osobne prísť pozrieť, ako a na akej úrovni to fakt robíte.

Majte sa v dobrom zdraví.

S poklonou a úctou

Mgr. art. Štefan Zima

Poznámka: Štefan Zima bol inšpicientom, dlhoročným členom aj tajomníkom Programovej rady, predsedom Výboru, spoluautorom a autorom desiatok programov Folklórného festivalu vo Východnej (pribežne v rokoch 1968 – 2014).

Dedovizeň

RTVS odvysielala prednadvom na svojej Jednotke v rámci cyklu Dedovizeň hneď tri filmové dokumenty o našich terchovských rodákoch. Konkrétne išlo o Petra Cabadaja (4. 11.), Milana Opalku (24. 11.) a Jozefa Miču (9. 12. 2022).

Ocenený Jozef Mičo

Jozef Mičo si v Primaciálnom paláci v Bratislave prevzal cenu za dlhoročnú podporu a výnimočnú pomoc deťom a rodinám v ťažkých životných situáciách na Slovensku. Pri jej preberaní Jožko Mičo uviedol: „S úctou, pokorou a vďakou preberám toto ocenenie. Bude mi dodávať silu a vytrvalosť v pomoci deťom do ďalších rokov.“ Gratulujeme.

-red-

Ocenenie

V pondelok 19. decembra 2022 sa v Divadle SĽUK v Bratislave (Rusovce) konalo slávnostné vyhlásenie prvku Jánošíkovská tradícia do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska, spojené s odovzdaním certifikátu. Reportáž z tejto významnej udalosti aj s obrazovou dokumentáciou prinesieme v prvom budúcoročnom vydaní našich novín.

-red-

Jozef Mičo

Vášeň zvaná film

autor: Jožko Mičo

vydavateľ: STAVMIT, s. r. o.

charakteristika: obrazovo-textová publikácia

počet strán: 192

miesto a dátum uvedenia knihy: Terchová, 4. júla 2022

ISBN 978 – 80 – 570 – 4036 – 1

Malebná slovenská obec Terchová, kde autor knihy Jožko Mičo žije od svojho narodenia (1963), a jej úchvatné prírodné okolie predstavujú zrejme najvyhladávanjšie filmárske miesto na Slovensku. Všetko sa to začalo pred sto rokmi, keď do Vrátnej prišiel svetoznámy nemecký režisér F. W. Murnau. Nakrútil tu niekoľko exteriérových záberov do legendárneho expresionistického filmu *Nosferatu: Symfónia hrôzy* (1922). Odvtedy sa v Terchovej, rodisku slovenského ľudového hrdinu Juraja Jánošíka, prakticky nepretržite nakrúcajú hrané, televízne, dokumentárne, etnografické, hudobné, populárno-náučné, vedecké, prírodopisné, propagačné, spravodajské a iné filmy. V mnohých z nich účinkovala terchovská muzika, ktorá bola v decembri 2013 zapísaná do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO. Celovečerné hrané filmy nakrúcali v Terchovej hneď piati predstavitelia svetovo uznávanej Československej novej vlny zo 60. rokov minulého storočia – Stanislav Barabáš, Eduard Grečner,

Dušan Hanák, Juraj Jakubisko a Štefan Uher.

Prevratné spoločenské zmeny po Nežnej revolúcii v roku 1989 síce tvrdo poznačili slovenskú kinematografiu, na druhej strane však otvorili dvere dokorán príchodu medzinárodných filmových štábov a produkcií. Jánošíkov kraj s jeho elektrizujúcimi prírodnými scenériami a panorámami tak objavili aj tvorcovia z najvyšších krajín sveta. Našli v Terchovej nielen ústretovosť, čarokrásne exteriéry a dobre fungujúce služby, ale i kvalitných remeselníkov. Mierou vrchovatou sa o to zaslúžil Jožko Mičo, ktorého stavebná firma DAMIT (vlastnil ju spolu s Jozefom Dávidíkom) prenikla do širokého domáceho aj medzinárodného povedomia. Zhotovením náročných kulís a dekorácií participoval Mičo na vzniku cca 70 filmových diel (Slovensko, Česko, USA, Taliansko, Francúzsko, Nemecko, Rusko, Švajčiarsko, Poľsko...). Väčšina titulov sa nakrúcala v úchvatných terchovských prírodných

scenériách. Práve zásluhou činnosti a úspechov Jožka Miča a jeho stavebnej firmy Terchovú na prelome storočí označili médiá za „malý slovenský Hollywood“...

Hrdý, vyhranený lokálpatriot Jožko Mičo pred rokmi v jednom z mnohých poskytnutých rozhovorov uviedol: „Tým, že film je tak veľká pozitívna droga, nevedel som sa z jeho vplyvu vymaniť. Snažil som sa preto, aby sa väčšina filmov, na ktorých sa podieľam, nakrúcala v okolí Terchovej. Vo filmovej tvorbe na Slovensku nastala síce odmlka, ale aj to málo, čo sa nakrúcalo, sa mi úspešne darilo ťahať sem... Vždy som sa snažil filmárov presvedčiť, že nakrúcať u nás v Terchovej bude pre nich najvýhodnejšie. Ja o svojej rodnej obci tvrdím, že Boh ju stvoril na ôsmy deň, keď už vedel, čo má robiť, a je bodkou za jeho vydaným dielom. A, chvalabohu, presne takto Terchovú chápali aj filmári a v požehnanom množstve tu chodili.“

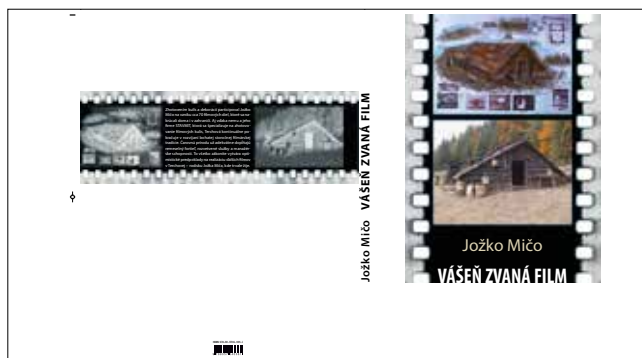
Začiatky obdivuhodnej kariéry filmového staviteľa Jožka Miča sú spojené s tvorcami z USA, ktorí v roku 1996 nakrúcali na Slovensku titul *Dračie srdce*. Pre túto veľkolepú snímku bolo nutné postaviť kulisy a rekvizity na lúkach, Spišskom hrade či v Strečne. Krátko po jej dokončení zhotovila Mičova firma v Terchovej celú dedinu pre strhujúce dielo medzinárodne uznávaného režiséra Juraja Jakubiska *Nejasná správa o konci sveta* (1997). Pre ocenený český film *Kuře melancholik* (1999) bol vybudovaný nad Terchovou (Kýčera) fascinujúci statok s drevenicami, ktorý ale musel zaniknúť, lebo podľa scenára ho zničil obrovský požiar...

Celoslovenský význam a podiel Jožka Miča na zhotovovaní filmových kulís a dekorácií možno považovať za kľúčový aj ohľadne ďalších monumentálnych projektov. Napríklad varšavské geto z obdobia druhej svetovej vojny pre film *Povstanie* (2001) postavil Mičov tím na nábreží Dunaja v Bratislave za 90 dní.

Jednotlivé dlhometrážne i televízne snímky, na ktorých Jožko Mičo kooperoval, stretnutia s výraznými umeleckými osobnosťami (herečky, herci, režisérky, režiséri, architekti...), originálne postrehy, úvahy a bohaté zážitky spojené s nakrúcaním reflektuje jeho kniha z edície Terchovec. Samozrejme, nechýba v nej ani bohatá obrazová dokumentácia. Záver publikácie vyplňa bilančná kapitola Terchová vo filme, zoznam celovečerných filmov a televíznych seriálov nakrútených v autovej rodnej obci, anglické resumé (preklad Andrea Jančoškova), menný a miestny register, zoznam literatúry a prameňov. Tvorcom grafického riešenia hodnotného knižného opusu je martinický výtvarník, dizajnér a scénograf s terchovskými koreňmi Ján Novosedliak.

Vysoko treba oceniť skutočnosť, že obec Terchová – najmä vďaka Jožkovi Mičovi a jeho firme Stavmit, ktorá sa priamo špecializuje na zhotovovanie filmových kulís – kontinuálne pokračuje v rozvíjaní bohatej storočnej filmárskej tradície. Skvostnú prírodu už adekvátne dopĺňajú remeselný fortieľ, rozvetvené služby a manažérske schopnosti. To všetko zákonite vytvára optimistické predpoklady na realizáciu ďalších filmových diel v Jánošíkovom kraji.

Peter Cabada

Štart behu v Pasekách

Dvadsaťročná história Behu na Poludňový Grúň

Ak je niečo spojené s behom, tak to musí bežať. Veruže rýchlo ubehlo dvadsať rokov, odkedy Vlado Vallo – chatár Chaty na Grúni spolu s Jožkom Šupicom iniciovali organizovanie Behu na Poludňový Grúň. Za ten čas sa všeličo udialo, podujatie si získalo svoje renomé a dnes si už nielen v Jánošíkovom kraji nevieme predstaviť, že by v kalendári terchovských akcií chýbalo. Preto sme poprosili Vlada Valla o priblíženie histórie populárneho behu a spomienok spojených s jeho organizovaním.

„Beh na Poludňový Grúň je stabilným podujatím bežec-kého kalendára, ktoré organizuje občianske združenie Grúň. Tento rok to bol jubilejný 20. ročník. Musím však uviesť, že v roku 2020 sa z dôvodu pandémie koronavírusu beh neuskutočnil, tak ten ročník sme nezarátavali. V minulosti hostia Chaty na Grúni skúšali svoje schopnosti tým, že formou stávk súperili, kto najrýchlejšie vybehne na Poludňový Grúň a späť. Rekordéri s najlepšimi časmi mali svoju tabuľku pripevnenú na chate. Neskôr vznikla myšlienka zorganizovať riadne preteky s cieľom na Poludňovom Grúni. V roku 2002 sme sa s Jožkom Šupicom „Castrolom“ z Horskej záchrannej služby, ktorý sa zúčastňoval takéhoto podujatia, vybrali do Kláštora pod Znievom na oficiálne preteky behu do vrchu. Tam sme zbierali informácie, čo na organizáciu takéhoto podujatia treba. Ešte v uvedenom roku sme dali dohromady ochotných ľudí, prostriedky a sponzorov, aby sme 26. októbra 2002 pripravili premiérový ročník behu do vrchu za účasti 69 pretekárov.

Dĺžka trate bola 1 460 metrov, prevýšenie 490 metrov. Podmienky boli veľmi ťažké. Pamätám sa, že fúkal silný vietor, bol občasný dážď a sneženie, ktoré riadne zacvičilo so všetkými účastníkmi pretekov. Prvými víťazmi boli Milan Madaaj a Dana Trégerová. Prvé štyri ročníky sa bežali od Chaty na Grúni. Tu stojí za spomenutie úžasný rekord 14 minút a 39 sekúnd. Ďalšie dva ročníky mali štart pri Chate Vrátna. Už po šiestich ročníkoch sme boli poctení pridelením Majstrovstiev Slovenska v behu do vrchu pre rok 2008. Aby trať bola hodná majstrovstiev a spĺňala požadované kritériá, premiestnili sme štart na

dolnú stanicu lanovky Vrátna-Paseky. Vďaka nádhornej horskej scenérii a členitému profilu s prevýšením 840 metrov a dĺžkou 4 000 metrov sa trať radí medzi najatraktívnejšie svojho druhu a je vyhľadávaným športovým podujatím s početným zastúpením domácich aj zahraničných športovcov z Česka, Poľska a Ukrajiny. Posledné roky majú početné zastúpenie aj miestni terchovskí borci, medzi ktorými je dlhodobý najlepší Martin Bárdy.

Beh na Poludňový Grúň sa stal športovou výzvou pre špičkových horských, ale i rekreačných bežcov. O kvalite a atraktivite tohto športového podujatia a o prejave dôvery organizátorom Behu na Poludňový Grúň svedčí fakt, že tento beh bol v roku 2004 zaradený ako Majstrovstvá Slovenska juniorov, v roku 2007 ako Majstrovstvá Slovenska veteránov a v roku 2008 ako Majstrovstvá Slovenska seniorov. V roku 2012 bol Beh na Poludňový Grúň ako jediný na Slovensku súčasťou trojstretnutia Slovensko-Česko-Poľského pohára, ktorého sa zúčastnilo doteraz najviac bežcov – presne 222.

Sponzorsky sa na tejto akcii (a nie sú to len preteky) podieľajú jej priaznivci, kamaráti, nadšení dobrovoľníci, výrobcovia a predajcovia športových potrieb, za čo im v mene občianskeho združenia Grúň ďakujeme. Verím, že do budúcnosti napíše tento populárny beh ešte veľa nezabudnuteľných kapitol,“ uzavrel svoje rozprávanie Vlado Vallo, ktorý je neodmysliteľnou dušou podujatia.

Slová poľskej legendy

„Beh na Poludňový Grúň nie je veľký komerčný beh, ale má príjemnú atmosféru, pretože sa všetci navzájom poznajú. Páči sa mi miesto – Terchová a okolité hory vrátane Poludňového Grúňa. Samotné preteky sú pôsobivé vďaka prevýšeniu 840 metrov a sú výzvou a skúškou pre väčšinu pretekárov. Každá kategória je ocenená a priláka aj dobrých bežcov všetkých vekových skupín. Myslím si, že môj rekord podujatia sa bude rýchlo zlepšovať, pretože som ho robil sám s úsmevom na perách a v ďalších rokoch som nemal motiváciu ho vylepšovať,“ odkázal spoza severných svahov Tatier osemnásobný víťaz behu a držiteľ traťového rekordu (30 minút a 21 sekúnd) **Andrzej Dlugosz**.

Marián Zajac
FOTO občianske
združenie Grúň

Vlado Vallo gratuluje Andrzejovi Dlugoszovi

Alojz Kováč -Bubák

**Ľudový rozprávač, roľník
(16. 3. 1878 Riečnica –
16. 10. 1980 Riečnica)**

Od konca roku 2005 zverejňujeme na stránkach obecných novín stručné medailóny výrazných postáv Terchovej. Pri ich publikovaní uplatňujeme princíp časového hľadiska – od 17. storočia dodnes. Deväťdesiatou druhou osobnosťou v rámci nášho dlhodobého seriálu je Alojz Kováč-Bubák.

Dušan Hanák, príslušník legendárnej Československej novej vlny a náš medzinárodne najoceňovanejší filmový režisér, nakrútil pred 50 rokmi dlhometrážny dokument *Obrazy starého sveta* (1972). Ide o jedinečnú poetickú reflexiu nemilosrdného zanikania starého spôsobu dedinského štýlu života a tradičných hodnôt. Hlavnými aktérmi jednotlivých mikropříbehov sú ľudia prežívajúci jeseň svojej pozemskej púte. Empatický režisér s hlbokou pokorou Dušan Hanák necháva rozprávať starcov a staranky z horských osád o ich životných skúsenostiach, zážitkoch a zmysle ľudskej existencie, pričom citlivo preniká do najhlbších zákutí človečenskej duše. Vnútorne bohatstvo a mravná čistota týchto autenticky prostých ľudských bytostí je niekedy v ostrom kontraste s hendikepom, ktorému statočne čelia.

Prakticky hneď po dokončení putoval film *Obrazy starého sveta* na 15 rokov do trezoru ako zakázaný titul... Vysoké umelecké kvality excelentného diela potvrdzuje tridsať ocenení (!), získaných na rôznych filmových festivaloch doma a najmä v zahraničí. Asociácia filmových kritikov v Los Angeles udelila snímke Cenu za najlepší dokumentárny titul roka 1990. Vzápätí dielo nominovali na Oscara v kategórii Dokumentárny film 1991. Podľa ankety umeleckých kritikov z roku 2000 (zdroj Bediverecs) boli

Obrazy starého sveta vyhlásené za najlepší slovenský film všetkých čias!

Dve mimoriadne sugestívne dejové línie *Obrazov starého sveta* nakrútil režisér Dušan Hanák v Terchovej. Aktérom prvej je Adam Struhárňanský spolu s legendárnou Kvočkovskou muzikou (išlo o protagonistov jej druhej a tretej generácie). Írečtý ľudový rozprávač a „dedinský filozof“ Alojz Kováč-Bubák, ktorý žil dlhodo- bo v osade Kýčierka, zas účinkuje v inom emotívnom mikropříbehu spomenutého filmového opusu.

Pochádzal z rodiny roľníka a richtára Adama Kováča a matky Evy, rodenej Strakošovej. Hneď po vychodení ľudovej školy v Riečnici začal pracovať na rodičovskom majetku, v rokoch 1897 až 1900 bol vojakom prezenčnej služby v Trenčíne – 71. peší pluk, 7. rota (kompania) – a krátko v Bratislave.

Keď sa vrátil domov, opäť- tovné hospodáril na rodičovskom gazdovstve v Riečnici. Čoskoro po vypuknutí Veľkej vojny (1914) patril medzi prvých povolaných záložníkov. Bojoval na ruskom fronte, kde v októbri 1914 ako vojak rakúsko-uhorskej armády padol do zajatia. Strávil v ňom štyri ťažké roky. Najskôr pracoval u kupca v Petropavlovsku (dnes Petropavlovsk-Kamčatskij) na území Ruska, potom ako predák na stavbe murmanskej železnice, kde lopotili aj stovky ďalších Slovákov. Trať nazývali „železnicou smrti“, lebo tam zahynulo veľké množstvo zajatcov.

Od roku 1915 bol Alojz Kováč v zajateckom tábore v Charkove na Puškinovej ulici. Vtedy sa tam nachádzalo okolo sedem tisíc za- jatcov. Keďže ovládal maďarčinu,

nemčinu, poľštinu, chorvátčinu a ruštinu, veliteľ spomenutého lágra ho ustanovil za „tlmača“ – tlmočníka a svojho pobočníka. V roku 1917 podpísal Kováč osvedčenie, že dobrovoľne odchádza z tábora a vstupuje do služieb „všerosijského zemského sojuzu“. Pridelili mu 20 koní, vozy a niekoľko paholkov. Hlavnou jeho povinnosťou bol rozvoz proviantu obyvateľom zajateckého tábora, raneným i robotníkom, ktorí hrdlačili na statkoch alebo rúbali v lesoch drevo. Proviant sa nachádzal uskladnený v „špitáli“, kde Kováča podľa potreby využívali aj na rôzne manuálne a iné práce. Časom mu zverili nákup nových koní. Odmenou za dobré služby a spoľahlivosť bol preňho dostatok oblečenia, čižiem aj cukru...

Zo zajatia ho prepustili bezprostredne po uzavretí brest-litovského mieru (3. 3. 1918). Nasledovala strastiplná cesta do Viedne, odkiaľ Kováča odvieľi na taliansky front, kde bojoval dva mesiace.

Dozneli výstrely krvavej prvej svetovej vojny a Alojz Kováč sa koncom jesene 1918 mohol konečne vrátiť do Riečnice. Spomenieme ešte, že neskôr, počas sezónneho vysťahovalectva do USA, pracoval istý čas v ovocinárskej firme v Clevelande (štát Ohio). Potom dlhodobo žil a hospodáril na vlastnom majetku v osade Kýčerka – v katastrálnom území obce Terchová. Zomrel v dnes už nejestvujúcej kysuckej dedine Riečnica, ktorá zanikla v roku 1987 z dôvodu výstavby vodného diela Nová Bystrica.

Alojz Kováč-Bubák patrila takmer päť decénií k výrazným, známym i obľúbeným ľudovým rozprávačom. Rozprávačské majstrovstvo tohto nezameniteľného človeka sa formovalo v žičlivom rodinnom prostredí – pod vplyvom bohatých životných skúseností, zážitkov a vášnivého interasu o dobovú literárnu, hlavne kalendárovú produkciu. Repertoár tvorili rozprávanie zo života, najmä z obdobia prvej svetovej vojny, literárnymi predlohami inšpirované rozprávky, povesti a okrajovo tiež poverové poviedky, pri interpretácii ktorých vychádzal z hovorového štýlu rodiska. Ako rozprávač sa vyznačoval

dobrými kompozičnými a fabulačnými schopnosťami, bohatým využívaním rozličných výrazových prostriedkov a fascinujúcim improvizácnym dôvtipom.

Renomovaná etnologička Gabriela Kiliánová, laureátka Herderovej ceny, zaznamenala počas svojho národopisného výskumu v obci Riečnica 101 Kováčových rozprávani (knižne vyšli v roku 1984 zásluhou Kysuckého múzea v Čadci). V rukopise zanechal Alojz Kováč hodnotnú autobiografiu (1974 – 1976), v ktorej na pozadí vlastných životných osudov a skúseností osvetlil činnosť slovenských roľníkov od rozhrania 19. a 20. storočia až po súčasnosť a predstavil spôsob existencie a kultúry dnes už zaniknutej lokality. Spomenutý rukopisný životopis je uložený v archíve Slovenskej národopisnej spoločnosti pri SAV v Bratislave.

Zväzok Alojza Kováča-Bubáka s Annou, rodennou Košútovou (1887 – 1969), bol bezdetný, preto si po smrti manželkinho brata a jeho ženy adoptoval ich synov a dcéru. Zomrel v pozhnanom veku 102 rokov, čo zaregistrovalo viacero dobových médií.

Literatúra: Rozprávač Alojz Kováč. In Kiliánová, Gabriela. Rozprávania Alojza Kováča z Riečnice. Čadca: Kysucké múzeum, 1984, s. 103 – 117; Biografický lexikón Slovenska V (Km – L). Martin: Slovenská národná knižnica, 2013, s. 243; Kontrik, Alojz. Osudy Kysučanov bojujúcich v radoch 71. pešieho pluku rakúsko-uhorskej armády počas 1. svetovej vojny – 2. časť. In Listy Slovákov a Čechov..., 2020, roč. 27, č. 4, s. 17 – 18; Cabada, Peter. Sedem divov Terchovej. Obec Terchová, 2021, s. 86 – 87.

Peter Cabada

MALBA František Mucha

FOTOARCHÍV František Mucha

Zľava: predseda MNV Terchová Jakub Krištofik, Alojz Kováč, Štefan Synák, podpredseda MNV Terchová

Jánošík na zábave v zámku

Ján Novák: Jánošík (kresba, 1938; v zbierkach Slovenskej národnej galérie)

Na jar tohto roku vyšla reprezentačná monografia Strečno 700. Hádám ani nemusíme pripomínať, že rozmanité zmienky o tejto chýrnej dedine obsahujú desiatky literárnych diel s jánošíkovskou tematikou. Máme na mysli nielen tvorbu štúrovcov, ale i knihy ďalších slovenských básnikov, prozaikov, dramatikov, esejistov, publicistov... Dominujú hlavne povesti, v ktorých Strečno spomínajú napríklad Jozef Cíger Hronský, Jozef Branický, Ľudovít Janota, Vladimír Plicka, Anton Marec či Peter Vrlík. Povešť posledne menovaného autora (žije v Liptovskom Mikuláši) s názvom Jánošík na zábave v zámku, ktorú zverejňujeme, sa nachádza v uvedenej monografii obce Strečno.

Dostala sa zbojníckej družine správa, že sa v Žiline chystá jarmok. Nuž, takú príležitosť si zbojník nemôže nechať ujsť. Poprezliekali sa chlapci za kupcov a prikvitli na jarmok. Sadli si do krčmy, popíjajú, vyčkávali, hýtajú, ako k dačomu prídu, keď tu dajaký pripitý a vari aj nasprostastý zeman z Vrútok začne vykrikovať, že veru už bude tomu lotrovi Jánošíkovi konečne amen, lebo sa na jeho dolapenie celý regiment cisárskeho vojska chystá. Trubiroh, ani netušil, kto mu za chrptom sedí a opité táranie počúva.

A tak vytáral aj to, že po jarmoku sa bude konať na Strečnianskom hrade porada stoličnej šľachty, na ktorú sa konečne rozhodne, ako sa so zbojníkom porátajú.

Jánošík si vypočul tieto noviny, vytratil sa z krčmy a na ceste si počkal na koč s hlúpym zemanom – tárajom. Bolo to pod vrškom pri Strečne, kde museli kone spomaliť. Vtedy zbojník vyskočil z úkrytu, ozbil milého zemana o všetko, ba ešte ho aj donaha povyzliekal a neušetril tej potupy ani jeho sluhov. Do panských šiat sa prezliekol, sluhovské si obliekli jeho druhovia. Potom sa vybrali na Strečniansky hrad, kde sa porada mala konať. Prezlečený Jánošík sa votrel medzi pánov, chodil pomedzi nich a počúval, čo sa rozprávajú. A tí veru ani netušili, že hajdúsi aj služobníctvo sú dávno poviazaní a namiesto sluhov že sami hórni chlapci pečienku roznášajú i víno do žajdlíkov nalievajú. A veru nešetrili trúnikom, a tak dobrá nálada začala stúpať, reči o Jánošíkovi boli čoraz smelšie, páni sa len usmievali, veď na takom hrade, ako bolo Strečno, cítili sa v bezpečí. Jeden barón vyskočil a dušoval sa, že on sám sa Jánošíkovi postaví a donúti ho, aby mu ruku pobožkal. To už bolo priveľa aj na dosiaľ pokojného zbojníckeho kapitána. Vyskočil od stola a zvolal:

– Tak dost, páni, začíname účtovať! – zhodil z pliec plášť a pod ním sa ukázal zelený dolomán, aký len hórni chlapci nosili.

Vedelo panstvo hneď, s kým má do činenia. Ani ich nebolo treba veľmi ponúkať, sami vydali všetko zlato, čo mali pri sebe. Tak horľavo prstene z rúk sťahovali, div si kožu nezodrali. Sami pred zbojníckym kapitánom vrecká vyvracali a potom sa pratali k dverám, aby sa mu z očí stratili. No tam na nich čakali namierené pistole Jánošíkových druhov a z paloty nepustili ani jednu panskú nohu. Ešte sa museli prizrieť divadlu, lebo Jánošík si zastal pred baróna, čo sa chvastal, ako ho donúti pobožkať mu ruku. Otrčil teda zbojník svoju ruku:

– Nech sa páči, vaša milosť, ruku pobožkať!

A tak, aby všetci páni videli!

Tam bolo barónovo hrdinstvo. Pekne sa ešte aj uklonil a v strachu Jánošíkovi ruku aj oslintal, že ten ju musel do panských gátí poutierať...

Tak trestal Jánošík chvastaťov.

Aj zbabelcov. Junáckym spôsobom.

Peter Vrlík

Dobový pohľad na časť Strečna. FOTOARCHÍV Peter Štanský

Dar obci Terchová

Ešte na jar tohto roku prišiel do redakcie list nášho dobrého priateľa a obdivovateľa Terchovej Jána Gondu z Michaloviec. Avizoval v ňom, že počas jubilejného 60. ročníka Jánošíkových dní by chcel darovať obci svoje výtvarné dielo. Stalo sa tak v sobotu 30. júla 2022 v Terchovskej galérii umenia počas vernisáže výstavy Zdena Horeckého. V spomenutom liste, ktorý uverejňujeme, Ján Gonda uvádza, čo ho viedlo k zhotoveniu hodnotného umeleckého opusu.

Podakovanie

Chcem sa poďakovať obci Terchová za prezentáciu kultúry, folklóru, ľudových remesiel, za vernisáže výstav rôznych žánrov, za hrdých furmanov s unikátnym vozovým sprievodom, za jánošíkovskú tradíciu zapísanú v Reprezentatívnom zozname nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska, za široké spektrum jednotlivcov a inštitúcií, nositeľov ľudových tradícií, za nezabudnuteľné zážitky a atmosféru medzinárodného folklórneho festivalu pri príležitosti jubilejného 60. ročníka Jánošíkových dní v Terchovej.

Tam, kde slová „maľujú“

Spev, to sú pre mňa maľované slová. Tento rok budú v Terchovej farby tónov znieť zvlášť sviatočne. Jubilejný 60. ročník medzinárodného festivalu Jánošíkove dni je nesmierne významný pre priaznivcov folklóru. Aby

toho nebolo málo, jedinečnosť festivalu umocnilo, že nedávno bol prvok Jánošíkovská tradícia zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. K.U.M.Š.T. – kľúčové slovo jubilujúcich Jánošíkových dní – ma mimoriadne zaujalo a primälo k tvorbe svojho diela. Hlavne mám na mysli jeho rozmenenie, takpovediac na drobné, slov kúzlo, umenie, modernosť, tradícia.

Myšlienka zhmotniť kľúčové slovo bola nesmierne náročná a zároveň vyzývavá. Nebolo však ťažké nájsť veci príznačné pre tento región – valaška a hudobné nástroje, v prípade môjho diela ide o husle. Vzniklo jedinečné spojenie moderného umenia a ušľachtilých materiálov ako antikor, meď a sklo (z Karlových Varov). Antikor patrí medzi takzvané moderné materiály, meď a sklo sa požívajú stovky rokov. Spomeniem, že antikor a meď boli spracované tradične, kovaním za studena a tepaním. Sklo je spracované najmodernejším CNC strojom a vyrezané vodným lúčom. K.U.M.Š.T. – kúzlo umenia, modernosť a tradícia... Nájdete to tam?

A slovo sa hmotou stalo.

Terchovej zo srdca

Ján Gonda

FOTO František Mucha

Zhmotnený K.U.M.Š.T.

Ján Gonda a Peter Cabadaj

Obohatenie areálu

V areáli Centra sociálnych služieb Terchová bola nainštalovaná informačná tabuľa, ktorá pripomína, že tam v minulosti stál dnes už neexistujúci Kostol sv. Martina. Text z informačnej tabule uverejňujeme v celom znení.

„História je svedkom doby, dňom pravdy, životom pamiatky, majstrom života a hlásateľom uplynulých čias“

Keď sa vrátite v čase do roku 1731, vynorí sa pred nami, na mieste, kde teraz stojí budova CSS Terchová, silueta rímskokatolíckeho kostola situovaného v centre obce na miernom vršku v údolí obce Terchová, obklopeného krásnym pohorím Malej Fatry. Kostol bol zasvätený sv. Martinovi. Rok 1731 bol prelomový pre všetkých občanov žijúcich v Terchovej nielen z dôvodu, že prišlo k vybudovaniu vlastného chrámu, ale že prišlo aj k naplneniu túžby mať vlastnú farnosť, čomu predchádzalo skoro storočné pranie tu žijúcich ľudí. Do tohto obdobia miestni veriaci navštevovali farnosť vo Varíne a dochádzali do kostola až 20 kilometrov. Základinu farského kostola v Terchovej venoval majiteľ strečnianskeho panstva Karol Serényi.

Kostol bol postavený ako jednolodová stavba s predstavanou západnou vežou, ktorá mala k presbytériu pristavanú severnú sakristiu. Chrám tvorili klenby s lúnetami, hlavný oltár bol vytvorený v neskorobarokovom štýle. V stĺpovej časti sa nachádzal obraz patróna kostola, biskupa sv. Martina (316 – 397). Súčasťou interiéru chrámu boli tiež barokové plastiky z 18. storočia. V strede sa nachádzal obraz sv. Anny, nad ním obraz sv. Antona, ktorý pochádza z roku 1906. Autorom je známy maliar, kroměřížsky rodák Konrád Švestka (1833 – 1907), pričom obraz sv. Antona je jedným z posledných umelcových diel. V barokovom štýle bola postavená aj kazateľnica. Na jej parapete sa nachádzali ploché reliéfy alegorických postáv, voľne namaľované obrazy s. Petra a sv. Dominika.

Zachoval sa súpis kostola z roku 1758, ktorý obsahuje zoznam predmetov: zlatá monštrancia, dva strieborné kalichy, strieborné cibórium, postriebreň medená patina, obradné rúcha. Podporovateľom barokového kostola v tomto období bola grófska rodina Mailathovcov z Gbelian, vďaka ktorej sa podarilo až do čias druhej svetovej vojny udržiavať terchovský chrám. Po vojne kostol začal chátrať a prestal slúžiť svojmu účelu. K uzatvoreniu chrámu prišlo v roku 1949. Neskôr všetky kroky vtedajšieho politického režimu začali písať smutnú históriu, na ktorú občania Terchovej ťažko spomínajú a ktorá viedla k celkovému zániku cirkevnej budovy. Vzácné predmety, relikvie, či sochy

a obrazy sa roztratili, niektoré predmety zobrali zberatelia, iné miestni občania uschovali vo svojich príbytkoch. Po zrútení strechy s klenbou bol chrám a jeho ruiny odstránené. S likvidáciou ostatkov sa začalo 23. 12. 1980, pár mesiacov pred 250. výročím postavenia kostola. Na vzniknutom pozemku bolo následne vybudované predškolské zariadenie pre deti, spustené do prevádzky v roku 1983.

ZDROJ

Cabadaj, Peter: Rímskokatolícky Kostol sv. Martina v Terchovej 1731-1980. Miestne kultúrne stredisko Terchová, 1994. ISBN 80-967115-4-7 Cabadaj, Peter: Rímskokatolícky Kostol svätých Cyrila a Metoda v Terchovej (1949-2019). Obec Terchová v spolupráci s Farnosťou svätého Martina Terchová, 2019. ISBN 978-80-570-1280-1

História od roku 1993

História CSS Terchová sa začína písať od roku 1993, keď rekonštrukciou detských jasí bola budova daná do užívania obcou Terchová Okresnému úradu Žilina. Dnes je zariadenie príspevkovou organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja a slúži občanom so zdravotným postihnutím, občanom v dôchodkovom veku a občanom odkázaným na poskytovanie sociálnych služieb. V budove zariadenia sa nachádza kaplnka, ktorá je pripomienkou čias minulých, a sviatok sv. Martina je sviatkom, keď závan histórie posvätného miesta pripomína súčasným generáciám, že na mieste, v ktorom zariadenie sídli, bol v minulosti „chrám Boží“. V areáli zariadenia, pri vstupe, je umiestnený kríž, ktorý zdobil strechu kostola. Ide o viditeľnú pripomienku jeho histórie. Časť súčasného oplotenia zariadenia tvoria pôvodne múry, ktoré obklopovali Kostol sv. Martina. Sú to malé, hmatateľné a viditeľné kúsky minulosti, ktorá by nemala byť zabudnutá.

Centrum sociálnych služieb Terchová

FOTO František Mucha

Zaslúžia si našu lásku, nehu a pozornosť...

V tomto duchu vďaka k nim sa nieslo vystúpenie žiakov ZŠ A. F. Kollára Terchová pri príležitosti Mesiaca úcty k starším. Koncert bol venovaný obyvateľom Centra sociálnych služieb v Terchovej a zariadenia pre seniorov – rezidencia Nestor v Zázrivej. Na záver kultúrneho programu si všetci spoločne zaspievali obľúbené terchovské i celoslovenské ľudové piesne, čím vzniklo krásne hudobné spojenie mladšej a staršej generácie.

Účinkujúcich pripravili: recitácia – pani učiteľka Katarína Peknušová; spev – pani učiteľka Anna Dávidíková; hra na heligónke – pani učiteľka Alexandra Ondrušová; gitara – pán učiteľ Palo Cabada; klavírny sprievod účinkujúcim + sprievodné slovo – Zuzana Patrničáková. Program spestril spevák a heligonkár Adam Martoš s vnukom Kristiánom Kasákom.

FOTO Jana Mažútová

Zariadenie pre seniorov – rezidencia Nestor Zázrivá

Obyvatelia Centra sociálnych služieb Terchová

Sviatok sv. Martina

Dňa 11. 11. 2022 sa v Centre sociálnych služieb Terchová slávil sviatok sv. Martina. Každoročne tento sviatok znamenal pre klientov zariadenia významnú slávnosť, pri ktorej sa stretli so svojimi blízkymi, rodinami, komunitou a spoločne sa zúčastnili na sv. omši.

Tento rok po období obmedzení, ktoré vyplývali z protipandemických opatrení, zariadenie zorganizovalo v spolupráci s Miestnym kultúrnym strediskom v Terchovej (MKS) spoločensko-kultúrnu akciu. Cieľom bolo pripomenúť si históriu miesta, na ktorom sa nachádza súčasná budova zariadenia. V spolupráci s riaditeľom MKS Rudolfom Patrničákom bol editovaný a vyhotovený text o histórii miesta, kde pôvodne stál Kostol sv. Martina. Vznikla tak informačná tabuľa, ktorú sme pri príležitosti sviatku sv. Martina slávnostne odhalili. Nechýbal ani zvuk tradičnej fujary.

Vzácnymi hosťami podujatia bola skupina spevákov a hudobníkov Chórus pod vedením Rudolfa Patrniča, ktorá svojím vystúpením pohládila srdce každého seniora, hosťa či zamestnanca zariadenia. Svojou návštevou nás poctili Ing. Milan Laurenčík, podpredseda Žilinského samosprávneho kraja, starosta Terchovej Jozef Dávidík a pán farár Pavol Hudák, ktorý odslúžil symbolickú svätú omšu. Každý z nás si pripomenul zaujímavú históriu tohto miesta.

Veľkým gestom spolupracujúcej organizácie – Miestneho kultúrneho strediska v Terchovej – bolo zapožičanie originálu historického obrazu z oltára pôvodného Kostola sv. Martina. Obraz sme vystavili v priestoroch zariadenia a návštevníci akcie si ho mali možnosť zblízka pozrieť.

Z radov klientov sa našli pamätníci, pre ktorých bola táto pripomienka minulosti živou spomienkou. Tešíme sa z vydanorej akcie a dúfame, že sa o rok stretneme opäť.

Mgr. Martina Lašutová
FOTO František Mucha

Svätá omša v CSS Terchová

Hviezdne nebo

Tridsiateho októbra 2022 sa za ideálneho jesenného počasia konala na Symbolickom cintoríne vo Vrátnej svätá omša za obete horských nešťastí. Omšu za prítomnosti približne dvesto účastníkov (vrátane samotných záchranárov) slúžil páter Pavol Hudák, SVD, kaplán horských záchranárov Ján Dubecký, kázňou sa prítomným prihovoral diakon zo Spišskej Kapituly Andrej Branický. Páter Pavol Hudák po sv. omši posvätil osadený kameň s podobizňou sv. Jána Pavla II. V sugestívnej atmosfére sa veľa nehovorilo. Nič nepovedal ani Milan Opalka, ktorý sedel počas omše s manželkou Renátou obďaleč. Intenzívne premýšľal, aby nám potom poslal nasledujúcu reflexiu.

Dopovedanie

Keď som rozmýšľal, ako vytvorím obraz svätého Jána Pavla II., mal som dilemu, či dokážem ešte pridať jeden kameň do absolútnej galérie kameňov na symbolickom cintoríne... Po čase mi napadla myšlienka, že použijem indickú žulu „galaxy star“ – hviezdne nebo. Nádherný kameň majúci v sebe malé šupinky medzi, niečo ako hviezdíčky na nočnej oblohe. Všetako ako inak by som zobrazil Svätého Otca, ak nie ako hviezdu svietiacu z výšin na svojich horských záchranárov... Isto bdie nad nimi – aj nad nami –, ochraňuje ich svojou rukou, keď sa pohybujú po samom hrebeni hôr, aby dosiahli svoju najväčšiu radosť na Zemi. Nie sedenie na zlatom sude, ani nie vo Ferrari a ani iná pozemská rozkoš nespraví človeka tak šťastným, ako pomoc núdznemu... Áno, chlapci záchranári, toto je najväčšia radosť na Zemi. A vy si z nej užívate plné priehrštie, v snehu, búrke, horúčave, lebo pomoc blížnemu má v sebe najväčšiu odmenu, vaše a pocit užitočnosti.

Vyrezal som teda akoby kus hviezdnej oblohy, v ktorej dominuje vaša hviezda dívajúca sa na vás z vrchu – nie z pýchy, ale z lásky k vášmu ušľachtilému povolaniu, aby držala nad vami ochrannú ruku.

Kameň je skromný, v umení, ale i v živote platí: „Menej je viac.“ Veď sa aj nachádza na skromnom mieste, akým je cintorín... To symbolizuje fyzický život vášho patróna – skromný, však chodil pomedzi nás. Ale predstavte si, aký je jeho duchovný život s Pánom, u ktorého vám i nám vyprosuje ochranu a milosť.

Milan Opalka

FOTO František Mucha

Boží zážitok s Bohom a v Božom prostredí...

Páter Pavol Hudák, SVD, posväčuje kameň s podobizňou sv. Jána Pavla II.

Odznalo na Symbolickom cintoríne vo Vrátnej

Štefan Holúbek

Tridsiateho októbra sa konala na Symbolickom cintoríne vo Vrátnej pietna spomienka venovaná pamiatke ľudí, ktorí zahynuli v horách. K účastníkom podujatia prehovoril Štefan Holúbek – od

1. februára 2022 v zastúpení vo funkcii riaditeľa oblasťného strediska Horskej záchranej služby Malá Fatra. Prihovor, ktorý predniesol, uverejňujeme.

Vážení pozostalí obetí, drahí priatelia hôr

Pomaly sa blíži mesiac november, ktorý so sebou prináša o trochu viac nostalgie a spomienok na ľudí, ktorí už, žiaľ, nie sú medzi nami. Dnes, tu na Symbolickom cintoríne vo Vrátnej, stojíme po troch rokoch od poslednej pietnej spomienky, aby sme si pripomenuli našich najbližších, ktorých život vyhasol v horách. Ak sa ocitnete v horách, máte niekoľko možností:

- môžete na ne vyliezť a prejsť na druhú stranu
- môžete ich obísť
- môžete sa popod ne prekopať
- môžete ich preletieť
- môžete ich ignorovať a predstierať, že tam nie sú
- môžete sa otočiť a vrátiť späť
- alebo môžete zostať na hore a spraviť si z nej svoj DOMOV...

Od roku 1998 tu pribúdajú tabuľky, ktoré nám oznamujú, koľko ľudských životov si našlo svoj domov v týchto horách. Za každým jedným úmrtím sa skrýva bolesť a prázdnota po milovanom človeku. Je to bolesť rodiča, ktorý prišiel o svoje dieťa, bolesť detí, ktoré prišli o svojho rodiča, bolesť manželov, súrodencov, priateľov. Ale verte, nech je tá bolesť akákoľvek veľká, vždy sa musí zmestiť do jedného ľudského srdca.

Hory vždy vyvolávali rešpekt či túžbu po zdolání vrcholu. Sú akousi oázou pokoja pre dušu človeka. Majú obrovskú moc zavolať nás do svojho rozpätia vrcholkov, ale to už nie je len vášňa, to je OSUD. Hory si vyvolili ľudské životy a ich cesta tu aj končí. Tie najtrpkéjšie slzy, ktoré nám stekajú po líkach a padajú na hroby našich zosnulých, sú slzy za slová, ktoré neboli povedané, za skutky, ktoré neboli dokonané. Nikdy preto neodkladajte slová MÁM ŤA RÁD, nikdy neodkladajte bozk, objatie a či len obyčajný úsmev. Nikdy nevieme, kedy je to poslednýkrát.

Týmto by som chcel vyjadriť OBROVSKÉ ĎAKUJEM mojim kolegom, profesionálnym, ale aj dobrovoľným záchranárom Horskej služby. Môžeme sa nazývať kolegami, ale myslím, že každý z nás, čo tu teraz stojí, veľmi dobre vie, že hneď ako vykročíme do hôr, do záchranej akcie, tak to nie je len o profesionalite, ale hlavne o priateľstve a dôvere. Každý jeden výstup, každá

záchranná akcia si vyžaduje tímovú spoluprácu. Nejednen raz sa vyberáme do akcie v zlom počasi, vstupujeme do neistého terénu, nasadzujeme vlastný život, ale vždy istíme jeden druhého.

Všetkým, ktorí zanechali svoj život v horách, prajem, aby našli pokoj a večný život.

Štefan Holúbek

FOTO František Mucha

Desiate výročie vyhlásenia sv. Jána Pavla II. za patróna horských záchranárov na Slovensku

Pri tejto príležitosti sa v piatok 21. októbra 2022 konala spomienková sv. omša v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda v Terchovej, ktorú celebroidal otec biskup František Rábek, ordinár Ordinariátu ozbrojených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky. Na svätej omši boli prítomní horskí záchranári a ich rodinní príslušníci nielen zo Slovenska, ale i z Poľska.

Otec biskup František si pri tejto príležitosti zaspomínal nielen na osobné stretnutia s prvým slovanským pápežom na Petrovom stolci, ale aj na slávnostné chvíle pred desiatimi rokmi, keď bol v našom terchovskom chráme sv. Ján Pavol II. vyhlásený za patróna horských záchranárov. Im adresoval počas homílie aj povzbudivé slová viažuce sa na Pavlov list Korintánom, aby sa pri svojej službe v horách „stali všetkým pre všetkých, aby zachránili aspoň niektorých“.

Po svätej omši pokračovalo spomienkové podujatie spoločenským programom v Terchovskej galérii umenia.

-zaj-

FOTO František Mucha

Mons. František Rábek prvý sprava

Čiarosvet jubilanta Rada Vojteka

Rady päťdesiatnikov rozšíril prednedávnom aj martinský výtvarník Rado Vojtek, ktorému koluje v žilách terchovská krv. Pri príležitosti tvorcových abrahámovín sa konala v Turčianskej knižnici ešte v júni výstava Čiarosvet. Išlo o programový celok 56. ročníka Slovesnej jari v Martine – najstaršieho literárneho festivalu na Slovensku. Kurátorom výstavy bol Peter Cabada. Nasledujúci text pochádza z jej katalógu, ktorý vydala Matica slovenská.

Poznáme dominantných umelcov s veľkým egom. Registrujeme umelcov, ktorí sú so železnou pravidelnosťou vždy v správnej chvíli na správnom mieste. Vieme ale tiež o umelcoch, ktorí nie sú ani jedno, ani druhé. V tichosti, ústraní, mimo dosah vizuálneho smogu a civilizačných ruchov i svetiel veľkomesta, neúnavne hľadajú pravdu bytia v bytí iného. Medzi takýchto tvorcov rozhodne patrí aj Rado Vojtek. Pravda bytia sa v jeho prípade ukrýva v archetypálnom posolstve génia ľudskej tvorivosti, čiže v bytostnej energii obyčajnej ľudskej čiary.

Kresba je od éry pravekých jaskynných diel fundamentom každého vizuálneho zobrazenia – u Rada Vojteka tiež kľúčovým existenciálnym vyjadrením. Pre spisovateľa, ktorý začne tvoriť literárny opus, je mimoriadne dôležitá prvá veta. Tá akoby predznamenovala následný chod udalostí. Akoby sa stávala prapodstatou, základnou esenciou ďalších tvorivých procesov. Prvá veta predznamenovala aj napätie – také rozhodujúce pre zrod niečoho magického. Vstupná veta udáva prvotný príbeh, tón, tempo, rytmus a v poslednom rade i melódiu vznikajúceho diela. Súčasne tiež potenciálne určuje,

či artefakt môže byť tematicky (aj inak) úspešný, alebo nie. Paradoxom je, že každá ďalšia veta sa stáva vždy prvou pre vetu nasledujúcu. Často tak vzniká veľmi štruktúrovaný a komplikovaný refazec prvotných príčin a druhotných následkov, v ktorom ani hlbavý autor presne netuší, kam ho zvolená cesta napokon dovedie...

Čiarosvet je názov, teda „prvá veta“ výstavy Rada Vojteka. Istotne platí, že čiarou sa v prezentovaných dielach všetko začína aj končí. Zároveň je čiara pre jubilujúceho výtvarníka apeironom (alebo, ak chcete, prahmotou, jadrom, kvintesenciou, dušou), z ktorého vznikajú a do ktorého sa vďaka kumštu symbolicky navracajú všetky veci a vecičky. Relevantne ale čiara predstavuje pre Rada Vojteka fascinujúci zážitok z poznávania seba, iného a iných skrz vlastný kozmos bytia. Každý deň mu môže priniesť niečo nové, objavné, prekvapivé, a keď je takýchto dní viac, čiarosvet sa harmonicky stáva plnokrvnou umeleckou mozaikou tvorenou z autentickej ľudskej skúsenosti, individuálneho príbehu a slobodného autorského riešenia.

Peter Cabada

Poznámka: Rado Vojtek prezentoval v roku 2004 svoje diela v Terchovskej galérii umenia. Výstava s názvom Ikarov návrat bola vtedy programovou súčasťou XV. ročníka Cyrilometodských dní v Terchovej.

Z vernisáže výstavy Rada Vojteka (Turčianska knižnica v Martine, 6. jún 2022).
Hudobným hosťom bola kapela CABO – Paľo Cabada. FOTO Iva Poláková

SAD Žilina oceňovala svojich vodičov

V septembri 2022 si z rúk manažmentu SAD Žilina, a. s., na čele s generálnym riaditeľom Ing. Petrom Pobehom, prevzalo ocenenie za dlhoročnú zodpovednú prácu bez nehody na regionálnych cestách Žilinského kraja viacero vodičov. Nechýbali medzi nimi ani šoféri z Terchovej – Štefan Matušek za 30 rokov odjazdil 1,5 milióna kilometrov bez nehody, Viktor Fondrk a Martin Romančík za 20 rokov odjazdili milión kilometrov bez nehody a Milan Romančík odjazdil za 15 rokov 750 tisíc kilometrov bez nehody.

Okrem sklenenej plakety venoval Peter Pobeha vo svojom príhovore všetkým oceneným vodičom aj nasledujúce slová: „Ďakujeme za vašu odbornú a poctivo odvedenú prácu, za roky vernosti našej spoločnosti a najmä za bezpečnú prepravu našich cestujúcich. K dosiahnutiu takéhoto obdĺhového úspechu vám gratulujeme a prajeme ešte mnoho ďalších rokov a kilometrov bez nehody.“ K slovám generálneho riaditeľa sa pripája aj redakcia našich novín.

-red-
FOTOARCHÍV SAD Žilina, a. s.

Zľava Ing. Peter Pobeha gratuluje Štefanovi Matušekovi

Viktor Fondrk druhý sprava a Milan Romančík tretí sprava

Martin Romančík

UDIALO SA

Spomínanie budúcnosti

Občianske združenie Zabudnutý Varín (Maceva Varna), ktorého predsedom je Jaroslav Buchta zorganizovalo v nedeľu 2. októbra 2022 o 14.00 h spomienkovú trýznu pri príležitosti 80. výročia deportácií židovských obyvateľov Varína. Hlavným poslaním tohto podujatia a celkovej činnosti občianskeho združenia je splatiť morálny dlh varínskym spoluobčanom, ktorí boli v roku 1942 násilne odvlečení a mnohí z nich aj zavraždení v koncentračných táboroch. Organizátori chceli poukázať na skutočnosť, že historické udalosti sú stále živým odkazom pre nastávajúce generácie – a to aj v súvislosti s dnešnými časmi. Hrozba nenávisti a rozkoly v spoločnosti sú tenkým ľadom na prepuknutie iných foriem násillia.

Na uvedenom podujatí sa v rámci exteriérového programu na varínskom námestí predstavilo aj Terchovské národné divadlo, ktoré našťudovalo scénu odvlečenia jednej židovskej rodiny. Sugestívne stvárnené scény v podaní TND nenechali azda nikoho chladným. Mnohí z nás, čo sme tam stáli a mlčky sledovali inscenované odvlečenie rodiny, si v duchu hovorili: „To, čo bola vtedy pre nich nepoznaná budúcnosť, je teraz pre nás poznaná minulosť.“ Preto má zmysel SPOMÍNANIE BUDÚCNOSTI.

Scéna odvlečenia židovskej rodiny stvárnená TND

Marián Zajac
FOTO Jozef Feiler

CD Šťastné a Nebeské... Koledy spod Rozsutca (Hudobný aj vizuálny zážitok)

„Svedčná vec je teda, aby sa to hralo, čo sa ňjegdi v kútke Betlehema stalo.“

V duchu citátu tradičnej betlehemskej hry vznikol v poradí 4. album kapely Nebeská muzika s názvom Šťastné a Nebeské... Nájdete na ňom hudobné poklady „vydolované“ z oravskej a terchovskej strany legendárneho vrchu Malej Fatry. Nápadité aranžmány v štýle world music s bohatým ľudovým inštrumentárom zachytávajú lokálnu kultúrnu tradíciu od adventu po sviatok Troch kráľov. Tento muzikantský darček z kraja Jánošíka je zabalený v luxusnom ručne ilustrovanom dvojazyčnom booklete, ponúkajúcom prekvapivý umelecký pohľad „dovnútra“.

Možno je to znamenie, že vo výške 20 ročnej histórii kapely Nebeská muzika z Terchovej vznikol vianočný album práve v období kritických covidových rokov 2020 – 21. Nedobrovoľné stíšenie sveta kapela využila na hlbšie navnímanie témy a z lokálnych prameňov vytiahla na svetlo 14, väčšinou menej známych piesní. Domovom deviatich z nich je oravská obec Zázrivá, kde bol zdrojom repertoár speváčky Márie Pagerkovej (1924 – 2006), a zbierka Slovenské koledy. V Terchovej bola inšpiráciou legendárna Jasličková pobožnosť (od roku 1975) a rukou písaná Betlehemska knižka Antona Valla (1931 – 1998).

Dramaturgia ide v prvom pláne po časovej väzbe piesní – od adventu do obdobia Troch kráľov. V druhom pláne pokrývajú výber materiálu svetské koledy s motívmi vinšovania prosperity, duchovné piesne, nechýba tiež pastiersky ľudový element v kontraste k fenoménu európskej barokovej tvorby vianočných pastorel. Tretím plánom sú kompozičné narážky na známe osobnosti či diela súčasnosti, s ktorými kapela prišla do živého kontaktu. Aranžérsky sú na CD podpísaní členovia kapely Vladimír Moravčík (11 piesní) a Andrej Dostál (2 piesne).

Samostatnou kapitolou je ručne ilustrované darčkové balenie nosiča z umeleckej dielne výtvarníčky Ľudmily Szybkovej – s atypickými vykrojením ponúkajúcim pohľad do hĺbky diela. Vizuálny zážitok umocňujú ornamente zázrivského krojového kožušáka, ikonická silueta vrchov Veľký a Malý Rozsutec, ale i použitie faksimile z rukopisnej knižky. Povestnou grafickou čerešničkou je symbol 14-cípej hviezdy, ktorá v Chráme Narodenia Pána v Betleheme už od roku 339 označuje miesto narodenia Ježiša Krista; zároveň reprezentuje počet pokolení od Adama po Ježiša, a tu aj 14 nahrávok albumu... Komunikačný potenciál zvyšuje preklad všetkých textov piesní do anglického jazyka.

CD kapely Nebeská muzika s názvom Šťastné a Nebeské... vydalo renomované vydavateľstvo Hevhetia na konci roku 2021, ale z dôvodu mnohých pandemických komplikácií a z titulu svojej tematiky prichádza na hudobný trh v roku 2022. Zakúpiť si ho môžete na stránke vydavateľstva www.hevhetia.sk. Dostupný je aj v globálnych streamovacích službách. Vydanie albumu finančne podporili Ministerstvo kultúry SR, Fond na podporu umenia, Slovenský ochranný zväz autorský a Hudobný fond.

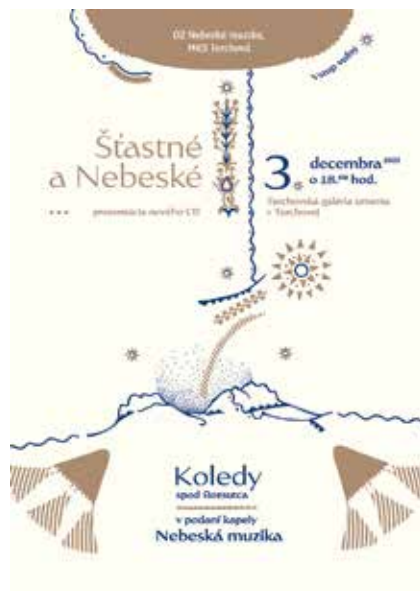
Nebeská muzika

Šťastné a Nebeské...

Pod takýmto názvom sa uskutočnil v sobotu 3. decembra 2022 v Terchovskej galérii umenia koncert **Nebeskej muziky**, spojený so slávnostným uvedením jej rovnomenného cédečka s koledami spod Rozsutca. Skvelý koncert, ktorý moderoval Peter Cabaďaj, si nenechalo ujsť množstvo priaznivcov špičkovej terchovskej etno kapely. K vydaniu cédečka Nebeskej muzike srdečne blahozeláme.

-red-

Terchovské kamene Pavla Ďurča

Všestranný fotograf Pavol Ďurčo, ktorý žije v Strečne, sa okrem iných aktivít dlhodobo venoval aj dokumentovaniu terchovských tém (osady, zvykoslovie, príroda, Jánošíkove dni...). Mnohí čitatelia našich novín istotne registrujú jeho dve knihy reflektujúce život ľudí v obci pod Rozsutcami – Posledný kolár (2013), Rok koňa (spolu s Igorom Válek, 2018). Tretia publikácia by mala uzrieť svetlo sveta v najbližšom čase. Pôjde o fotografické zrkadlenie kameňov v terchovskej prírode. Doslov do knižky, ktorý uverejňujeme, napísal Peter Cabadaj.

Za fotografa sa dnes považuje každý, kto má dostatočne múdry telefón a rád ukazuje svoje úlovky na sociálnych sieťach. Jasné, veď aký je rozdiel medzi snímkom, ktorú urobil niekto len tak z pasie v Tatrách či terchovských osadách, s tým, čo si cvaknete vy – no nie? Digitalizácia priniesla mnoho dobrého najmä pre novinársku fotografiu. Môžete ju hneď expedovať, odkiaľ chcete a kam chcete. Svet sa z tohto pohľadu akoby zmenil na jednu veľkú dedinu. Na druhej strane digitalizácia spôsobila, že fotografia sa dnes považuje za niečo, čo môže robiť každý, a bez akejkoľvek prípravy. Zdegradovala ju z umenia na konzumnú záležitosť. Koľko nevydarených fotografií sa na sociálnych sieťach pýši tisíckami laikov, mnohí obdivujú doslova paškvile. Vôbec ich netrápi, že autori takýchto záberov nemajú šajnu o svetle, hoci fotografia má byť hlavne o ňom, nevedia nič o kompozícii, technických parametroch, o obsahu už ani nehovoriac.

Možno uvedené slová nepochopia majitelia telefónov, hlavne takí, ktorým stačí, že múdry je len telefón... Keď sa ale, milí priatelia, zadívate na fotografie

Pavla Ďurča, ten suverénny smartfónový náhľad musíte rýchlo opustiť. Istotne platí tvrdenie, že niekde v očiach a hlavách dobrého fotografa je skryté tajomstvo, ktoré robí z obyčajného obrázku majstrovské dielo, kumšt. Stačí sa začať túlať s otvorenými očami, myslou i dušou a intenzívne nechať na seba pôsobiť momentky ľudských osudov, krajiny, prírodnej scenérie, tradičnej kultúry, dedinského koloritu... Fotografia zachytáva okamih, ktorý sa premieňa na históriu, je skratkou do minulosti a sprítomnením toho, čo sme prežili. Ukazuje nám svet, ktorý už bol a nikdy sa nevráti.

Pavol Ďurčo je ako fotograf „ozbrojeným“ samotárom v pozícii tuláka-prieskumníka, vytrvalo obnažujúceho krajinu znepokojivých extrémov a paradoxov. Neúnnavne hľadá, ale nie v nablýskanom centre mesta, ale ďaleko od ľudského zhonu a dosahov ultramoderných technológií. Ani omylom nepotrebuje zobrazovať a reflektovať vyzývavé masky ulíc či námestí. Naopak! Vlastné upokojenie, katarziu i slasť nachádza v objavovaní navonok skrytých autentických krás, jaziev i vrások na tvári krajiny, ku ktorej ako tvorca aj človek pristupuje s posvätnou úctou a pokorou. Týka sa to v plnej miere i kameňov z Terchovej. Akoby ich zachytením chcel Pavol Ďurčo naznačiť, že (nielen) fotograf by mal vedieť byť ticho, ak chceme plnohodnotne precítiť zvuky, vône a liečivé silencie krajiny vďaka nám.

Kniha Pavla Ďurča je úprimným potvrdením starej múdrosti, že človek sa môže vzdať všetkého, a pritom nepríde o nič. V takomto chápaní sveta netreba zbytočne znásilňovať slová na vyjadrenie nepostihnuteľného, éterického, magického. Citlivý fotograf ponúka iný recept: v majestátnosti samoty rozvíjajme tému skracovaním a zistíme, že v umení je veľmi ťažké povedať niečo, čo by bolo také dobré, ako nepovedať nič...

Peter Cabadaj
FOTO František Mucha

Fotograf Pavol Ďurčo oslávil začiatkom decembra významné životné jubileum – sedemdesiatiny. K celému radu gratulantov sa srdečne pripája aj redakcia novín Terchová. Ad multos annos, milý náš jubilant a priateľ!

FOTO Pavol Ďurčo

Vtedy pred 101 rokmi

Znie to možno neuveriteľne, ale v Terchovej, pravdepodobne najvyhľadávanejšej filmárskej destinácii na území Slovenska, vznikajú filmy už úctyhodných 101 rokov! Začalo sa to všetko koncom leta 1921, keď do Vrátnej prišiel svetoznámy nemecký režisér Friedrich Wilhelm Murnau.

Nakrútil tu niekoľko tajomných exteriérových záberov do svojho legendami opradeného expresionistického diela **Nosferatu. Symfónia hrôzy** (Nosferatu, eine Symphonie des Grauens, 1922).

Pre mládež nevhodné

Film zo zlatého fondu svetovej kinematografie točil F. W. Murnau od augusta do októbra 1921 okrem Terchovej aj na Oravskom hrade, v Dolnom Kubíne, vo Vysokých Tatrách, v okolí Strečna a na viacerých miestach v Nemecku. Uvedenie titulu na Slovensku v priebehu októbra 1922 avizovalo niekoľko novín a časopisov. Na stránkach dobového Slovenského denníka môžeme čítať tento oznam: „Symfonia hrůzy o 5 dejstvách dľa románu Dracula od Brama Stokera.“ Zverejnený oznam dopĺňalo varovné upozornenie: „Pre mládež nevhodné!“ Veru, niet sa čo diviť. Horor o krvilačnom upírovi je dodnes považovaný za najbrutálnejšie zobrazenie literárnej predlohy slávneho írského spisovateľa Brama Stokera. Mimochodom, jedno z kín, ktoré na Slovensku pred sto rokmi film Nosferatu. Symfónia hrôzy ako horúcu novinka premietalo, bola dnes už neexistujúca, ale vtedy chýrna bratislavská Urania (13. – 16. október 1922).

Ivan Rumanovský (1929 – 2001). TASR

Nemecký režisér Friedrich Wilhelm Murnau (1889 – 1931) pri nakrúcaní filmu Nosferatu. Symfónia hrôzy. ZDROJ: internet

Ivan Rumanovský

Hoci celá jedna tretina ikonického diela bezprostredne súvisí so Slovenskom, doma sme o tom dlho nemali ani potuchy. Takmer štyri decéniá film premietali po celom svete a nikto nevedel, kde vlastne režisér F. W. Murnau nakrútil legendárne zábery mysteriózneho hradu a divokej transylvánskej prírody. Režisér zomrel pomerne mladý pri autonehode a tajomstvo si zobral so sebou do hrobu... Až v roku 1957 kameraman Fritz Arno Wagner pri istej príležitosti utrúsil, že film nakrúcali „kdesi v Československu“. Keď odborníci nedokázali identifikovať exteriéry ako české, zaslali kópiu snímky na Slovensku. Pátrania sa ujal erudovaný filmový historik, dokumentarista, scenárista, televízny režisér, zberateľ a bádateľ Ivan Rumanovský, ktorý neskôr zrekonštruoval a ozvučil prvý slovenský celovečerný hraný titul Jánošík z roku 1921.

Zanietený Ivan Rumanovský uplatnil pri bádani vlastnú originálnu metódu: vychádzal z faktu, že hoci snímku točili nemeckí filmári v nemej ére kinematografie, bolo bežnou praxou nechať hovoriť hercov rodnou rečou. Dôležité pasáže dopĺňali titulky, a tak sa Rumanovský koncentroval na scény, v ktorých hlavný protagonist deť, mladý úradník realitnej kancelárie Hutter, cestuje za upírsym grófm Orlokom – ten má totiž v úmysle kúpiť nový dom a presunúť sa z Transylvánie na západ. Cestou sa zastaví v zájazdovom hostinci, kde ho dedičania odhovárajú od návštevy strašidelného hradu; koč napokon Huttera odvezie len do polcesty.

Tieto zábery pustil Rumanovský chovancom Ústavu pre hluchonemých v Bratislave. Chovanci sledovali mimiku, pohyb úst a dokázali identifikovať zhrozenú reakciu kočiša, ktorý zastavil konský záprah cestou k sídlu upíra: „Dalej nejdeme.“ Veta naozaj znela v slovenčine. Dešifrovať sa podarilo aj nasledujúcu slovenskú vetu: „Za nič na svete, za priesmykom straší!“ Ako vyrátal dôsledný bádateľ Rumanovský, až tretina metráže kultového filmu Nosferatu. Symfónia hrôzy bola natočená na Slovensku. Išlo o vôbec prvé zahraničné dlhometrážne dielo realizované u nás po prvej svetovej vojne.

Priamy svedok nakrúcania filmu, Jozef Sárený z Dolného Kubína, napísal už ako dôchodca 30. januára 1961 list adresovaný Ivanovi Rumanovskému. Okrem iného v ňom po štyroch decéniách uvádza: „Jedného dňa v tom roku prišli ku mne dvaja páni, hovorili rečou nemec-kou, doviedol ich čašníť z kaviarne, žiadali len, či by som ich nemohol odvieť na mojich koňoch a kočári do obce Tärchová. Nevedel som, kto sú a čo sú. Pritom ešte žiadali tiež jedného furmana na rebrňáku a tiež jednu brčku...“

Nakoniec akčný Rumanovský vypátral všetko relevantné, čo potreboval vedieť. Zistil tiež, že sídlom hrôzostrašného upírskeho grófa Orloka, ktorého stvárnil

nezabudnuteľný Max Schreck, bol Oravský hrad. Kreatívni nemeckí filmári zužitkovali menej známy severovýchodný pohľad naň. Funkčne využité boli aj zábery z hradu, respektíve zobrazenia jeho exteriérových častí. Apropo, listy a rozličné dokumenty súvisiace s témou tvoria súčasť bohatého osobného fondu Ivana Rumanovského, ktorý je uložený v archíve Slovenského filmového ústavu v Bratislave. Dnes už na ich základe stopercentne vieme, že nemeckí tvorcovia vyrážali s kamerou z Dolného Kubína do bližšieho aj vzdialenejšieho okolia – vo filme vidno pohľady na končiare Vysokých Tatier, scenérie Malej Fatry (Vrátna), meander Váhu s pltníkmi splavujúcimi rakvu s upírom... Viaceré mysteriózne zábery slovenskej prírody však doteraz ostali neidentifikované.

Epilóg

Rozhodne stojí z terchovského pohľadu za zmienku, že Ivan Rumanovský, významná osobnosť slovenskej filmovej a televíznej tvorby, mal blízky vzťah k Jánošíkovmu kraju. Ako mládenec často chodieval do Terchovej za otcom, ktorý hneď po vojne (1945 – 1946) participoval na realizácii takzvaného dvojročného (budovateľského) plánu obnovy. Konkrétne išlo o renováciu vojnou zničeného centra dediny.

Záverom ešte pripomenieme, že vdova po spisovateľovi a autorovi literárnej predlohy Bramovi Stokerovi film Nosferatu. Symfónia hrôzy zažalovala a podľa súdneho rozhodnutia z roku 1925 bolo zakázané jeho ďalšie premietanie. Súd dokonca nariadil všetky kópie ikonického diela zničiť! Našťastie sa tak nestalo...

Peter Cabada

Oravský hrad – jedno z miest nakrúcania kultového diela svetovej kinematografie. TASR

Miestne kultúrne stredisko v Terchovej

BUĎME VŠETCI POTEŠENÍ

Terchovská muzika v čase Vianoc

28.12.2022 o 18.00

Terchovská galéria umenia

Účinkujúci:
Ťažká muzika, Sestry Opáľkové,
Janka a Zuzka Patrnájakové,
Nebeská muzika, Zbojband a žiaci
a učiteľia základnej umeleckej
školy Akadémie muzika

Oblasťové zapožičiakové Akadémie muzika

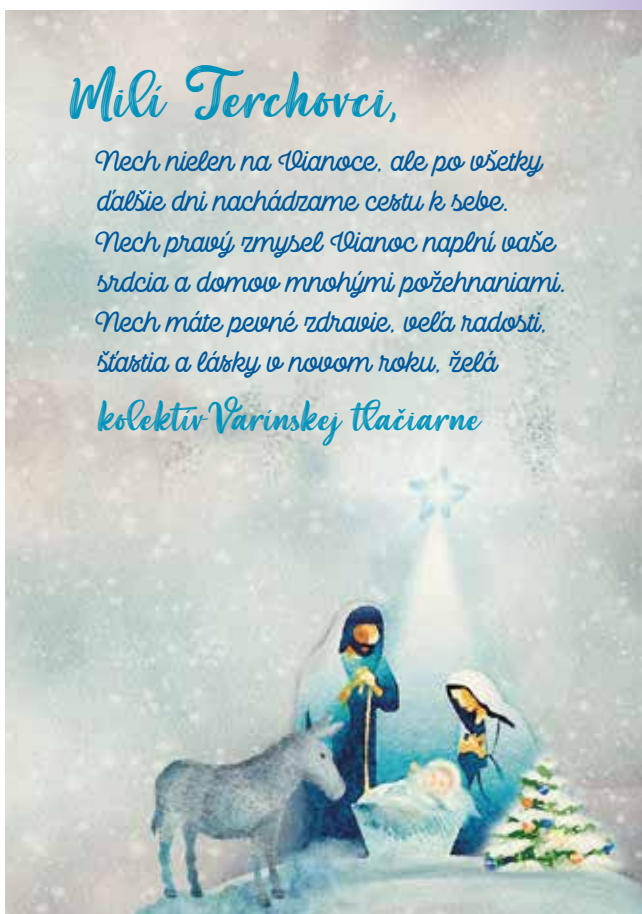
Z VÝROBKOV, TERCHOVSKÝ PODPORUJE

U. Terchovej

Milí Terhovci,

*Nech nielen na Vianoce, ale po všetky
ďalšie dni nachádzame cestu k sebe.
Nech pravý zmysel Vianoc naplní vaše
srdcia a domov mnohými požehnaniami.
Nech máte pevné zdravie, veľa radosti,
šťastia a lásky v novom roku. Želá*

koľektív Varinskej tlačiarne

Dobrá vec spája dobrých ľudí

Škôltánok pred dokončením

Ako všetko, aj táto „dobrá vec“ sa začala myšlienkou. O to viac ma teší, že vznikla ako súčasť „nášho-vášho“ TERCHOVSKÉHO POLMARATÓNU, ktorý organizujú ľudia z Terchovskej doliny (je nás asi 20, ba možno aj viac). Už viackrát sme venovali peniažky materskej škôlke na rôzne pomôcky, o ktoré nás pani učiteľky pre detičky požiadali a my sme ich radi zakúpili. Tento rok sme sa rozhodli vybudovať pre detičky altánok – „ŠKÔLTÁNOK“.

Hneď mi bolo jasné, že financie z polmaratónu stačiť nebudú, ale veril som, že DOBRÁ VEC SPÁJA DOBRÝCH ĽUDÍ. Dôkazom skutočnosti, že v Terchovej ich žije stále dostatok, je práve uvedená myšlienka altánku pretavená do skutkov týchto ľudí. Po niekoľkých rozhovoroch s pani riaditeľkou školy Renátou Opalkovou a starostom obce Jozefom Dávidíkom bola myšlienka posvätená, „hodená“ na papier a finančne podporená zo strany školy aj obce. Moje ďalšie kroky tak mohli smerovať k bratom Marunovcom do ich firmy, kde sme naprojektovali finálnu podobu altánku. Myšlienka sa im hneď zapáčila a všetky práce potrebné na prípravu výstavby altánku (narezanie dreva, hobľovanie, práce na cnc stroji, doprava, spojovací materiál) venovali deťom zadarmo. Ďalším človekom s dobrým srdcom, ktorý s nami spojil sily, je Tibor Papánek. Škôlke venoval materiál na vybudovanie základov a zámkovú dlažbu.

Práce sme začali úpravou plochy v areáli detského ihriska – výkopovými prácami pomocou bagra, ktoré nám nezištne prišiel urobiť Ján Rehtorík ml. Nasledoval výrub kríkov a revitalizácia pozemku v celom areáli detského ihriska. Na tejto brigáde sa zišla skvelá partia ľudí: Richard Führič, Janka Káčerová, Marcelka Hajasová, Zuzka Synáková, Mirka Káčerová, Kamilka Káčerová, Danka Hajná a Janka Múčková. O realizáciu základových pätičiek, osadenie obrubníkov a polozenie zámkovej dlažby sa postarali Michal Martinček, Ján Martvoň st., Ján Martvoň ml., Peter Káčer, Pavol Káčer, Martin Babiš a Marián Hajas. Ako to na stavbe chodí, občas niečo pochybí, niečo sa zabudne, niečo sa zle vyráta, pre niečo sa musí zabehnúť... Preto sa chcem

aj za tieto „veci“ poďakovať Mariánovi Hajasovi, Michalovi Martinčekovi a Jankovi Martvoňovi. Nedovolím si nespomenúť naše úžasné dievčatá Simonku Martinčekovú, Katku Martvoňovú, Evku Babišovú, Janku Káčerovú, Danku Rybárovú a Kamilku Káčerovú, ktoré sa počas každých prác postarali o chutné občerstvenie, teplý čaj aj čosi navyše...

Plocha pod „škôltánok“ je hotová a my sa púšťame do natierania pripraveného reziva farbou, ktorú venoval Ján Šutiak. A nebolo jej veru málo! Veď sme všetko natreli dvakrát. Striedali sa viacerí dobrí ľudia, ktorí po svojej práci neváhali obetovať vlastný čas a energiu – Peter Káčer, Mirka Káčerová, Evka Valchárová a kolektív materskej školy v Struhárni.

Prišiel deň, ktorý bol vyústením všetkých absolvovaných dní príprav a množstva práce dobrých ľudí – montáž altánku. Realizácia výstavby prebiehala výborne a altánok rástol pod šikovnými rukami Jožka Hajasa, Vlada Valchára, Mariána Hajasa a Michala Káčera jedna radosť. Všetka vynaložená námaha sa vyplatila. Som rád, že to, čo som na začiatku veril, že DOBRÁ VEC SPÁJA DOBRÝCH ĽUDÍ, sa potvrdilo. A možno sme „škôltánkom“ motivovali iných, ktorí nás napodobnia, ba aj prekonajú.

Ďakujem všetkým, čo pomohli.

TEXT a FOTO Martin Marcinek

	značka nano- coulombu	3. časť tajničky	postavil sa	voz ťahaný záprahom	ovisal, klesal	tučný mäkký syr	Telefonát do cestovnej kancelárie: - Prosím vás, predávate aj zájazdy do Španielska? - Samozrejme! - A aké destinácie ponúkate? - Tak napríklad: Andalúzia, Costa Brava, Formentera, Kanárske ostrovy, Ibiza,... - Ibiza! To je ono! To mi vyhovuje! - A na ktorý termín vám to máme rezervovať? - Na žiaden!... (Dokončenie tvorí tajničku krížovky.)			
našetri										
čo sa týka citu										
Pomôcky: torero, ovulum, ani, loro	zabávam drevená stavba									
zápasilo, bojovalo							šitím zhotovil	stúpenec stoicizmu	značka titánu	štvorček (typ.)
značka ampér- závitu			uduste rytím zaboril							
kedysi, dakedy				1. časť tajničky športové plavidlo						
útok					Adrián (dom.) zvuk pri sekaní				vystavíte účinkom pary	2. časť tajničky
sladko- vodná ryba						hypertex- tový odkaz slabosť (kniž.)				
Pomôcky: metol, em, link, apis	umývam vajíčko (biol.)						pohrebná hostina cudzí účet			
plačom prejavil žiaľ								grécke písmeno druh vývojky		
značka voltam- péra			druh mastiva posvätný býk							
skr. Spo- jených štá- tov ame- rických				zápasník s bykami druh kukučky						
zväčšova- cie sklo					podnet, pohnútko EČV Krupiny					
ujko (hypok.)							skr. odde- lenia tech- nickej kontroly			
nebeské teleso							rumunské platidlo			

Páter Pavol Hudák, SVD

Päť rokov naplnených zmysluplnými aktivitami

Skauti v Terchovej už kedysi pôsobili. O ich činnosti sa však veľa nevie. Išlo o obdobie pred osemdesiatimi (a viac) rokmi, pričom tunajší skauting bol neodmysliteľne spojený s menom terchovského rodáka, saleziánskeho kňaza Jozefa Staša. Snahy oživiť myšlienku skautingu v Terchovej boli aj v nedávnej minulosti (páter Pavol Kruták, SVD, Ing. Milan Moravčík). Intenzívnejšie kroky, aby skauting v našej obci začal písať novú kapitolu, sa začali realizovať po príchode pátra Pavla Hudáka, SVD, na miesto duchovného správcu farnosti Terchová.

Vo februári 2017 sa viacerí Terchovci na čele s pátrom Pavlom Hudákom, SVD, zúčastnili na skautskom plese. Pozval nás 111. zbor Úsmev pôsobiaci v Dolnej Tižine, pod ktorý momentálne patrí aj 5. oddiel Terchová. Za päť rokov sa podarilo urobiť kus dobrej práce na poli organizácie, edukácie a celkového rozvoja skautskej činnosti v Terchovej, ktorého cieľom je napomáhanie všestrannému rozvoju charakteru mladého človeka po sociálnej, intelektuálnej, citovej, telesnej a duchovnej stránke. Na tomto mieste sa pokúsime zhrnúť päťročné aktivity, za ktorých prípravou a realizáciou sú terchovskí skauti:

Každoročne organizujeme skautské letné tábory (Pružina – 2018, 2021, Novot – 2019, Podhradie pri

Martine – 2020, Kláštor pod Znievom – 2022). 24. apríla si pripomíname a ďakujeme patrónovi skautov – sv. Jurajovi.

Organizujeme kurzy a venujeme sa skautom – vlčatám, rangerom... Na pravidelnej báze sa konajú družinovky, radcovské kurzy pre budúcich radcov. Oblúbenými sú rangerské akcie a prepady táborov ostatných bratských zborov. Absolvujeme výstupy, pochody, napr. Terchová – Ivančená pod Lysou horou v Českej republike, kam sme putovali peši 96 km na pamiatku zomrelých skautov, ktorí hrdinsky pomáhali v rôznych oblastiach (ukrývanie prenasledovaných židov, pomoc sirotám...) a bojovali proti nacizmu a za slobodu v Druhej svetovej vojne. Z Terchovej sme niesli kameň a uložili ho na mieste do tamjšej kamennej mohyly. Oblúbenou aktivitou je privítanie a roznášanie Betlehemského svetla v našej farnosti.

Zúčastňujeme sa tiež na Dni Zeme a jarnom čistení obce. Na Cyrilometodských dňoch pomáhame na vrchu Oravcove s rozdávaním vody a prvou pomocou. Počas pandémie sme obecnému úradu pomáhali s distribúciou rúšok do domácností. Na Deň detí pripravujeme aktivity pre prvoprijímajúcich, na Deň matiek rozdávame kvety pred kostolom. Pekná atmosféra panuje pri príprave a podávaní občasných ranných káv a čajov po nedeľných sv. omšiach.

Chceme sa poďakovať nášmu pátrovi Paľkovi Hudákovi, ktorý od začiatku bol a stále je našou oporou pri formovaní a udomácnovaní skautského hnutia v Terchovej. Okrem krásnych chvíľ prechádzame aj skúškami našej trpezlivosti, vytrvalosti a ochoty slúžiť skautingom pre dobro spoločnosti. Páter Paľko nás v tom povzbudzuje a je príkladom. Prinášame aj zo pár jeho myšlienok: „Momentálne je v našom skautskom oddiele registrovaných 44 mladých ľudí. Snažíme sa každým rokom ponúknuť skauting pre najmenších, a tak postupne budovať stabilnú skautskú základňu.

Po rokoch pomoci od 111. zboru v Dolnej Tižine máme v pláne odlúčiť sa, ísť svojou cestou, čiže založiť

vlastný zbor – funkčnú samostatnú jednotku. Skauting je celosvetové hnutie stojace na dobrovoľníkoch, ktorí svoj osobný čas, svoje dary, talenty venujú službe pre skauting a skautingom pre iných. Mojou túžbou je pomaličky, ale isto odovzdať žezlo mladším, ktorí budú vnútorne zapálení pre toto hnutie a budú pokračovať správnym smerom v odkaze zakladateľa skautingu Roberta Badena Powella.“

Páter Pavol Hudák, SVD, má na starosti z poverenia žilinského diecézneho biskupa Tomáša Galisa pastoračiu slovenských skautov.

TEXT A FOTO Terchovskí skauti

Zelená je Patrikova tráva...

Na začiatku bol skorocel

Je zaujímavé, ako niekedy vedia na oko banálne veci a situácie ovplyvniť budúce životné smerovanie a rozhodovanie človeka. Nielen o jednom takomto okamihu, v ktorom zohral svoju rolu skorocel, ale o celom nasledujúcom životnom príbehu nášho terchovského rodáka a uznávaného odborníka na športové trávniky Patrika Kováča, ktorý 30. júla tohto roku oslávil okrúhlu tridsiatku, sa dočítate v nasledujúcom rozhovore.

TERCHOVÁ: Patrik, prezrad' nám, kedy sa začal vytvárať Tvoj vzťah k zeleným trávnikom?

Patrik Kováč: Vytrhávanie buriny... Možno najnudnejšia vec v záhradníctve. Presne v tom momente, keď som doma na dvore ako 13-ročný spolu s mamou vyrezával skorocel z trávnik, ma napadlo, či neexistuje aj iný, lepší spôsob, ako sa ho zbaviť. Vtedy som začal pátrať po literatúre a občasné kosenie futbalového ihriska na terchovskej rodnej hrude začalo mať iný rozmer. Už som sa na to pozeral inak. Šiel som na prvý kurz do Čiech, intenzívnejšie som pracoval na Sihle a začali sa dostavovať výsledky.

TERCHOVÁ: Nie je to celkom obvyklé v dnešnej dobe, aby sa žiak základnej a strednej školy takto s predstihom pripravoval na budúce povolanie.

Patrik Kováč: Ocino bol dlhé roky predseda FK Terchová. Robil prakticky všetko okolo klubu, teda i údržbu trávnik, s ktorou som mu začal pomáhať. Navyše som bol aj brankárom, chytával som za žiakov i dorastencov, a na vlastnom tele som pocítil vydraté terchovské šestnástky s minimom trávy. To boli všetko impulzy, aby som s tým čosi spravil. Už počas štúdia na Gymnáziu Hlinská v Žiline som vedel, že chcem ísť na Slovenskú poľnohospodársku univerzitu do Nitry, kde som na Fakulte záhradníctva a krajinného inžinierstva vyštudoval a nadobudol odborné skúsenosti.

TERCHOVÁ: Koníček sa stal Tvojím povolaním a životným. Mnohí by povedali, ideálny scenár...

Patrik Kováč: V začiatkoch každej vysnívanej práce či povolania vidíte len to najlepšie. Nie som výnimka. Veľké štadióny, krásne trávniky, trofeje, rešpekt. K tomu vedie dlhá cesta... Fakt, že vám to na začiatku príde veľmi vzdialené, ba až nereálne – presne tak som to videl aj ja. Na seba i na spolupracovníkov som prísny. A na otázky: *a načo?*; *a to treba?* som doslova alergický. Samozrejme, nikto nemá rád problémy, ale až tie dokážu niekedy naučiť, ako vyklučkovať z komplikovanej situácie. Preto sa rád poučím radami odborníkov, ako naposledy pri osobnej návšteve Alana Fergusona – najvyššieho konzultanta FIFA pre trávniky. Nepohrdnem ale ani myšlienkami a skúsenosťami od trávnikárov nadšencov, akým je aj Vincko Hanuliak, ktorý sa výborne stará o trávnik na Sihle. Už počas štúdia som nosil v hlave dve príslovia, ktorými sa riadim: *kto sa hanbí, má prázdne gamby*; kde je vôľa, tam je cesta. Samozrejme, určitá dávka tvrdohlavosti a nezlomnosti je potrebná, inak by som nebol tam, kde som. Ťažké začiatky a ešte ťažšie roky potom ma neustále formovali a posúvali vpred. Prajem každému, aby vo svojej záľube nebol skromný a mal len tie najvyššie ciele.

TERCHOVÁ: Od roku 2015 pôsobíš v Trnave na Štadióne Antona Malatinského, no Tvoj profesionálny záber je oveľa širší.

Patrik Kováč: Áno, rok 2015 predstavuje u mňa pracovný skok na najvyššiu slovenskú úroveň. Pôsobenie v Trnave, ktoré sa upieklo za tri dni, stále trvá a verím, že aj bude. Taktiež práca v štruktúrach Slovenského futbalového zväzu, kde dohliadam na trávniky Národných tréningových centier v Senci a Poprade prináša ešte väčší nadhľad. Otvárajú sa väčšie možnosti v oblastiach vzdelávania. Začíname intenzívnu spoluprácu s Institute of Groundsmanship Českej republiky, kde som členom výkonného výboru, takže doteraz živé projekty, ktoré boli v predstavách, dostávajú reálne kontúry s dlhodobou perspektívou. Patrí tu aj vzdelávanie trávnikárov, či kategorizácia trávnikov profesionálnych súťaží. Veľkou výzvou boli pre mňa tohtoročné Majstrovstvá Európy do 19 rokov na Slovensku, ktoré priniesli množstvo skúseností s organizáciou turnaja a prípravou ihrísk pre všetky tímy.

TERCHOVÁ: Vráťme sa však ešte k podstate práce trávnikára. Podme priamo na zelenú plochu, kde sa to všetko odohráva.

Patrik Kováč: Dnes už nežijúci trávnikár MŠK Žilina Tibor Tavač hovorieval: „Trávnik musí byť TIP-TOP.“ Tak to chcem mať aj ja, teda ešte o kúsok lepšie... Práce na štadióne je veľa. Každodenné kosenie, hnojenie, monitoring... Možno to znie nudne, no je to tak. Trávnik je živý organizmus, mení sa, vyvíja. Na to musí údržba pružne reagovať a neustále sa učiť. Výzvou je aj počasie, jeho vplyv a zmeny, čo nielen trávnikárom, ale najmä poľnohospodárom robí vrásky. Preto vymýšľanie nových postupov a nápadov je nevyhnutné. Všetko úsilie potom smeruje k tomu, aby sa protagonisti najpopulárnejšej hry na svete cítili na trávniku výborne, a aby im trávnik pomohol k víťazstvám a športovým úspechom.

TERCHOVÁ: Na spomínaných víťazstvách a úspechoch futbalistov je tým pádom aj váš podpis. Vedia to hráči oceniť?

Patrik Kováč: Ale áno. Úspech je kolektívna práca všetkých v klube či na zväze. Mňa veľmi teší, a je to aj isté zadostučinenie, keď sa trofeje dostanú i do našich rúk a tiež my si užijeme päť minút slávy. Tak to bolo, keď Spartak Trnava vyhral Fortuna ligu v roku 2018, alebo keď sme vyhrali v rokoch 2019 a 2022 Slovnaft cup. No teším sa, aj keď vidím na nami pripravených trávnikoch futbalové umenie a spokojnosť s plochou v podaní slovenských reprezentantov, alebo hráčov ako Rooney, Kane, Modrič, Perišić, Gareth Bale a ďalších.

TERCHOVÁ: Náročná práca si vyžaduje aj oddych na načerpanie nových síl. Kde a pri akých aktivitách ich čerpáš?

Patrik Kováč: Keď už aj mne dochádzajú baterky a inšpirácia, sadám na bicykel alebo sa, obrazne povedané, hrabem v zemi; veď záhrada pri dome je už prekopaná v každom smere... Chystáme sa stavať rodinný dom, čo si bude tiež vyžadovať energiu a čas, ale tešíme sa na výsledok. Odkedy som ženatý, tak sa snažím „netráviť“ chvíle s rodinou, ale venovať jej maximálnu pozornosť. Som rád, že mám oporu v rodine – manželke

Zľava: Marcela, Patrik a Izabela Kováčovi

Marcele a dcérke Izabele, ďalej v rodičoch, bratovi, priateľoch, kolegoch. Práve tí majú veľký podiel na mojej doterajšej práci a osobnom živote. Ďakujem im za rady, názory, ktoré vyžadujú čas, ale prinesú výsledky.

TERCHOVÁ: V strede leta si oslávil pekné životné jubileum – okrúhlu tridsiatku. V mene redakcie, ako aj v mene čitateľov našich novín Ti chceme zavinšovať do ďalších liet pevné zdravie, šťastie, rodinnú pohodu a veľa pekných, stále zelených trávnikov.

Patrik Kováč: Ďakujem pekne. Ja zas na oplátku všetkým čitateľom a rodákom úprimne želim krásne zasnežené Vianoce a do Nového roku 2023 pevné zdravie. Ostatné je v našich rukách.

Za rozhovor poďakoval Marián Zajac

FOTOARCHÍV Patrik Kováč

S trofejou za majstrovský titul v roku 2018

Rekonštrukcia trávniku na Štadióne Antona Malatinského

Silvestrovským atramentom

„Nebude ti mila /odpustena vina/ čo budeš putovať /do Jeruzalema/...“

Tento poznáte?

- Prosím vás, kde máte nejaké knihy o samovraždách?
- Piaty regál zľava, stredná polica.
- Ale veď tam nie je žiadna kniha.
- Vidíte, akí sú ľudia.
- Požičajú si a nevrátia!
- Tak, pán doktor, čo mi je?
- Keď umriete, budeme múdrejší.
- A potom mi to už konečne poviete?...
- Jožko, páči sa mi tvoj načúvací aparát. Koľko stál?
- Je pol dvanásťtej.
- Drahá, kúpil som ti niečo na krk – hovorí Škót svojej žene.
- Náhrdelník? – teší sa manželka.
- Nie?
- Zlatú retiazku?
- Nie.
- A čo teda? – vyzvedá žena.
- Mydlo, drahá! – vraví Škót.

Jano dostane na narodeniny granát a je z toho celý preč...

Kam išiel Fero po tom, čo sa stratil na mínovom poli? Všade...

- Súdia dvoch zločincov, lebo vykradli obchod s liehovinami.
- Súdca sa pýta:
- Čo ste urobili s takým množstvom alkoholu?
- Predali sme ho.
- A čo ste urobili s peniazmi?
- Prepili sme ich.

Vystrašený parašutista pri voľnom páde:
– Pán inštruktor, nemôžem otvoriť padák!

Inštruktor zakričí z lietadla:

- Nič sa nebojte, veď je to iba cvičný zoskok!

Z policajného vyšetrovania:
Pri konfrontácii mŕtvolu nespoznala svojho vraha.

- Zazvoní telefón. Laco, otec štyroch detí, zdvihne slúchadlo a ozve sa mužský hlas:
- To si ty, žabka?
- Nie, tu je majiteľ močariska!

- Nerád jazdím na cintorín. Vždy ma znervózni navigácia, keď mi povie: Prišli ste do cieľa...

V méne occa v méne syna

*V méne occa v méne syna
som slovenská dôchodkyňa
Skrachuvala Tatra banka
a bola som partizánka
Milióny neská nemám
podobná som druhým ženám.
Též budem jest lacné jellá
spoločensky též som vella
Ale ináč som aj rada
v núdzi spoznás kamaráda
Mám jenného načo klamat
čo mi začav srcco lámat
Jeho méno neuvedem
slovom je to prátel jeden
Lúbime sa jako mladí
a pritom sme kamarády
A majte nás šecca rady*

Stanislav Šteпка

A čo si o tom všetkom myslíš...

Jedna moja známa až natoľko šetrí elektrickou energiou, že občas vypína aj hrud'. Pláž je jediné miesto, kde si ženy nestážujú, že nemajú čo na seba. Ženy počúvajú s otvorenými ústami iba zubných lekárov. Ja si na rozdiel od svojho šéfa myslím to isté. Lekár mi síce odporúčal pohyb, ale nepredpísal, ktorým smerom. Sused sa včera tak ožral, že o 50 rokov omladol – nevedel chodiť, ani hovoriť.

Laikom je hej. Hodia sa na všetko. Túžiš po aute? Staň sa postranným rozhodcom.

Niektorým jedincom sa už podarilo odstrániť protiklad medzi fyzickou a duševnou pracou: nemyslia a nič nerobia. Pracujem hlavou. Na všetko prikývnem. Nevieť ako vy, ale ja najviac peňazí miniem pri platení. Objav cestovného poriadku zavinil, že naše vlaky meškajú presne. Mňa nikto nepodplatí. Každá suma sa mi totiž vidí malá. Pri troche fantázie si človek spomenie i na to, čo sa nestalo. Nejedna nula sa oháňa číslami. Ak si chce politik usporiadať myšlienky, musí vlastniť najmenej dve. Nevie sa, na čo zomrel. Ba ani načo žil...

Milan Lechan

Pán Rudolf Žiarik si napísal

Pán Rudolf Žiarik ležal pokojne na posteli a naraz sa rozhodol, že si napíše niekoľko listov. Zastrúhal ceruzku a písal:
„Milý Rudo!
Prečo si to urobil?! Rudo, prečo si to urobil? Rudo, prečo?!
Tvoj Rudo“
Zobral nový papier a písal ďalší list:
„Milý Rudo!
Prečo to robíš?! Rudo, prečo to robíš?! Rudo, prečo?!
Tvoj Rudo“
Zložil aj druhý list a písal tretí:
„Milý Rudo!
Prečo si to neurobil?! Rudo, prečo si to neurobil?! Rudo, prečo?!
Tvoj Rudo“
Pán Rudolf Žiarik každý list zalepil do osobitnej obálky, aj známky nalepil a vhoďil ich na ulicu do schránky...

Pohreb v zelenom

Pohrebný sprievod kráčal po zelenej poľnej ceste. Muži mali zelené obleky a klobúky, ženy zelené dlhé šaty a rukavice, dievčatká zelené šatôčky a pančušky, chlapci zelené krátke nohavice a košieľky. Aj truhla, ktorú niesli

zelení hrobári, bola zelená. Aj hory, ktoré boli za dedinou, boli zelené. Všetci mali v hlave len jedinú zelenú otázku – či aj na druhom svete je dosť zelene...

Laco Kerata

Covidovky na terchovskú nôtu

Raz sa už musíme zodpovedne chovať vždy ráno po káve ísť sa zaočkovať

Po pive očkovať ešte sa nechcel dať lupol borovičku a dal si povedať

...-.-.

Najkrajšiu devu chcem zobrať si na mušku neviem ako na to poznám ju po rúsku

Sedemdesiat rúšok mala frajera si nezohnala mne dal ktosi jedno z kože vydávam sa vďaka Bože

...-.-.

Prišli kamaráti veľmi ťažké časy ak si chceme zahrať len na covid pasy

Nie je veru ľahké vylúdiť krásny tón keď všade tancuje škaredý omikron

Tak sme si zahráli mládenci v aréne honorár nám dali pobyt v karanténe

Peter Cabadaj
(január 2022)

Žil som

Žil som zopár desaťročí v svojom trojizbovom byte v ktorom som sa zoči-voči denne vzpieral totalite mal som vždycky vlastnú mienku sediac doma na prístenku na schôdzach som bez dôvodu ruku dvíhal ako všetci keď sme zdrhli zo sprievodu tak sme zašli na dve deci a tam sme vždy ako zvery nadávali na pomery len preto som stále mlčal že vravieť nemalo cenu len preto som čítal Pravdu že som ju mal predplatenú keď sa stalo dáke svinstvo tak som si vždy tajne vzdychol pomyslel som na hrdinstvo ale bol som radšej ticho keď raz za mnou prišli dvaja tak som nespál zo tri noci nikdy som sa nezapájal no vždy som mal taký pocit že sa to raz hádam zvrtnie že sa to raz otočí a teraz sa dívam smutne deťom do očí

Milan Lasica

A ešte do druhej nohy...

Zdôveruje sa babka vnukovi:
– Skleróza je celkom fajn vec!
– Prečo, babka?
– Nič ťa nebolí a každý deň kopec noviniek.

– Pán direktor, to je vždy vaše divadlo také prázdne?
– Nie, iba keď sa hrá!

Kto druhému jamu kope, asi u neho brigáduje...

– Ešte raz mi povieš, že som krava, tak sa s tebou rozídem. A idem si ľahnúť, bolia ma nohy.
– A ktoré? Predné či zadné?

– Pán svedok, viete, čo môžete dostať za krivé svedectvo?

– Viem, pán sudca. Obžalovaný mi sľúbil auto...

Stretnú sa dve blondínky na ulici a obidve sú v tom. Jedna hovorí:
– Osud a ty?
– O plot.

Aký je rozdiel medzi svedkom, znalcom a sudcom? Svedok videl, počul, ale nevie. Znalec nevidel, nepočul, ale vie. Sudca nevidel, nepočul, nevie, ale rozhoduje.

Americkým vedcom sa podarilo skrižiť zlatú ryбку so žralokom. Tento nový druh vám splní posledné tri želania...

– Kúpil som dcére husle. Myslel som, že ju to privedie k hudbe, ale nejako to nepomohlo.
– To poznám. Tiež som raz kúpil svokre kufor...

– Karči, kde si bol?
– Behal som.
– A ako to, že máš tričko suché a tepláky mokré?
– Nedobehol som...

Chlapa zrazilo auto a prišiel o nohu. Žiadal vysoké odškodné.
– Čo som nejaký miliónár? – bráni sa páchatel.
– A vy si myslíte, že ja som stonožka?!“

– Človeče, čudujem sa, že pápež nedá trochu opraviť tie naše otrasné cesty.
– Pápež? Čo má on spoločné so slovenskými cestami?
– Ale veď všetky cesty predsa vedú do Ríma...

Dvojstranu pripravil Peter Cabadaj

KRESBA Fedor Vico

KRESBA Fedor Vico

Atmosféra hotelových Vianoc

Pod Ľadonhorou

Tohtoročné Vianoce sú v mojom živote sedemdesiate druhé a ich neopakovateľnú atmosféru som zažil na viacerých miestach. Najprv to boli roky šťastného detstva a dospievania, keď som čaro Vianoc prežíval s rodičmi Emilom a Hermínou, súrodencami a starou mamou Antóniou v rodinnom kruhu v mojom rodisku v obci Horný Vadičov. Rád na Vianoce pod Ľadonhorou spomínam, lebo ako rodina sme držali spolu nielen počas najkrajších sviatkov, ale boli sme si oporou aj v bežných dňoch roka.

Z pohľadu vianočných pokrmov nemohli na našom stole chýbať chlieb, oblátky s medom, jablká, lieskové a vlašské orechy. Jedlá sa podávali z jednej misy, ktorú stará mamka položili do stredu stola, a z nej sme spoločne jedli. Takto po celodennom pôste sme si postupne pochutnávali na dusenom zelenom hrášku, rybej kapustnici, krupicovej kaši so škoricou a domácim opraženým maslom, opekancoch s tvarohom alebo marmeládou. Po nich nasledoval vyprážaný kapor narezaný na podkovičky, a zemiakový šalát bez majonézy. Potom doniesli na stôl varené sušené slivky v škoricovom sirupe. Keď sa dojedli hlavné chody, jedli sme ovocie. Rozkrájali sa jablká, ale vlašské orechy sme nemohli rozbiť, lebo počas Vianoc sa nesmeli u nás nič hlučné robiť, tak sme ich s palcami rozpučili. Ešte spomeniem, že z každého podávaného jedla sa určita časť odložila do šechtárka, z ktorého sa na druhý deň dalo hydine. Odpad z jedla ako kosti, kôstky, škrupiny a iné sa dal usušiť. Na Veľkú noc sa to podvrhlo a upiekol okrúhly koláč z chlebového cesta, ktorý bol v kostole posvätený. Potom sa išlo s ním do poľa kotúľať ho po jarinách. Keď túto činnosť ľudia urobili, vrátili sa domov, koláč rozlámali a dali statku do válova – žlabu. Keď si na to teraz spomeniem, chytá ma trochu nostalgia...

Na vojenčine

Rád spomínam aj na Vianoce, ktoré som prežil ako vojak na

pohraničnej rote v Bratislave-Petržalke, kde k nám pred štedrou večerou zavítala časť súboru SLUK z Rusoviec a predviedla svoj program. Výborné predstavenie pekných mladých ľudí sa nám veľmi páčilo. Vojakom vystúpenie padlo vhod. Lepšie sa im po ňom odchádzalo do nočnej služby na hranicu. Štedrá večera na rote pozostávala z ruského vajca ako predjedla, nasledovala kapustnica a vyprážané rybie filé s majonézovým šalátom. Potom nám *provianták* doniesol výborné krémeše. Na bufetovom stole nechýbali mandarínky, pomaranče, banány, arašidy, teda ovocie, ktoré sa v tej dobe ťažko zháňalo.

V hoteli

Po vojenčine som v roku 1972 nastúpil pracovať do Hotela Boboty, kde som si našiel životnú partnerku a dodnes svoju manželku. Do Terchovej som sa priženil, založili sme si rodinu, postavili dom, a tak už 50 rokov slávim Vianoce v Terchovej. Ako profesionálny kuchár som však veľa štedrých dní a večerov strávil mimo rodiny – v hotelovej kuchyni. Pred sviatkami sme mali generálne upratovanie hotela, všetci zamestnanci. Upratovalo sa ako doma a hotel bol doslova vyvoňaný. Skutočne bolo cítiť atmosféru Vianoc.

Hotelovú klientelu na Bobotách zvykli tvoriť prominentnejší hostia, prevažne herci, lekári, vysokoškolskí učitelia. Za mnohých spomeniem mená ako Július Pántik, Dušan Jamrich, Zora Kolínska či Július Satinský. Takíto hostia tu netrúfali len Vianoce, ale i Silvestra a domov odchádzali až po Novom roku. Na hoteli spolupracovali vianočno-sviatočnú atmosféru i vďaka tomu, že si vedeli podchytiť personál. S viacerými sme napríklad pešo spoločne chodili na polnočnú svätú omšu v Vrátnej do Terchovej...

Pre našich vianočných hotelových hostí sme zvyčajne mávali v ponuke nachystané tri alternatívy sviatočného menu, ktoré si pri príchode na recepcii vybrali.

Emil Zajac. FOTO František Mucha

Spoločný základ *menička* pozostával z aperitívu – štedrovečerného drinku, oblátok s medom, dezertu a vianočného taniera (išlo o drobné pečivo a ovocie).

Najčastejšie tri vianočné menu v Hoteli Boboty

Predjedlo: pečeňová paštéta s domácim sendvičom
Polievka: hráškový krém
Hlavné jedlo: teľací steak na šampiňónoch, ryža, zemiaky, zeleninová obloha

Predjedlo: vajce plnené so žltkovou fášou
Polievka: rybacia
Hlavné jedlo: pečený moriak s mandľovou plnkou, ovocná ryža

Predjedlo: šunková rolka plnená so šľahačkovým krémom
Polievka: kapustová s hríbmami
Hlavné jedlo: vyprážaný kapor so slovenským zemiakovým šalátom

Pre čitateľov z vyššie uvedených *meničok* vyberám nasledovné typy:

Predjedlo – vajce plnené žĺtkovou fášou (vajce kasíno)

Príprava: Z vlašského šalátu spravíme základ, na ktorý kladieme polky na tvrdo uvarených vajec bez žĺtkov, otvorom po žĺtkoch nahor. Vybraté žĺtky prelisujeme cez jemné sitko; použiť na to môžeme aj ručný mixér. Pridáme majonézu, sardelovú pasťu, worcester, citrónovú šťavu, soľ a všetko dobre vyšľaháme. S takto pripravenou fášou v plniacom vrecku plníme polky vajec. Povrch naplneného vajíčka zdobíme sardelovým očkom a kúskom kapie. Vajíčko na tanieri obložíme stuhnutými kúskami aspiku a večiarikom uhorky. Podávame s domácim sendvičom.

Polievka – hráškový krém

Príprava: Z tuku a múky si pripravíme svetlú zápražku a za stáleho miešania zalejeme vlažným vývarom. Po štvrthodine pomalého varu pridáme rozmixovaný hrášok, ku koncu varu mlieko a mleté korenie. Uvarenú polievku precedíme cez husté sitko, dochutíme polievkovým korením, zjemníme maslom a žĺtkom rozmiešaným v mlieku. Podávame posypané petržlenovou vňaťou.

Hlavné jedlo – pečený moriak s mandľovou plnkou, ovocná ryža

Príprava: Dobré očisteného moriaka opálime a vyberieme šlachy zo stehien. Potom umyjeme, posolíme z vonku aj vnútra, uvoľníme kožu od mäsa, rozšírime hrvoľ, do ktorého voľne naplníme plnku, a zašijeme. Mandľová plnka sa pripravuje vyšľahaním masla so žĺtkami a cukrom do penista. Pridáme žemle, ktoré boli namáčané v mlieku, biele korenie a muškátový oriešok. Na koniec ešte pridáme olúpané posekané mandle. Zvyšok plnky dáme do vymastenej formy a pečieme v rúre 30 minút. Moriaka pečieme tri hodiny položeného na pekáči, kde máme rozpustené maslo. Často podlievame a polievame. Podávame s ovocnou ryžou (udusenou), do ktorej primiešame kompótové ovocie.

Pokojné, radostné, požehnané Vianoce
a dobrú chuť vám praje

Emil Zajac

Plagát Zdena Horeckého zhotovený pri príležitosti otvorenia Hotela Boboty (1964)

Adventný koncert Moniky Ližbetin

V nedeľu 4. decembra 2022 sa v Diecéznej svätyni sv. Cyrila a Metoda uskutočnil adventný koncert slovenskej speváčky a hudobnej skladateľky Moniky Ližbetin. Tí, ktorí navštívili koncert a vypočuli si speváčkinu skladbu v sviatočnej adventnej atmosfére, odchádzali domov naplnení pekným umeleckým zážitkom. Ďakujeme.

-red-
FOTO Pavol Hudák, SVD

Zo života školy

Škôlkari v prírode

Malí výtvarníci

Púšťanie šarkanov

Zdobenie tekvic

Beh 17. novembra v Žiline

Pri Pamätníku SNP v Banskej Bystrici

Komisár pre deti navštívil Terchovú

Dňa 1. decembra 2022 navštívil Terchovú komisár pre deti prof. MUDr. Jozef Mikloško, PhD. Po prijatí starostom obce Jozefom Dávidíkom na pôde obecného úradu pokračovala návšteva v Terchovskej galérii umenia, kde komisár prednášal žiakom druhého stupňa ZŠ s MŠ A. F. Kollára na tému *Ako predchádzať šikane a problémom, ktoré trápia deti.*

-red-

FOTO Jozef Mičo

Na florbalovom turnaji v Svrčinovci

Sv. Mikuláš u pána starostu

V Škole v prírode

Okresné kolo vo florbale v Žiline

Na plaveckom výcviku

Šarkaniáda

Sv. Mikuláš v Struhárni

Panter v kockovanom

Kockovaní alebo panteri. Tak znejú najčastejšie prezývky futbalistov Boavisty Porto, ktorej čierno-biely dres od leta oblieka aj 23-ročný Róbert Boženík. K atlantickému pobrežiu Pyrenejského polostrova sa terchovský rodák presunul ako hráč Feyenoordu Rotterdam na ročné hosťovanie, pričom v technicky vyspelejšej portugalskej lige si brúsi ostrohy proti takým tímom, ako slávna Benfica Lisabon alebo mestský rival FC Porto.

Výborný zápas podľa trénera Armanda Petita, bývalého reprezentanta Portugalska, odohral Božo aj proti ďalšiemu tímu z veľkej portugalskej trojky – Sportingu Lisabon, ktorý napokon kockovaní na domácom Estádio do Bessa vyhrali. Pacosu Ferreira zas strelil Róbert Boženík začiatkom septembra pekný, no najmä víťazný gól, čím si otvoril strelecký účet v ďalšej európskej lige.

A ako hodnotí doterajšie štvormesačné obdobie na novej futbalovej adrese samotný Roberto? „Prišiel som do ligy, ktorá je na vysokej technickej a taktickej úrovni. Chvilu mi trvalo pochopiť herný štýl a miestnu mentalitu, ale som rád, že minúty strávené na ihrisku mi oproti minulej sezóne rapídne narástli. Má to pozitívny vplyv na hernú i psychologickú stránku. Myslím, že aj to mi pomohlo získať naspäť miesto v základnej zostave reprezentácie. Verím v gólovú jar a takisto, že moje štatistiky pomôžu klubu k vyšším priečkam v tabuľke.“

V slovenskej futbalovej reprezentácii sa začala pod talianskym trénerom Calzonom nová etapa. Zdá sa, že náš sokolík má od odborníka z Apeninského polostrova dôveru, veď nastúpil pod jeho vedením vo všetkých štyroch zápasoch a v novom systéme sa snaží byť čo najviac osožný tímu. Aký je pohľad reprezentačnej deviatky na

Pri reprezentačnej derniére Mareka Hamšíka

súčasný vývoj národného tímu? „Myslím si, že príchodom trénera Calzonu nastala obrovská zmena v hernom systéme, v ktorom sa každému hrá oveľa lepšie. Máme jasný štýl, ktorý nikdy nemeníme, a mne osobne toto vyhovuje. Myslím, že herný prejav a výsledky sú každým zápasom lepšie a takouto prezentáciou si chceme opäť prilákať ľudí na štadióny a tešiť ich výkonmi a víťazstvami“ – optimisticky dokončil myšlienku hrotový útočník Róbert Boženík, ktorý v 29 reprezentačných štartoch zaznamenal 5 gólov.

Marián Zajac

FOTOARCHÍV Róbert Boženík

V drese Boavisty Porto

S cenou pre najlepšieho hráča zápasu

Terchovská tenisová liga

Terchovskú tenisovú ligu (TTL) tvorí partia chalanov z Terchovej a okolitých dedín, ktorých spája záľuba v športe – najmä v tenise. V posledných rokoch sme sa čoraz viac stretávali, organizovali menšie turnaje a niektorí z nás súťažili aj v Oravskej

či Žilinskej lige. Postupne sa naša skupina rozrastala, a tak sme prišli s myšlienkou organizovať vlastnú Terchovskú tenisovú ligu. Historicky prvý ročník TTL sa odohral v roku 2020. Prihlásených bolo 18 tenisov, ktorých sme rozdelili do dvoch skupín. Následne bol vytvorený tenisový pavúk, z ktorého po kvalitných výkonoch vzišiel celkový víťaz Pavol Ozaniak.

Väčšinu zápasov hrávame na kurtach s kobercovým povrchom v Terchovej a okolí – kurty Festa na Holúbkovej Rovni, pri Penzióne Pod Oblazom, pri Hoteli Bránica. Okrem toho hrávame aj na antukových kurtach pri Fakultnej nemocnici v Žiline, a tiež vo Veličnej. Počas roka organizujeme i viaceré sólo turnaje, ktoré sa uskutočňujú primárne na antukových dvorcom, keďže je potrebný väčší počet kurtov na jednom mieste.

Tento rok sa konal 3. ročník TTL. Väčšina zápasov sa odohrala na kurte Pod Oblazom, kde sme si vytvorili aj tréningové zázemie. Sezóna odštartovala 1. mája a keďže nám v priebehu jesene neprišlo počasie, bola predĺžená až do polovice novembra. Súťažilo 20 hráčov z Terchovskej doliny. Bojovalo sa v dvoch skupinách, po ktorých nasledovala vyraďovacia časť. Jej vrcholom boli zápasy o umiestnenie na stupni víťazov, ktoré sa odohrali v halových podmienkach v Žiline. Úlohu najväčšieho favorita potvrdil a TTL tretíkrát vyhral Pavol Ozaniak, ktorý vo finále zdolal Jozefa „Castrola“ Šupicu 3:6, 6:4, 6:3. V súboji o tretie miesto porazil Tomáš Dikoš Petra Tlacháča 7:5, 6:4.

Záverom sa chcem pekne poďakovať všetkým hráčom, že si nájdu čas na tenis a podieľajú sa na fungovaní našej TTL. Celkovo sa tento rok odohralo takmer 100 zápasov skupinovej časti, ďalších 16 vo vyraďovacej fáze. Navyše chcem vyzdvihnúť výbornú atmosféru a úroveň niektorých zápasov. Čo je podstatné, kvalita hráčov sa výrazne zlepšila, čím sa liga stala vyrovnanjšou. Gratulujem Palimu Ozaniakovi k tretiemu titulu – je ozajstným šampiónom našej ligy. Osobitné poďakovanie patrí obci Terchová, ktorá zabezpečila vecné ceny pre víťazov. Takže, ak má niekto z Terchovej a okolia rád tenis, chce si zahrať a zasúťažiť, môže prísť medzi nás a spoznať nových kamarátov.

Hráči Terchovskej tenisovej ligy: Pavol Ozaniak, Jozef Šupica, Tomáš Dikoš, Peter Tlacháč, Juraj Vantúch, Jozef Rybár, Ján Lutišan, Maroš Murán, Martin Marcinek, Peter Boháč, Roman Akantis, Štefan Miho, Michal Labant, Michal Rybár, Peter Romančík, Ján Pavnica, Martin Melišík, Juraj Kucharčík, Frederik Matko, Ján Vantúch.

Juraj Vantúch
FOTOARCHÍV TTL

Dve sekundy po štarte

7. ročník Terchovského polmaratónu

V sobotu 15. októbra 2022 sa pod záštitou podpredsedu Žilinského samosprávneho kraja Milana Laurenčíka a starostu obce Terchová Jozefa Dávidíka konalo oblúbené bežecké podujatie, ktoré na štart prilákalo v štyroch kategóriách dohromady 450 pretekárov. Okrem najdlhšej 21 kilometrovej trate sa už tradične bežala aj Terchovská desiatka, Terchovská päťka a nesmel chýbať ani medzi deťmi populárny 700 metrový beh. Potešiteľným zistením je fakt, že odvahu postaviť sa na štart má z roka na rok väčší počet bežcov – domorodcov. Organizátori veria, že tento trend sa v budúcnosti zachová, veď najväčším víťazstvom, ktoré môžu dosiahnuť všetci, je dobehnúť do cieľa. Pre motiváciu však uvedieme na tomto mieste aspoň mená víťazov jednotlivých kategórií. Kompletne výsledky sa nachádzajú na www.terchovskypolmaraton.sk.

Terchovská päťka

Ženy: 1. Daniela Ondříková – MPK Dolný Kubín

Muži: 1. Dávid Matis – ŠKP Trstená

Terchovská desiatka

Ženy: 1. Lenka Tavačová – SSE Žilina

Muži: 1. Michal Mikula – AK Čadca

Terchovský polmaratón

Ženy: 1. Barbora Chrenková – Jogging

klub Dubnica nad Váhom

Muži: 1. Miroslav Ilavský – Jogging

klub Dubnica nad Váhom

Marián Zajac

FOTO František Mucha

Nohy, čln a babeta na trase Terchová – Praha a späť

Minulý rok sme o nich písali, ako spolu prešli Cestu hrdinov SNP z Dukly do Devína za 23 dní. Tento rok sa rozhodli Vlado Gembeš a Peťo Swan svojsky prebrázditi slovenské, moravské a české kraje medzi Terchovou a Prahou.

Niečo vyše 600 kilometrová cesta do Prahy trvala 16 dní. Turistickými chodníkmi a cestičkami prešli peši z Terchovej do Havlíčkovho Brodu za 11 dní, následne tri dni splavovali člnom 120 kilometrov Sázavy, a od ústia do Vltavy to opäť po svojich odkráčali za dva dni na Staromestské námestie pod orloj, kde bol cieľ.

Po oddychu v okolí Prahy sa cesty kamarátov rozišli. Peťo čakali pracovné povinnosti, Vlada zas čakala babeta a cesta späť. Zhruba 420 kilometrov, bočnými cestičkami z Prahy do Terchovej, prešiel Vlado za dva dni. Babeta išla ako hodinky priemernou rýchlosťou 35 km/h, takže bol aj čas kochať sa pohľadmi po zemi českej i slovenskej. A bolo veru na čo pozerat, lebo počasie prialo.

Opäť pribudlo jedno dobrodružstvo do batohov kamarátov z detstva. Chlapci, máte naše sympatie.

Marián Zajac

FOTOARCHÍV Vladimír Gembeš

Babeta prišla zo sveta...

Peter Swan a Vlado Gembeš pod Pražským orlojom

Klaudia a Štefan

Majsterka sveta Klaudia Tanczos

Pretekárka reprezentujúca Š+K RUNO Terchová Klaudia Tanczos získala 22. októbra 2022 na Majstrovstvách sveta v silovom trojboji, ktoré sa konali v Trnave, titul majsterky sveta. Na vrcholnom podujatí pod gesciou GPC – druhej najprestížnejšej organizácie silového trojboja – triumfovala zverenkyňa a priateľka Štefana Elischeru výkonom 97,5 kg v disciplíne mŕtvy ťah. Klaudia súťažila v kategórii do 75 kg medzi 45 až 49 ročnými ženami a na svoje konto si tak pripísala ďalší cenný úspech. Gratulujeme.

-zaj-

FOTOARCHÍV Štefan Elischer

Na trati

Bratia Repáňovci v slovenskej špičke

V uplynulej sezóne nám bratia Peter (23) a Jakub (21) Repáňovci opäť dokázali, že patria medzi slovenskú špičku country-crossu a endura. Obaja sa totižto umiestnili vo svojich kategóriách SP E1 a SP E2 na druhom mieste, za čo im patrí veľký obdiv. Sezóna v roku 2022 bola na preteky veľmi bohatá. Bratia Repáňovci boli tiež súčasťou endurových pretekov v Gelnici, kde sa zároveň uskutočnila súťaž svetových rozmerov. Mohli sme tam vidieť mená ako Andrea Verona či Joseph Garcia, s ktorými sa naši chlapci aj stretli. Pochvala za dosiahnuté výsledky im nepatrí len za individuálne úspechy, ale i za tímovú spoluprácu, ktorú absolvovali spoločne s „Tech-Raj“ tímom. Spomedzi všetkých tímov na Slovensku obsadili rovnako skvelé druhé miesto.

TEXT a FOTO Veronika Valchárová

Naši jazdci so svojím podporným tímom

Vľavo: Jakub a Peter Repáňovci s trofejami

Po futbalovej jeseni

Je za nami jesenná časť futbalovej sezóny 2022/2023, preto vám prinášame krátke zhodnotenie jednotlivých kategórií spolu s tabuľkami a fotografiami. Začneme mužmi, ktorých od leta trénuje bývalý dlhoročný hráč FK Terchová, momentálne žijúci v Hornom Hričove, Jozef Jahvodka. To, že prijal našu ponuku a prišiel pomôcť svojimi skúsenosťami, si veľmi vážime.

Jozef Jahvodka – muži

Ťažko sa hodnotí opätovné stretnutie s terchovským futbalom a terchovskými chlapcami. V podstate bez prípravy sme začali súťažný ročník, v prvých stretnutiach absentovali dôležití a skúsenejší hráči, zaskakovali dorastenci, nedarilo sa nám získavať body s relatívne slabšími súpermi, nefungovala súhra v obranných, ale aj útočných činnostiach. Po príchode niektorých hráčov z montáží – ale najmä Vladimíra Hanuliaka – sa mužstvo stmelilo, nado- budlo viac sebavedomia a začali sme si zvykať na víťazstvá.

Samozrejme, so získaním bodov nie sme spokojní, mohli sme urobiť a dokázať viac. Mužstvo je potrebné doplniť o chlapcov z Terchovej, ktorí hrávajú za okolité obce, a ja dúfam, že motivácia hrať a víťaziť za Terchovú bude silnejšia, ako akákoľvek iná motivácia. Dochádzka na tréningy a zápasy je silne ovplyvnená zamestnaním hráčov, ale som spokojný, že keď sme sa na tréningu stretli, boli ochotní tvrdo pracovať, zapájať sa ochotne a iniciatívne na aktivitách vykonávaných počas tréningov. V mužstve, ale i v doraste je veľa mladých šikovných futbalistov, ktorí, keď sa naučia pracovať ako tím, porazia každého súpera.

Ak chceme víťaziť a opäť hrať na Sihle vyššiu súťaž, musíme zlepšiť aj futbalovú disciplínu, dochádzku a u niektorých chlapcov tiež životosprávu.

Alojz Kubala – dorast

Prvé zápasy sezóny boli pre dorastencov veľkou výzvou. Chodilo nás málo a chalani sa dosť trápili. Toto sa s nami ťahalo celú jeseň. Z 10 zápasov sme mali dostatočný počet hráčov len v štyroch, a to sa muselo odzrkadliť na výsledkoch. Ale i napriek tomu sa držíme na 7. mieste s 12 bodmi. Chcel by som sa poďakovať chalansom, ktorí poctivo chodili a bojovali. Klobúk dolu!

Boris Lopošan – starší žiaci

Jesenná časť sa začala pre nás výborne, keď sme na pôde Štiavnicka dokázali vyhrať. V zápase nechýbalo chalansom nič. Od prvej minúty tam bola bojovnosť, nasadenie, chuť vyhrať zápas, a v takomto duchu sa niesla aj celá jesenná časť – až na dva zápasy, ktoré sme vôbec nezvládli. Avšak každý horší výkon je na niečo dobrý. Nie každý duel sme dokázali výsledkovo zvládnuť, ale v každom zápase chalani hrali až do poslednej minúty a na ihrisku nechali všetko, čo si veľmi vážim. U každého hráča som zaznamenal progres oproti minulej sezóne, čo ma veľmi teší. Na záver chcem všetkým hráčom poďakovať, ako reprezentujú našu obec. Už sa teším na ďalšie vystúpenia starších žiakov na jar.

Dávid Švec – mladší žiaci

Čo sa týka letnej prípravy, tu sme absolvovali veľmi dobre. Odohrali sme kvalitný zápas na našom ihrisku s druholigovým Hurbanovom (remíza 2:2) a dvojzápas s Belou,

ktorý sa nám podarilo vyhrať. Ďalej sa naši mladší žiaci predstavili na turnaji v Stráži, kde sme obsadili 3. miesto.

Veľmi milo ma chlapci prekvapili na medzinárodnom turnaji v Dunajskej Lužnej, kde sme v konfrontácii s prvoligovými a druholigovými mužstvami vôbec nezaostávali, ale predvádzali naozaj pekné výkony premietnuté aj do výsledkov. Podarilo sa nám tam skončiť na krásnom treťom mieste. Za tento kvalitný turnaj by som sa chcel veľmi poďakovať futbalovému klubu a obci Terchová za možnosť ho absolvovať.

Výsledky z Dunajskej Lužnej

FK Terchová – Zbrojovka Brno 0:1

FK Terchová – Fénix Székesfehérvár 1:3

FK Terchová – Dunajská Lužná 6:1

FK Terchová – Částkovce 1:1

Bohužiaľ, dobré výkony a výsledky z letnej prípravy sme nepreniesli do súťaže. Po troch výhrach a šiestich prehrách nám patrí 9. miesto. Má to však objektívne príčiny. Niektorí hráči nám vypadli zo zdravotných dôvodov, čo sa odzrkadilo na výsledkoch. Aj tak ale od chlapcov čakám oveľa viac, pretože v lete predvádzali skvelé výkony, no v jesennej časti súťaže to už bolo oveľa horšie. Dôležité však je, že chlapci pravidelne chodia na tréningy a chcú sa zlepšovať, čo má tešiť. Po súťaži sme si nechali mesiac voľno a začíname trénovať v telocvični, pretože nás už čaká zimná príprava.

Martin Meško – prípravka

Pozdravujem všetkých fanúšikov futbalu a športu. Ja sa vrátim na začiatok kalendárneho roka, keď nás bolo málo. Na jar pribudlo 15 nových detí, ktoré boli ihneď konfrontované so skúsenejšími protihráčmi. To však terchovské deti neodradilo, vydržali, trénovali, postupne ich vzalo čaro súťaženia, tak sa futbalom veľmi bavili. No a ku koncu súťaže sme dokázali vyhrať nad súpermi ako Juventus Žilina, MŠK Žilina či FA United.

Hráčska základňa sa rozrástla a v súčasnosti máme v prípravke 30 detí, čo si žiada veľkú snahu pri organizovaní tréningov a súťažných zápasov. S týmto mi veľmi pomáhali pán Vincent Hanuliak, náš hospodár, pán Mário Podhorský aj veľa rodičov. Všetkým patrí veľká vďaka.

Chcem podotknúť, že spolupráca, komunikácia a podpora je kľúčom k úspechu vo všetkom. Ďalej chcem poďakovať všetkým členom FK Terchová, škole, našej obci Terchová, deťom a ostatným, ktorí odvádzajú mravčiu prácu pre terchovský futbal. Prajem všetkým veľa úspechov v každej sfére, spokojnosť a pevné zdravie do ďalších rokov.

Poďakovanie

V mene vedenia Futbalového klubu Terchová sa chcem poďakovať všetkým trénerom, hráčom, fanúšikom, sponzorom, rodičom, hospodárovi Vinckovi, pani upratovačke Alenke a zaželať im aj vám radosť Vianoce a šťastný celý nový rok 2023.

Jozef Rogoň, Andrej Opalka

FOTOARCHÍV FK Terchová

III. DOXXbet trieda (muži)

	Klub	Z	V	R	P	Skóre	B
1	TJ Partizán Súľov	11	8	2	1	30:10	26
2	TJ Rozvoj Mojš	11	6	2	3	27:14	20
3	ŠK Dolný Hričov	11	6	1	4	24:19	19
4	TJ Hviezda Žadubnie	11	5	4	2	24:17	19
5	FK FATRAN – Dolná Tižina	11	6	0	5	28:19	18
6	FK Terchová	11	5	1	5	25:24	16
7	FK Trnové	11	4	3	4	18:18	15
8	TJ ŠK Podhorie	11	4	2	5	13:16	14
9	ŠK Lietava	11	3	3	5	12:24	12
10	TJ Babkov	11	3	3	5	20:25	12
11	TJ Divina	11	2	2	7	24:33	8
12	TJ Fatran Krásňany	11	2	1	8	14:40	7

II. MIRAGE trieda starší žiaci

	Klub	Z	V	R	P	Skóre	B
1	OFK Hôrky	13	12	1	0	136:4	37
2	OŠK Kamenná Poruba	13	10	3	0	77:12	33
3	TJ ŠK Podhorie	13	9	0	4	76:26	27
4	TJ Tatran Bytčica	13	8	2	3	62:21	26
5	OFK Ovčiarisko	13	8	2	3	56:33	26
6	1. KŠK Žitina	13	7	3	3	49:15	24
7	ŠK Lietava	13	7	0	6	44:43	21
8	TJ Fatran Krásňany	13	6	3	4	49:24	21
9	FK Terchová	13	6	0	7	25:35	18
10	ŠK Štiavnik	13	4	0	9	49:67	12
11	TJ Divina	13	3	0	10	25:86	9
12	FK FATRAN – Dolná Tižina	13	3	0	10	19:51	9
13	TJ Považský Chlmec	13	1	0	12	4:133	3
14	TJ Babkov	13	0	0	13	2:123	0

I. trieda dorast

	Klub	Z	V	R	P	Skóre	B
1	TJ ŠK Podhorie	10	7	2	1	43:14	23
2	TJ Beskyd Svrčinovec	10	7	2	1	26:13	23
3	OŠK Rosina	10	7	1	2	38:8	22
4	TJ Tatran Ošadnica	10	5	3	2	35:18	18
5	TJ Zbyňov	10	5	2	3	16:18	17
6	TJ Tatran Bytčica	10	5	1	4	34:24	16
7	FK Terchová	10	4	0	6	13:25	12
8	OŠK Kamenná Poruba	10	3	1	6	26:35	10
9	FK Trnové	10	3	1	6	24:23	10
10	OFK Ovčiarisko	10	1	1	8	14:35	4
11	TJ Fatran Krásňany	10	1	0	9	9:65	3

I. MIRAGE trieda mladší žiaci skupina A

	Klub	Z	V	R	P	Skóre	B
1	TJ Stráža	9	9	0	0	54:13	27
2	TJ Fatran Varín	9	7	0	2	58:14	21
3	1. KŠK Žitina	9	6	1	2	61:24	19
4	Futbalová akadémia UNITED Nedežda-Kotrčina Lúčka-Gbelany B	9	4	1	4	33:27	13
5	OFK Teptička nad Váhom	9	4	0	5	52:34	12
6	TJ Hviezda Žadubnie	9	3	2	4	24:36	11
7	FK FATRAN – Dolná Tižina	9	3	1	5	26:35	10
8	OŠK Rosina B	9	3	1	5	27:38	10
9	FK Terchová	9	3	0	6	40:42	9
10	TJ POVAŽAN Nezbudská Lúčka	9	0	0	9	4:116	0

Muži

Mladší žiaci

Starší žiaci

Pripravka

Dorast

**PRAJEME VÁM
POŽEHNANÉ
VIANOČNÉ
SVIATKY PREŽITÉ
V ZDRAVÍ A POKOJI**

**Miestne kultúrne
stredisko Terchová**

PF 2023

